

ÖZ GÜRLÜK SERUVENİ

Aralık 1999 Sayı: 3 Fiyatı: 500.000 TL

Şiir getirenlerin
çok olsun Can Baba

bu
maç
alacaz
başka
yolu
yok!

3

YÖK'e hayır
Neye evet?

Neden Beyazıt?

ÖSYM neyi seçiyor?
ÖSYM neyi sınıyor?

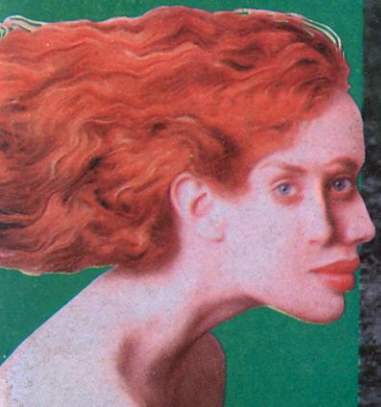
İnsanı yaşama
ne bağlar

Geleceği elinden
alınan adamın
portresi

Çalışmak yorar

Şeytan bunun
neresinde?

Profil

merhaba,

21. yy'a yeni bir serüvenle girmenin sevincini yaşıyoruz bugünlerde... Elinizdeki Özgürlük Serüveni yaşadığımız bin yılın son serüvenidir aynı zamanda...

Hatırlarsanız (hatırlamazsınız diye aşağıya bir örneğini koyduk!) geçen sayımızda Galyalı Asteriks'le selamlamıştık sizleri. Asteriks bizlere faşistlerin tekrar ortaya çıkacağını haber vermişti. Nitekim öyle de oldu...

Seçimlerle birlikte (aslında 28 Şubatla birlikte demek gerekiyor) Türkiye sermayesinin 2000'li yıllardaki hedeflerine (Ortadoğu, Kafkasya ve Balkanlarda etkin bir altemperyalist ülke olabilmek) uygun bir hükümet kuruldu ve tabiki buradaki soydaşlarımızla derin! ilişkilere girebilmek, bu süreçte (özelleştirmelere, tahkime, zamlara) itirazı olanları ikna(!) etmek için ülkemizin biricik olmasa da en önemli faşist partilerinden biri olan MHP'ye büyük bir soru(n)mluluk verildi. Bekliyorduk.

Bu sayıdaki Şiarımız ise "Bu maçı alacaz (alacağız değil) başka yolu yok", yani sözün özü yirmibirinci yüzyılda özgürlük serüvenine devam...

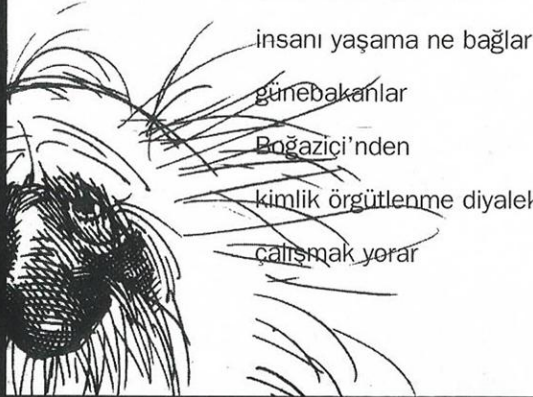
Sevgilerle

bu maçı alacaz, başka yolu yok!	3
YÖK'e hayır neye evet?	4-5
ösym neyi seçiyor? ösym neyi sınıyor?	6-7
merhaba kainat	8-9
şeytan bunun neresinde	10
özgürlük kavramının bir boyutu	11
geleceği elinden alınan adam	12-13

2

güzel günler göreceğiz	14-15
ötk: yeni bir model	16-17
profil	18-19-20
Sana sesleniyorum	21
serüvendir artık aslolan	22-23
insanı yaşama ne bağlar	24
günebakanlar	25
Boğaziçi'nden	26-27
kimlik örgütlenme diyalektiği	28-29
çalışmak yorar	30-31-32

neden Beyazıt	33-34-35
sanat kimin için	36-37
can baba	38
şiir	39

İYİ, ŞAFAK SÖKER SÖKMEZ YOLA
ÇIKIP CLINTON'İ KARŞILAMAYA
GİTSEK İYİ ÖLÜRÜ NE KADAR ÖNCE
MÜDAHALE EDERSEK, O KADAR
İYİ ÖLÜR.

ÖZGÜRLÜK SERÜVENİ

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: **Metin UÇUCU**

Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No 32/4 Beyoğlu İSTANBUL

Bu serüvene katılanlar:

Erkan GÖKBER, Metin UÇUCU, Derya OKTAY, Mehmet RAMAZAN, Mehmet HADDUROĞLU, Deniz YONUCU, Şükran KAPLAN, Zidan KIRIK, Ümit KARTAL, Ayşeğül OĞUZ, Ceylan HAZİNEDAR, Murat GEÇGİN, Can DENİZ, Mert

Film Çıkış: Çağdaş Grafik

Baskı: Yeni Çizge

bu maçı alacaz başka yolu yok!

Şimdi yine, yeniden varız demenin genç olmanın cesaret ve kararlığıyla hareket etmenin tam zamanıdır! Öğrenci liginde hakkettiğimiz yere yükselmek için...

Yeni bir sezonun ortasına doğru öğrenci hareketi küme düşmeme mücadelesi veren onurlu bir futbol takımı gibi sahaya çıkıp oyununu oynuyor fakat sahada verilen mücadele bir türlü puana dönüşmüyor.

Futbolla yakından ilgilenenler bilirler, dört büyük klübün dışında bütün takımlar ligde onur mücadelesi verir. Onlar ligin rengidir.

Muhafif öğrenci hareketi de son yıllarda okulların birçok renginden birtanesi durumuna geldi. 80 sonrasının apolitik gençliği gittikçe politikleşti. Kabul etmesek de bugün üniversitelerde politik bir gençlik var. Ama bizim arzulaadığımız anlamda değil. İslamcı, Kemalist, Ülkücü, Liberal vs., vs.

Lig gittikçe zorlaşıyor. Takımlar güçleniyor. Oyun planları, sistemler değişiyor. Bu ligden küme düşmeden üst sıralara çıkmak gerekiyor.

Bizim takım diğerlerinden farklı. Bu farklılığı sahayada yansıtmak gerekiyor. Yaşamdaki renkli, heyecanlı ve ne zaman ne yapacağı belli olmayan akışı sahayada yansıta-

mazsak diğerlerinin oynadığı oyunun altında eziliriz.

Formalarımız diğerlerinininki gibi pırl pırl olmayabilir. Takımda bütün oyuncuların üstünde ayrı renkte yamuk yamuk formalar olabilir. Olsun önemli değil. Takımın ruhu yardımlaşmaya ve başarılı sonuç almaya yöneldikten sonra kim tutar bizi.

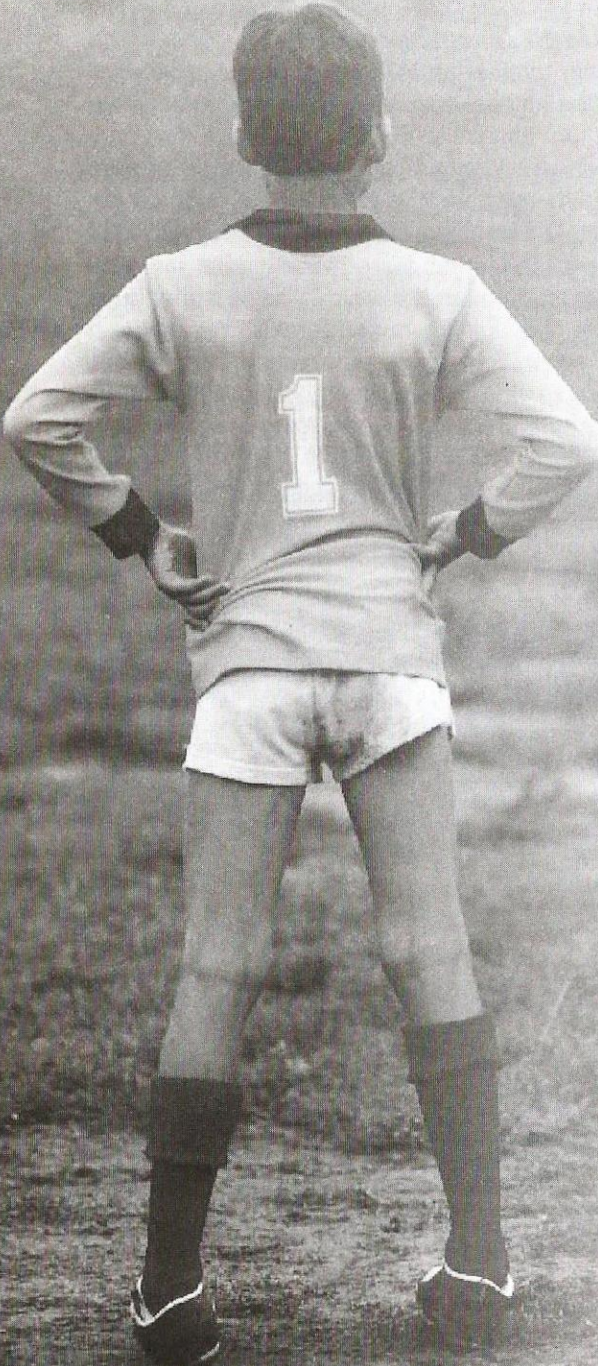
YENİSEN DE YENSEN DE TARAF TARIN SENİNLE

Yenilebiliriz de. Ama unutulmamalı ki 'lig uzun bir maraton'. Her başarısız sonucun bir telafisi bulunur. Yalnız oyun planı ve takım ruhu bozulmasın.

Bizim takım ligin en genç takımı. Diğerlerinin arkasındaki gibi sermaye, mevki, hükümet desteği yok. Bu ligde bizi yukarıdan kollayan kimse yok. Ne yaparsak kendi gücümüz ve oyunumuzla yapacağız.

Bizim takımın hakkettiği yer burası olmamalı. Daha yukarı, daha yukarı...

Öğrenci liginin en renkli takımının galibiyete ihtiyacı var. Her maça çıkarken: 'bu maçı alacaz başka yolu yok!'.

yök'e hayır,

Bugüne kadar en az sorulan ve en az üzerinde durulup düşünülen ve cevap aranılan soru "YÖK'e Hayır!"sa "Neye Evet?" sorusudur. Bu sorunun çok iyi tartışılması ve alternatifler geliştirilmesi kaçınılmazdır.

MEHMET RAMAZAN

Türkiye mücadele tarihine baktığımız zaman dönemsel sıçramaların, geriye gidişlerin, yükselmelerin, sinmelerin yaşandığını görmekteyiz. Toplumsal muhalefetin şahlandığı her dönemin sonunda tüm toplumu etkileyen darbelerle lağvedildiğini bir şekilde öğrendik. Bu lağvedilme süreçlerinden en etkili 12 Eylül darbesidir. Darbenin boyutunun çok geniş tutulması, sosyal yaşantıda çok derin yaralar açmıştır. Beyinleri çürütmeyi, sağlam kişilikleri yok etmeyi, örgütlülüğü parçalamayı hedeflemiş ve darbeciler bu noktada önemli adımlar atmışlardır. Bu adımların en önemlilerinden bir tanesi de yeniyi, dinamizmi, coşkuyu simgeleyen genç beyinleri tutsak etmek olan ve 6 Kasım 1981'de kurulan YÖK'tür. YÖK'ün temel amacı, üniversitelerdeki işleyiş, görev ve yetki dağılımını belirlemek, eğitim, öğretim, araştırma, yayın, öğretim elemanları, öğrenciler ile ilgili düzenlemeler ve kuralları belirlemektir. YÖK, kuruluş amaçları doğrultusunda 12 Eylül darbesinin öngördüğü çerçevede üniversitelerdeki işleyişi kontrol etme ve belirleme misyonunu üstlenmiştir ve tahmin edildiğinden çok daha ciddi boyutta etkili olmuştur.

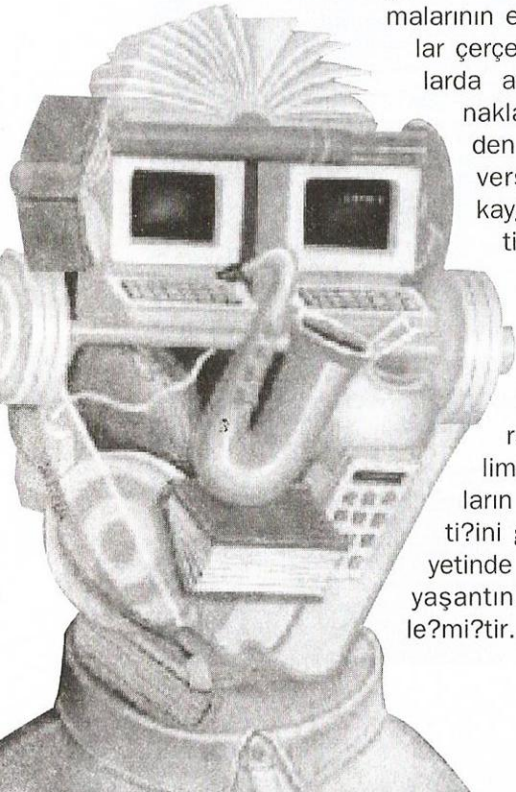
YÖK ve ÜTOPYA YÖK etkili olduğu her yerde hayallere darbe indirmiş ve bireyleri ütopyalardan uzaklaştırmıştır. Öğretim elemanlarının bilimsel araştırmalarının engellenmesi, verili koşullar çerçevesinde belirlenmiş alanlarda araştırma yapabilme olanakları tanınması, onları tümenden daraltmıştır. Her an üniversiteden uzaklaştırılma kaygısıyla hareket eden öğretim elemanları, belirlenmiş kriterler çerçevesinde hareket etmeyi ve sistem içerisinde yerini sağlamlaştırmayı yeğler hale gelmiştir. Sistemin yarattığı ufuk daralması, bilimsel araştırma ve çalışmaların neden yapılması gerektiğini gündeme getirmi?, nihayetinde bu çalışmalar gününbirlik yaşantının içerisinde gereksizle?mi?tir. Verilen ezberci eğitimin

ve öğrenciler arası kızıştırılan yarışın bir sonucu olarak öğrenciler de geleceği kurgulama olanağı kalmamıştır. Artık kendimize, yaşantımıza, hayallerimize en önemlisi geleceğimize yabancılaştık. YÖK ütopyamızı çaldı, geri istiyoruz!

YÖK ve 6 KASIM Üniversiteli gençlik bu güne kadar YÖK'ün yarattığı tahribatları YÖK'ün kuruluş günü olan 6 Kasım'da yapılan kitlesel eylemliliklerle protesto edilmektedir. YÖK'ün tüm üniversite sürecine yayılan etkisi görülmesine rağmen klasikleşmiş bu red tarzının dışında yeni bir şey geliştirilmemesi ufuk ve kavrayış darlığının bir sonucudur. 6 Kasım dışında YÖK teşhir edilemez mi? YÖK'ün yarattığı tahribatları göstermenin başka yolu yöntemi yok mu? Gibi soruları herkesin kendine sorması ve bu sorular üzerinde kafa yorması gerekir. Yaşamımızın her alanında yarattığımız simgeleştirmeden kurtulmamız çok geniş alanlara yayılan gerçekleri görmemiz gerekmektedir. Üniversitenin her aşamasında, kayıt işlemlerinden,

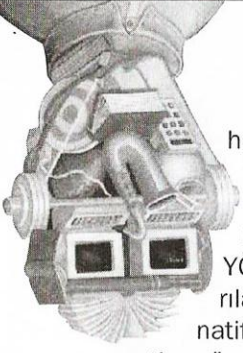
YAŞAMIN HER ALANINDA YÖK'LER VAR

YÖK'ü getiren yalı bir alternatifin(!) oluştuğunu zihniyet turulamayacağı ve bu koşullarda yaşamın şullardan kurtulunamayacağı açıktır. Tepkiselliğin her alanında aynı kurumlaşmaları yaratarak toplumu tümenden kontrol altına alma sürecine girmiştir. Her yerde yaşanan bu baskılanma ve kuşatılmışlık gençlik üzerinde çok ciddi boyutta bir etki yaratmıştır. Aile yapısından, kız-erkek ilişkilerine, okulda, mahallede, arkadaşlık ilişkilerinde kısacası bulunduğumuz her alanda YÖK vari kurallar bütünü bizi irademiz dışında şekillendirdiğini görmekteyiz. Bu daraltılan her faaliyetin bizim sırtımızı yarattığı bir tepkisel davranışlar bütünü olduğu açıktır. Sırf tepkiselliğe değil, bilmek zorundayız.

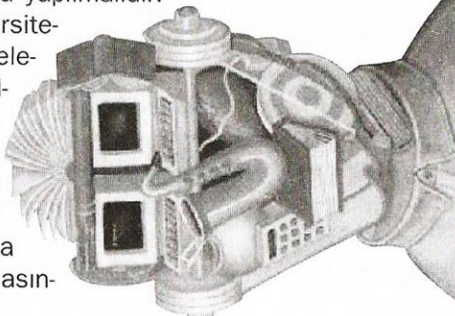
neye evet?

harca, eğitimden, kültürel çalışmalara, yönetimden, yönetmenliğe, öğretim görevlilerinden öğrencilere kadar her yerde bir belirleyicilik üstlenen YÖK eleştirisi tek bir günde sınırlandırılmaz. YÖK'ün uygulamalarının alternatifini örme gerekliliği vardır. Bu da öğretim görevlisi-öğrenci ilişkilerinden öğrenciler arası kolektif çalışma şartlarının yapılandırılmasına, bireylerin kendilerini ifade edebilecekleri ve yeteneklerini geliştirebilecekleri alanların yaratılmasından, özgürleşme alanlarının oluşturulmasına kadar her yerde gerçekleşmelidir. Yeter ki kafamızda yarattığımız ve kurtulamadığımız 6 Kasım karabasanından kurtulalım.

YÖK'E HAYIR! NEYE EVET? Bugüne kadar en az sorulan ve en az üzerinde durulup düşünülen ve cevap aranan soru "YÖK'e Hayır!"sa "Neye Evet?" sorusudur. Bu sorunun çok iyi tartışılması ve alternatifler geliştirilmesi gerektiği açıktır. Ancak bu sorunun üzerinden genel-geçer kavram ve tanımlamalarla geçemeyeceğimiz ve bu soruna eski doktrinlerle yaklaşamayacağımız apaçıktır. Müdahale edecek bir hattın yakalanması geleceğe dair çizilen projelerin gerçekleştirilmesinin ön koşuludur. Bu konuda her ne kadar sınırları çizilmemiş ve ayrıntılarına inilmemiş olsa da, üzerinde tartışma yürüteceğimiz bir projenin olması gerektiğini düşünüyorum. YÖK'ün alternatifini oluşturabilecek en önemli adımlardan biri öğrenci, öğretim görevlisi, üniversite çalışanlarından oluşan üniversite birimlerinin oluşturulmasıdır. Herkesin eşit söz hakkına sahip olduğu ve karar mekanizmasında yer aldığı bir çalışma tarzını izleyecek birimler, tabandan görevlendirilen öğrenci, öğretim görevlisi ve çalışanların geçici temsilcilerinden oluşmalıdır. Oluşacak üniversite birimlerinden seçilecek ve her an geri çağrılabilir üniversiteler koordinasyonu oluşturulmalıdır. UNİKORD'un görevi üniversitede alınan kararların diğer üniversite temsilcileriyle tartışılarak en uygun çalışmanın belirlenmesi ve üniversitelerin özgür koşullarına uyarlanmasıdır. Yapılacak bu tartışmalar herkese açık bir tarzda yapılmalıdır.

UNİKORD'un üniversiteye ilişkin, üniversitelere rağmen karar almak değil, üniversitelerde alınan kararların hayata geçirilmesi için gerekli koşulları oluşturma ve uygulama aşamasın-

da yapılan faaliyetlerin yarattığı etki ve başarı düzeyini değerlendirmektir. UNİKORD, şekli kesinleşmiş bir yapıdan öte klasik bakış açısından (simgeleştirme-tepkisel) sınırlanmış enerjilerin bir araya gelişleri ve pratik faaliyetleri ile şekillenecek bir yapı kastediliyor. Ayrıca değişik üniversitelerden gelen ilginç tasarımları, önerileri kendi üniversitelerine taşımak temsilcilerin görevi olmalıdır. Onun haricinde üniversitenin iç işleyişinde yaşanan sorunların çözümü, düzenlemelerin yapılması, öğretim görevlisi ve öğrencilerin çalışmalarının belirlenmesi ve faaliyetlerin değerlendirilmesi üniversite birimlerinde çözülmelidir. Yaşamın içerisinde bulunan çeşitli olasılıklar düşünüldüğü zaman çok fazla ayrıntıya inilemeyeceği açıktır. Tartışmaların daha somut bir düzeyde yapılması bizi bir adım öne getireceğini görmemiz gerekir. Yeni dönemin bir hayli zorlu ve karışık ve bir o kadar da hareketli geçeceği açıktır. Bu hareketin merkezinde yer almak bizim tercihimize bağlıdır. Özne olma tutumumuzda kararlı ve istikrarlı olabilirsek bu süreçten yüzümüzün aklıyla çıkmamız için hiçbir sebep yok.

YÖK VE SİYASAL İSLAM

12 Eylül darbesini ve önüne koyan, bireylerin YÖK'ü getiren an-direkt kişiliklerine saldırı etkisini sağ-lan yasaya destek veren anlayış bu gün o destek verdikleri anayasanın hükümlerinden biri olarak gitmiş ve 82 anayasasını hazırlamıştır. Ancak bu anayasanın yürürlüğe girmesi bazı çevrelerin özellikle islami kesimin desteğine bağlıydı. Yeni rejimin mihenk taşı islami kesimin desteğiyle yerine koyularak sağlamlaştırılmıştır. Sistem bu katkılarında dolayı islami kesime de payına düşeni (ilk ve orta öğretimde din derslerinin zorunluluğu, imam hatip liselerinin yaygınlaştırılması vs.) vermiştir. Geçmişte insanları bir araya getiren değerleri göre biçimlendirilmekçürütmeyi, yok etmeyi tedir.

ösym ne seçiyor? ösys neyi sınıyor?

120 ve üstü puan alan her aday üniversiteli olabildi mi?

Tek sınav sistemi özel okul ve üniversitelerin önüne geçti mi? AOBP neyi çözdü?

Öğretmen olamadığı için intihar eden Aslı'nın hesabını kim verecek?

ÜMIT KARTAL

Ya tutarsa misali eğitimde uygulamaya konan her yeni tarz, öğrencileri deneme tahtasına çevirirken, bunun dışında üzerinde durulması gereken daha birçok olguya sebep olmaktadır.

8 yılı zorunlu olmakla beraber ilk ve orta öğretim süreçlerinin tümü adaletsiz uygulamalar ve eşitsizliklerle doludur. Kayıt kabulden karneye, yakacak, temizlik vs. paralarına kadar "eğitime katkı payı" adı altında geçmiş dönem valisinin de deyimiyle "kaz ürkütülmeden yolunmaya" devam edilmektedir.

Müfredatın gerici, milliyetçik karakteri; bilimsellikten uzak kendi kararlarını kendi veremeyen, şoven-militarist tipler yetiştirmekten başka işe yaramamaktadır.

Yatırım yapılmayan devlet liseleri –ki dönemin politikası, gözden çıkar ve sat- kendi yağıyla kavrulmaya çalışırken özel lise ve dersane kapılarında milyarlara varan "soygunlar" yapılmaktadır. Her yıl üniversite kapısından bir milyon genç geri çevrilip, yakın çevreleriyle beraber on milyona varan bir kitlenin hayalleri yıkılmakta, geleceği karartılmaktadır.

Not verme sistemi, sınıf geçme usulü, kedli sistem gibi uygulamalarda kobay haline gelen öğrenci gençler ne olup ne bittiğini anlamadan yeni biçimlerle karşı karşı-

ya getirilmektedir.

Meslek liselerinde yaşanan durum ise daha boyutlu meslek edindirme kisvesiyle staj adı altında öğrenciler ağır biçime sömürülmektedirler üniversite hayallerini de MYO'larla sınırlayarak ÖSYM elinden gelen her şeyi yapmaktadır.

Bu gelişmeler doğrultusunda MEŞ'lerde (Milli Eğitim Şurası) alınan kararlarda söz söyleme hakkına sahip olmak ise ihtimaller dışında.

ÖSYM'nin her yıl uyguladığı adaletsiz –ekme, yarış dışı bırakma- sınavla ölçmeye tabii tutulan genç, sınav sonrası bunalımlarıyla intihara kadar sürüklenmektedir. Okuldan kaçıp bilardo salonlarına ve kahvehanelere sığınan öğrenciler buralarda uyuşturucu, fuhuş ve çetelerle tanışmaktadırlar. Yaşamlarının en verimli dönemlerinde olan gençler kıpırdadıkça batmaktadırlar.

Sınav sorularının çalınmasıyla 2 Mayıs'tan 6 Haziran'a ertelenen ve 6 Haziran sabahı gerçekleştirilen ÖSYM'nin "seçme sınavı" açtığı bunalım ve bilinmezliklerle beraber ilk defa sınava giren adaylara ve daha önce birkaç kez sınava girmiş ama "başarı sağlayamamış –yerleştirilememiş" adaylara yeni olan hiçbir şey sağlamadı. Belirsiz bir gelecekte başka.Yani vaad edilen

120 ve üstü puan alan her adayın 4 yıllık fakülteleere gireceği ve bu sınav sistemiyle sorunun çözüleceği benzeri yalanlar şimdiden ortaya çıktı.

Dönem içerisinde ÖSYM "adaletsiz bir uygulama olacak ama uygulayacağız" diye açıklama yaparken olayın mağdurları yani biz öğrenciler –sınavzedeler- tarafında cılız tepkilerin ötesine taşan hareketlilikler yaşanmadı. Bu adaletsiz uygulama devlet liseleriyle, anadolu, fen özel liseler ve kollejer arasındaki farkı açarken büyük kentler ve küçük andolu kentleri arasındaki uçurumu iyice açtı. Sonuçlar açıklanmadan evvel yapılan bir açıklama ise puan eşitliği halinde yaşı genç olana öncelik tanınacağı gibi mantıksız ve anlamsız bir uygulamayı haber veriyordu.

Her yıl bir milyon genç insan bu eşitsiz adaletsiz sınav sistemiyle (teke de indirilse üçe de çıkarılsa) üniversite kapısından geri çevrilmektedir. Bunun yansımaları olan psikolojik bunalımların ve intiharların tek sorumlusu YÖK ve ÖSYM'dir.

Devlet liselerinden mezun olanların aile profiline baktığımızda pek değişmiyor zaten, çoğunluğu ortanın altı ve daha düşük gelirli, emeği ile geçinen işçi çocukları. Bu durum bizi Türkiye'de eğitime devam edemeyenlerin %47.7 'sinin ekonomik nedenlerden kaynaklandığı gerçeğiyle karşı karşıya getiriyor. Yani liseye kadar öğrenimine devam edebilmekte ayrı bir ekonomik yükümlülüğü gerekli kılıyor. Diğer bir yandan özel okul ve kollejlerden memnun olup milyarlarca varan yatırımlarla öğrenimine devam eden "ayrıcalıklı" genç insanlar açısından sorun yok çünkü özel üniversitelerin kapıları sonuna kadar açık onlara.

Okur meslek edinir işimi kuarım hülyalarıyla üniversiteye süzülerek girebilen tarafta da pek değişik bir şey yok işsizlik sadece üniversite dönemi boyuna erteleniyor.

18 Temmuz tarihli Gözcü gazetesinin birbirinden farkı olmayan sayfalarının birinde bir haber "lolita kendi şirketini kuracak" diyor, alt başlıkta "soyunup giyinmekten üniversiteyi kazanamadı diye devam ediyor. "Sınavda başarısız olan manken Duygu Dikmenoğlu paralı bir üniversitede halka ilişkiler okumak istiyor. Güzel manken okulu bitirdikten sonra kendi şirketini kuracaktı." Yaz tatillerini dahi çalışarak geçiren emekçi ailelerin çocukları "geleceksizliğin bunalımlarını" yaşarken bu haber toplumdaki eşitsizliğin ufak bir örneği sadece. Herşeyini sınava endekslemiş, zar zor dersaneye gitmiş ve sınavı kazanmaktan başka bir seçeneği olmayan genç sınavı kazanamadığında varın gerisini siz düşünün. 13 milyon işsize

artı birler.

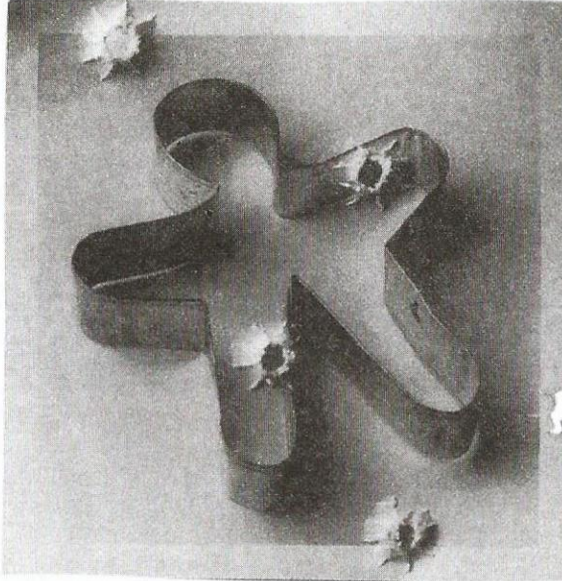
Günlerdir gazete ve televizyonlarda manşetten yayınlanan haberler ve YÖK'ün ve ÖSYM'nin umursamaz tavırları karşısında öğrencilerin ailelerin tepkileri aynı anda, ciddi bir eksiklik olarak tepkilerin ortaklaştırılmaması koordinasyonsuzluk, ve örgütsüzlüğe işaret ediyordu. Bu güne kadar yeterince tariflenen gençlik artık hareket geçmenin zorunluluğuyla davranmak durumunda.

Olayın taraflarından bağımsız olarak MES'lerde, YÖK ve ÖSYM'nin karar mekanizmalarında alınarak alelacele uygulamaya konan kararlar; çözümsüzlüklerle dolu, ertelenmiş bir yıldan başka yeni birşeyi sunmuyor.

Gerçekliğin yüzeyinde ayrıntılarla uğraşan eğitimden sorumlu kurumlar tek sınav, alan kısıtlaması, MYO dayatmalarıyla sorunu çözmeye çalışmaktadır. Oysa her yıl birsonraki yıla umut erteleleyen bir milyonun üzerinde genç bulunmaktadır.

Sınav sistemi değişirken özel dal ve dersanelerin önüne geçileceği açıklamaları yapılmıştı. Şimdiyse öğrenciler liseye başlamadan dersaneye başlıyorlar. İlkokuldan liseye kadar verilen eğitimin yetersizliğinin ve yoksunluklarının sebep olduğu bu yönelişin faturası bu sene 900 milyonu aşan rakamlarla ifadeleniyor.

Batan geminin malları misali satışa çıkarılanların arasına sosyal hukuk devletinin vatandaşlarına karşı sorumluluklarından biri olan eğitimin eklenmesi beraberinde öğrenciye müşteri muamelesi yaparak, okullara ticarethane gözüyle bakılmasının altyapısını oluşturuyor. Geçmiş süreçlerin deneyimleri doğrultusunda, günün koşullarına uyarlanmış liseli gençliğin ileri unsurları ve onun çevresindeki kesimleri hedefleyen liseli gençliğin akademik-demokratik mücadelesini yürüttüğü bir ku-

Dağınıklık ve sessizlik halinden kurtulup, tepkileri ortak alanlara aktararak "Kendi geleceğimiz üzerinde söz sahibi olmak istiyoruz" talebiyle öğrenci gençlik mücadelesini meşrulaştırmalıyız

rumsallaşmanın gerekliliğini tartışmalı, dinamiklerini açığa çıkarmalıyız. Dağınıklık ve sessizlik halinden kurtulup, tepkileri ortak alanlara aktararak "Kendi geleceğimiz üzerinde söz sahibi olmak istiyoruz" talebiyle öğrenci gençlik mücadelesini meşrulaştırmalıyız. 18 Nisan ertesi yaşanan süreçte gözükten tablo pek içaçıcı değildir. Toplumsal irade rejimin bunalıma düştüğü her dönemde yaptığı gibi tarihsel misyonunu yüklenerek milliyetçiliğe sarıldı. Memleket kurda kuşa teslim oldu. Konjektür bize bundan sonra kazanılmış haklarımız üzerinde de baskıların artacağı sinyallerini veriyor. Kendi olabilen, demokratik cepheleri iradelerince belirlenen, liseli gençliğin meşru taleplerini yükselttiği, birlikteliğin bütün renklerini taşıyan bir örgütlenme zeminini yaratmak zorundayız.

BAĞIMSIZ BİR ÖĞRENCİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜNE DOĞRU

merhaba kainat

Ben artık hiç de kalabalık olmayan bu "camiada" sayıca kendini biraz "kabarık" görüp birilerinin rest çekişlerinde, kendilerini ortama dayatanlardan, hemen için beşin derdine düşüp her şeyi bir anda unutanlardan bıktım, SIKILDIM!

Türkiye toplumunun en önemli toplumsal dinamiklerinden biri olan üniversite muhalefeti bugün yok denecek kadar zayıf. Tek tek üniversitelerde yapılan cılız, kapsayıcı olmayan ve üniversite muhalefeti yaratmayı önüne koymak yerine dar siyasi çıkarlarla yapılan çalışmaların ötesinde kitlesel anlamda ve kitleye sahip çıkıp gerektiği yere kanalize etmeyi başarabilmiş ya da bu potansiyele sahip bir çalışma henüz yok. Bunu Türkiye'de ve dünyada kapitalizmin bugünkü gelmiş olduğu aşama, bütünlüklü olarak Türkiye'deki yapısal değişiklikler gibi çok çeşitli nedenlere bağlayabiliriz ancak bu bizlerin de payına bir şeylerin düşmediği anlamına gelmiyor. Bu yazıda amacım kendini devrimci-sosyalist atfeden bizlerin üniversite örgütlenmesindeki sorunlarına eğilmek.

Yeni dönemde bütünlüklü, geçmişi gözden geçirmiş ama yeniyi yaratma iddiası taşıyan, dönemlik çıkarlar gözetmek yerine daha uzun vadeli hesaplanan ve hepsinden önemlisi de ciddi bir üniversite muhalefeti yaratma iddiasında bulunan ve bu noktada irade olmayı hedefleyen projelerle üniversite muhalefeti yaratmayı önümüze koymak gerekiyor.

Bir üniversite muhalefeti yaratmanın ilk ve en önemli adımlarından bir tanesi gerçekten büyük oynayıp kısa vadeli örgütsel çıkarlar gözetmek yerine üniversite alanının çıkarlarını ön planda tutmaktır. Belki birileri bunun tekrar dillendirilmesinden bıktı, inanın ben de bu sorunun hala aşılmamış olduğunu görmekten ve eleştirmekten bıktım. Örgütsel çıkarların yerine üniversite alanının çıkarlarını ön planda tutmak, örgütsel kimliğimizi bir yana bırakıp "sevimli çocuklar" olmak anlamına gelmiyor ama eğer örgütsel çıkarlarımız sosyalizmin, toplumsal muhalefetin çıkarlarıyla geliyorsa biraz durup düşünmek gerekiyor sanırım.

Ayrıca toplumsal muhalefet geliştikçe örgütsel kazanımlarımızın da buna paralel olarak artacağını herkes kolaylıkla tahmin edebilir herhalde. Ben artık hiç de kalabalık olmayan bu "camiada" sayıca kendini biraz "kabarık" görüp birilerinin rest çekişlerinden, kendilerini ortama dayatmaya çalışmalarından, hemen için beşin derdine düşüp her şeyi bir anda unutanlardan bıktım, **sıkıldım!** Artık hala kendi sloganının dayatmayı marifet sayanlarla, kendi arkadaşlarını kayırmayı yoldaşlık, devrimcilik sayanlarla, toplantılara ga-

DENİZ YONUCU

libiyet kazanmak amacıyla gelip kendisini dayatanlarla beraber çalışmak istemiyorum!

Bu işin ilk ve en önemli adımı sosyalizmin çıkarlarını ön planda tutup ama örgütsel kimliği bir yana atmadan, üçün beşin derdine düşmeden ortak iş yapma becerisini ve iradesini gösterebilmektir. Bu da ancak öğrencileri bu işin öznesi haline getirebilecek bağımsız bir öğrenci örgütlenmesiyle, bir öz örgütlülükle mümkündür. Bu öğrenci örgütlülüğü siyasal ittifaklar üzerinden değil doğrudan öğrencilerin sahiplenmesi/sahiplenmelerinin sağlanmasıyla mümkündür. Siyasal ittifaklar üzerinden yapılan birlikteliklerin ne kadar yetersiz olduğunu, sadece eylemsel birlikteliklerle sınırlı kaldığını ancak ortak üretimin önünü açmadığını dolayısıyla da kalıcı ve kitlesel olamadığını gördük. Kapalı kapılar ardında 3-4 kişilik konuşmalarla hal edilmiş merkezi siyasal ittifaklar yerine; yerelle başları iyi örülmüş, yerel özgünlüklerini göz önünde bulunduran, yerelle inisiyatif verebilen merkezi birliktelikler yakalanmalıdır ve bu birlikteliklerin güvencesinin de alanda çalışma yapan öğrenci arkadaşlar olması sağlanmalıdır. Üniversiter alanda çalışma yapan her arkadaş sürecin politik öznesi olmayı başarabilmelidir ve bunun için de bizler tarafından çaba sarf edilmelidir çünkü geçmişte de gördüğümüz gibi hareket ne kadar kitleselleşirse kitleselleşsin sürecin örülmesini sağlayan devrimci kadrolar

dışındakiler sürecin öznesi olamazsa o kitlesellikten geriye pek de bir şey kalmıyor.

Peki, nasıl devrimci kadrolar dışındakileri sürecin öznesi yapmayı başarabileceğiz? Buna yanıt vermek aslında o kadar kolay değil. Kendimce cevaplamaya çalışacağım ama bunun yeterli olmayacağını da biliyorum ancak en azında kafalarda bu doğrultuda bir soru işaretinin oluşması ve cevap arama girişimleri bile çok önemli. Yaşamı siyasallaştırmak, belki çok sık kullandığımız ama yeterince hakkını veremediğimiz bir kavram. Evet önce kendi yaşamlarımızı sonra beraber olduğumuz herkesin yaşamlarını siyasallaştırmaya çalışmalıyız. Yaşamlara girmeliyiz, girdiğimiz yaşamları zenginleştirmeli, güzelleştirmeliyiz. Okulda ben çalışmamı yapayım, eylemimi ör-

Okulda ben çalışmamı yapayım, eylemimi örgütleyim, bilmem neyi protesto edeyim ondan sonra "hadi bana eyvallah"la bu iş olmaz.

gütleyeyim, bilmem neyi protesto edeyim ondan sonra "hadi bana eyvallah"la bu iş olmaz. Eylemlere insanları katmaya çalışmak, toplantılara katmaya çalışmak tek başına yeterli değildir, katıldıkları eylemlere kendilerini ait hissetmeleri, katıldıkları toplantılarda kendilerini var edebilmeleri gereklidir. Bunu da sağlayacak olanlar bizleriz. Şu an üniversiteye yönelik yeni örülmeye çalışılan bir süreç var bu sürece geçmişte olduğundan daha farklı yaklaşmak gerek.

Toplantılarda siyasetlerin kendilerini tartıştırdıkları geri kalanların da tabii oldukları tarzı reddetmeliyiz. Sırf toplantılarda değil var olduğumuz bütün alanlarda bizi içlerinden biri olarak hissetmelerini sağlamalı siyasetlerin temsilcileri olarak değil okullarda öğrenci olarak hareket etmeyi öğrenmeliyiz. **Yaşam sonuna kadar siyasallaşmalı** ama nasıl, bir öğrenci örgütlülüğü siyasal ittifaklar üzerinden kurulamazsa yaşamın siyasallaşması da siyasi temsilciler olarak hareket edip ve kendi öğrenci kimliğine yabancılaşmakla olmaz.

Çözülmesi gereken bir sürü sorun var önümüzde, tüketilmesi gereken bir dolu tartışma ve yaratılması gereken koskocaman bir **öğrenci muhalefeti** kimliklerimize yabancılaşmadan, dar çıkarlara kendimizi hapsetmeden, uzun vadeli düşünüp, büyük oynayıp hele bir de iddialı olduktan sonra işte o zaman "merhaba kainat".

Mersin'den sevgilerle

Merhaba nasılsınız? Bizleri soracak olursanız AÇIZ AÇ. Niye mi?

Mersin Üniversitesinde geçen yıl özel bir şirkete devredilen yemekhanenin, döneme fiyatlara yaptığı %130'luk zamla başlaması öğrencilerin %90'lara varan katılımıyla boykota dönüştü. İmza kampanyası sonucunda binlerce imza toplanarak, bir basın açıklamasının ardından Rektörlüğe teslim edildi.

Boykot süresince kendileri yemek yapıp dağıtan öğrenciler; özelleştirmeyle beraber üniversitelerin birer ticarethaneye dönüştürüldüğünü, öğrenciye birer müşteri olarak bakıldığını ve geçen yıl özelleştirilen yemekhaneyi bir geçiş süreci olarak değerlendirdiklerini belirterek ciddi bir ses yarattılar. Cevap ise bildik yöntemlerle, baskı ve sindirme çalışmalarıyla geldi.

Hergün öğle araları yaklaşık bin kişilik bir kitlesel yemekhanede toplanarak günlük havasında yemek dağıtıp eylem yaparken boykotun kırılması ve provokasyon hedefiyle idarenin doğrultusunda toplu yemek yiyen ülkücüler her zamanki gibi sermayenin yanındaydı.

İlerleyen günlerde yemek girişinin kapıdan engellenmesi üzerine merkez kafeteryada toplanan

öğrenciler üniversitenin dış kapısına kadar yürüyerek yemekleri içeri aldılar. Engellemelerin sürdüğü günler boyunca aynı tavrı sergileyen öğrencilerin kararlı tutumu üzerine kapıdaki engelleme kaldırıldı.

Yemek zamlarının geri çekilerek, ekonomik durumu kötü olan öğrencilere ücretsiz yemek olanağının sağlanması, üniversitedeki su sorununun çözülmesi, kayıtlarda bağış adı altında toplanan paraların geri verilmesi ve ucuz ulaşım sağlayan belediye otobüslerinin sefer sayısının artırılması gibi taleplerde bulunan öğrencilere verilecek cevap fazla uzun sürmedi.

Rektörlük tarafından asılan duyurularla 'boykotu düzenleyenlerin üniversitenin huzurunu bozmaya çalışan 30-40 kişilik bir grup olduğu ve dış mihraklı kışkırtmalarla örgütlendiğini, boykotun sürdürülmesi durumunda idari soruşturmanın başlatılacağını' belirten ifadeler Rektörlüğün içine düştüğü aczin bir belgesiydi.

"Ticaret merkezi değil, bilim merkezi" sloganıyla sürdürülen boykota idare tarafından verilen cevap; yaklaşık otuz kişi hakkında "boykota ka-

tilmak, dışarıdan yemek getirerek tüple pişirmek, Rektör'ü küçük düşürme, hakaret niteliği taşıyan sözler kullanarak aşağılama" gibi gerekçelerle soruşturma açma biçimindedir.

Mersin Demokrasi Platformu, ÖVDER Mersin Şubesi ve ÇÜ öğrencileri tarafından desteklenen boykot soruşturmalara rağmen kitleselliğini koruyarak sürdürülüyor.

Geçen yıl özelleştirilen yemekhanenin dönem başında yemeğe yaptığı zamla beraber özelleştirme karşıtı boykota dönüşen eylemle beraber biriken öfke YÖK'ün kuruluş yıldönümünde de patlak verdi. Eğitimde özelleştirme politikalarının görünen idari misyoneri, bilimin ve bilim insanlarının baskı aygıtı ve 'sermayenin üniversitelerini' yapılandırma kurumu olan YÖK'e hayır diyen öğrenciler; şu sıralarda eğitim-öğretimin asli unsurları olarak üniversite çalışanları ve eğitim görevlileriyle beraber dünyada ve Türkiye'de üniversitelerin varolan misyonunu, ekonomik, idari, sosyal ve siyasal açıdan kimin, ne için ve nasıl bir üniversite tartışmasını yapma hazırlıklarında.

ŞEYTAN BUNUN ? NERESİNDE

**“Ölüm ile ayrılığı tartmışlar,
elli dirhem fazla gelmiş ayrılık.”**

ÜMIT KARTAL

Acı

Acıyı duyumsamak, acıyı ‘yaşamak’ yani. Gözyaşı verebileceğimiz en insani tepki. Duyu organların işlevsizleşmesiyle insani tepkilere konan mesafe acıyı bağlamıyor. Kaybetme acısı... Bir eşyayı, bir oyuncacı belki... Bir dostu beller de ölüm en acısı ya Karacaoglanı aldirmazsak. Çok sevdiğimiz, bir anlık eksikliğiyle dünyanın başımıza yıkılacağını sandığımız bir dostu, sevgiliyi kaybetmek.

Artçı şoklar, artçı paranoya

Günlerdir insanlar sokaklarda çoluk çocuklarıyla derme çatma çadırlarının başında hep beraber ölmü bekliyor. Ürkütücü ama gerçek. Ölümü bekliyoruz, ölmeyi yani başında çığlıklar, yıkıntılar, göçükler korkuyu pekiştirecek çok şey var.

17 Ağustos’ta yaşadığımız ve halen etkilerini üzerimizden atamamışken 12 Kasım’da tekrar yaşadığımız ve ‘artçı’ şoklarıyla kendini gündemden eksik bırakmayan deprem insanlarda paniğin dışında artçı psikolojik bunalımlar da yaratıyor. En yoğun değişimini çocuklarda hissettiren davranış farklılaşmaları depremin çocukların oyunlarına kadar sokulduğunu gösterdi.

Devletin müdahale noktasında acz içinde kalışı, sivil toplum kuruluşlarının refleksleriyle giderilmeye çalışıldıysa da sonunda devletin baskısıyla karşı karşıya gelmekten kurtulamadılar. Kimdi bu insanlar? Birçoğu bireysel duyarlılıklarıyla, bir o kadar parti, dernek gibi kurumlarıyla bir arada olan vatandaşlar ‘üzerine düşeni’ yerine getirmeye çabaladı. Bu gönüllü ekipler içinde öne çıkanlar öncelikle yabancı çalışma grupları olsa da diğer bir yanda AKUT ve uzun saçlı, küpeli gençler oldu ve bu sonuncular aniden gündemimize oturdu.

Medya depremi

Medya depremin ardından herkesin ‘uzun saçlı, küpeli’ gençleri ne kadar yanlış tanıdıklarını, aslında onların yardımsever, iyi insanlar olduğunu, öve öve anlatadururken şiddetini Richter ölçeğinin dahi ölçmeye yetmeyeceği medya depreminden hemen sonra ‘uzun saçlı, küpeli, siyah giyimli ve bir de ters yıldızlı her kim varsa, linç edilmeye potansiyel sata-

nistler olarak yansıtıldı. Yaşanan cinayet günlerce adeta televizyonlarda tekrarlanırcasına yerini aldı. Haber yapmanın ötesinde, haberi kurgulayan haberi, insanın bilinçaltı yargıları ve tutuculuklarını harekete geçirecek formlarda gerçekliği çarpıtan medya, bir anda toplumda ‘uzun saçlı, küpeli’ satanist avına başlamasına yolaçtı.

Depremi de nedeni Satanistler

Depremi eşcinsellere ve mini etek giyenlere bağlanlara gün doğdu. Depremde ölen ‘16 bin’ kişi de şeytana tapıyormuş. Bakın şu işe.

Toplumsal eşitsizlik dünya ölçeğinde yayılırken, küresel açlık tehlikelerinin kol gezdiği ‘yeni dünya’nın yeni olmayan getirilerinin sonucu olarak her an düşman saldırıları, yokedilme korkularıyla parçalanıran bireysel ve toplumsal bilinç, toplumun katmanları arasında yahut toplumlararası alanda yapay saflaşmalarla düşmanlıklar yaratmakta güçlük çekmiyor.

Sokak çocuklarıyla paylaşılan kader

Kendi dışındaki herkesi yabancı, potansiyel düşman ilan eden birey korkunun ve güvensizliğin hezeyanlarıyla yok etmeye yöneliyor. Sorunun kendisi yerine ayrıntıların içinden konumlanması yaratarak -kendi açısından- istenmeyen her olgu/olayı ‘dış mihraklarda arayan tutumun tarihselliği çarpıcı. Çok geçmedi üzerinden geçen yıl sokak çocuklarına karşı oluşturulan yoketme hali bu kez satanistlere (kara giyimli, uzun saçlı, küpelilere) karşı yöneliyorlar.

24 saat psikanaliz

Ekrandaki psikologlarımız 24 saat hazır. Efendim bu adamlar zaten hasta insanlarmış filan. “Ne güzel di mi” artık toplum olarak psikologlar ne iş yapar diye sormuyoruz!

İnsanlığın içine düştüğü bu bunalımlardan tek tek ‘hastalıklı bireyleri’ sorumlu tutanların hastalığı kapitalizmin kirli doğasından geliyor. Her zaman kendimizi ötekenden kalın kenarlıklarla ayırmaya hazır bilinç durumlarına uğratarak yokederken üretiyor kendini.

Özgürlük Kavramının 1 boyutu

MESUT AKMAZ

“ ÖZGÜRLÜK, ÖZGÜRLÜK, ÖZGÜRLÜK, NEDİR BU ÖZGÜRLÜK? ”

Özgürlük kavramı her birey için, her otonom için, her ideoloji için, her felsefi görüş için değişik anlamlar taşımakta ve değişik açılımlarla ifade edilmektedir. Özgürlük kavramının üzerinden hareket ederek derinleştirebileceğimiz gibi çeşitli yönlerden analiz edebilme genişliğine sahibiz. Ben, birey olarak temel özgürlük nedir ve bizim için nasıl olmalıdır konusuna değinmek istemekteyim. Pozitif özgürlük ve negatif özgürlük kavramlarını daha sonraki yazılarımızda ayrı ayrı ele alacağız. Temel özgürlük, köle-efendi olguları üzerinden açıklanabilir. Bir insanın temel özgürlüğü doğumdan itibaren başlar. Doğum gerçekleştikten sonra temel haklar ve sahip olduğu olanaklar bakımından herkesle eşittir. İnsanın temel özgürlüğü bir otorite, bir oligarşik yapı tarafından asla kısıtlanamaz ve alınamaz.

19.yy.'a kadar insanlar (burjuva demokrasinin gelmesine kadar) temel özgürlüğünü olgusal olarak tamamen kavrayamamıştır. Bu zamana kadar insanlar çeşitli sınıf ayrımlarıyla, yani köle ile - köle olanlar- asiller diye çok keskin hatlarla ayrılmaktaydılar. Her ne kadar kavramı tam anlayamamış insanlarla karşılaşsak bile, tutkunun eseri olarak eski çağlardan beri yapılan savaşın, Fransız devrimiyle yeni bir boyut kazanmış en azından insanlığın yüz karası olan (salt kölelik anlamında) köleliğin silinmesini beraberinde getirmiştir. Fransız devriminden sonra insanlık temel özgürlüğün mutlak hak olduğunun verilip alınamayacağına bilincini almaya başlamıştır. Bu süreçten sonra çağdaş, demokratik liberal toplum oluşumu belirmiş ve düşünceler yaygınlık

kazanmıştır. Kölelik bir nebze kalkmış olsa da bunun sonucunda oluşturulan ve kafalara kazınan çağdaş, demokratik liberal toplum anlayışı neyi getiriyor karşımıza? Kendimce cevap vereyim öyleyse:

İnsanların toplum içerisindeki özgürlükleri ve bireysel özgürlükleri yasalar ve otorite kapsamındadır. Yasaya ve otoriteye uymak zorunludur. Çağdaşlığın kıstasını koyanlar bellidir. Demokrasi denilen, teslimiyetçilik, kendini ifade edememe özgürlüğü, doğrudan katılımsızlık, azınlık haklarının gasp edilmesi Gerontokrasi vb. kavram(lar) ını belirleyende ortadadır. İki yüzyıl öncesine baktığımızda çağdaşlık, demokratiklik gibi terimler o günün koşullarında çok iyi kavramlar olabilir, ama günümüz koşullarına göre analiz edecek olursak, tamamen özgürlük karşıtı bir yapı çıkar karşımıza. Birilerinin güdümü altında tek tip kabullenmeyen ve kabullenmemekten korkan insan topluluğu bunun en iyi kanıtıdır. Önceden köle kavramı vardı şimdi ise ismi gelişerek değişti ve ücretli köle, modern köle vb. oldu.

Bu kavramları ve bu yaşamı değiştirmek yine bizim elimizde toplumsal bir muhalefeti örgütleyip halkın/halk tabanının yığınsal baş kaldırısının sağlanmasıyla otoritenin yadsınması, tahakkümün her alanda red edilmesi oligarşinin yok edilmesi her zaman beynimize dayatılan demokrasinin kavram ve işleyiş olarak yok edilmesi, kolluk kuvvetlerinin ve militarizmin en sonu devlet mekanizmasının tamamen ortadan kaldırılmasıyla yaşamı umudu ve anlamı olan özgürlük, bireyde ve bireylerin oluşturduğu otonomlarda gerçekleşecektir.

geleceği elinden alınan adamin portresi

CEYLAN HAZINEDAR

Önce kelime vardı. Kelimeden önce de yalnızlık vardı. Ve kelime-den sonra da var olmaya devam etti yalnızlık... Kelimenin bittiği yerde başladı; kelime söylenmeden önce başladı. Kelimeler yalnızlığı unutturdu ve yalnızlık, kelimeyle birlikte yaşadı insanın içinde. Kelimeler yalnızlığı anlattı ve yalnızlığın içinde eriyip kayboldu. Yalnız kelimeler acı dindirdi ve kelimeler insanın aklına gelince, yalnızlık büyüdü dayanılmaz oldu.

Kelime ve yalnızlık

TUTUNAMAYANLAR

Yaşamda kişiliklerimizi birer maske olarak takınmış, OYUNLARLA YAŞAYAN kişileriz biz, yaşamı sevmek kadar ondan yorulmak da vardır. Yaşamaktan yorulduğunu düşünen yazarlardan biriydi Oğuz ATAY. "Sonra hiç birşey olmamış gibi kaldığım yerden yaşamaya devam ediyorum. Saatlerce hiçbir şey yapmadan evde oturuyorum; sonra tam çıkarken evde kalsaydım birşeyler yapabilirdim gibi hissediyorum. Galiba hep acele ettim" der. ATAY 10 Şubat 1974'de. Aceleci yazar 12 Ekim 1934'de İnebolu'da doğdu. Hukukçu olan babası Cemil ATAY; ağır ceza reisliğinde bulunmuş, bir süre CHP Milletvekiliği yapmıştır. Babasının aklına hayran olduğunu her fırsatta belirtir. "Benim gibi şüpheler içinde yaşamadın sen; kendini yaşadın, tutarlıydın. Ben senin huylarından beğendiklerimi gösteriş için aldım". Araya sıkışıp kaldığı, ne başrolde olduğu ne de bir gün için unutulmalardan olmadığı yaşamında 13 Aralık 1977'de yakalandığı tümör hastalığından kurtulmayarak öldü, beyaz mantolu adam.

Tutunamayanlar ile TRT roman ödülünü aldı. İkinci romanı Tehlikeli oyunlar 1973 yılında yayımlandı. Öykülerini Korkuyu Beklerken isimli kitabında toplamıştı. Bunun dışında Oyunlarla Yaşayanlar(tiyatro), Bir Bilim Adamının Romanı (biyografi), Eylem Bilim ve Bir Günlük Bırak Atay. Oğuz ATAY bir inşaat mühendisi olsa da, ülkemizde hikaye ve romanlarıyla tanındı. Tıpkı

om gibi. Pikaresk roman türünün ilk örneğini de veren bir yazardır Oğuz ATAY.

Tehlikeli Oyunlar adlı roman, iç kurgusu nedeniyle Tutunamayanlar'a benzer. İnsanın kendisiyle hesaplaşması ana temayı oluşturur. Romanın ana figürü Hikmet, 20.yy aydın tiplemesidir. "Aklımın içini örümcek sardı, kafamın sandalyelerinde elbiseler, çoraplar birikti. Cam kırıklarıyla dolu beynim, düşündükçe acıyor. Ellerimi yeni gömülmüş bir adamdan aldım" der Hikmet BENOL.

Oyunlarla yaşayanlar isimli tiyatro yapıtında yine Türk aydınının çıkmazı önemli yer tutar. Oyunun kahramanı Coşkun da orta seviyeli bir aydının bunalımı gözlenir. Bireyler sürekli bir iç çatışma halindedir. Tıpkı tamamlamadığı yapıtı Eylembilim'de Server GÖLBUDAK'ta olduğu gibi "ben bir matematik hocasıyım, daha doğrusu ben bir matematik profesörüyüm. Yıllarca -ben bir matematik profesörüyüm- diyebilmeyi hayal ettim; şimdi hoca gibi belirsiz ve kaçak bir deyim sığıyorum nedense" Son romanı - Bir Bilim Adamı'nın Romanı'nda ise ana figür yaşama bağlı bir aydın tipidir ve diğer kahramanlara tamamen ters düşer Mustafa İNAN. Çünkü o yaşamıştır ve ATAY'ın hocasıdır.

ATAY'n aydınlarında ortak özellikler gözlenir. Özellikle ilk iki

*Geleceği elinden alınan adamdır Oğuz ATAY.
Oyunun sonuna kadar gidememiş, hep geri durmuştur.
Tıpkı Selim, Turgut, Coşkun... gibi.*

büyük matematikçe ve astronom Ömer HAYYAM'ın rubailerıyla tanındığı gibi. Son derece duyarlı bir kimliği vardı ATAY'ın. Bunu Enis BATUR şöyle vurguluyor; "korkuyu beklerken, tehlikeli oyunlara biletutunamayan, gene de oyunlarla yaşayan, geleceği elinden alınmış beyaz mantolu bir adam; dipten sarsılmış, kırgın hatta umutsuz biri. Günü geldiğinde yazdıklarının anlamına bile yetişemeyen Oğuz ATAY. Okurun derinine iner ve sorar ATAY; "Ben burdayım sevgili okurum sen nerdesin?"

Oğuz ATAY'ın romanlarındaki ana figürler, okuyan ve düşünen kişilerdir. Yazarlığının ilk ürünü olan 'Tutunamayanlar' dahi hayalet kişilik Selim'de açıkça görülür bu. Edebiyata düşkün biridir Selim. Önceleri Oscar Wilde hayranı, sonra Gorki'yi keşfetme ve hayatını Gorki devri, Wilde devri diye ikiye ayıracak kadar ileri hayranlık dönemi. En önemli nokta ise, bir önceki devrenin şiddetle reddidir. Bu da modern çağ insanındaki çelişkili kişilik yapısının bir göstergesidir. Selim; "yaşamaktan yoruldum" diyebilecek kadar boşluktur. Bu kitapta İSA'da tutunamayan aydın tipidir ya da 2 bin yıl önce yaşamış bir Selim'dir.

Romandaki diğer kişilik Turgut ise hayalden öte gerçekçidir ve Selim'e ne kadar benzese de bazı farklar yok değildir. Turgut, burjuva aydın tipinin simgesidir. Kendi isteğiyle tutunamamaktadır. Selim'in ise doğasında vardır 'tutunamamak' ve gerçeklerle savaştan bizden biridir. Toplum dışı bireyin başından geçen olaylar anlatılır ve bu yönden pikaresk bir roman örneğidir. JOYCE'un Odysseus'u Blo-

manı ve oyununda daha da belirgindir bu. Çocukça bir yalınlık ve dürüstlük var Atay'ın aydınında ve tabii ki düzen karşısında tutunamama. Duygusal bir bireyde arttıkça, toplumdaki kopuş başlar ve bu en uç noktaya ulaşınca kahraman ya ölür, ya da ortadan kaybolur. Tüm aydınlarının ortak özelliği yalnızlıktır. "Sizin birbiriniz var. Bizim ancak benimiz var" der Hikmet BENOL, isimlerdeki simgesellikte oldukça ön plandadır ve soyadları kişiliği yansıtmak için bir araçtır. Selim IŞIK, Turgut ÖZBEN, Server GÖZÜBUDAK, Coşkun ERMİŞ'te olduğu gibi.

Yalnızlık olgusu ATAY'ın kişiliğinde de vardır. Günlüğünde "kimseyle konuşmak istemediğimize göre, bu defter kaydetsin beni, dert ortağım olsun. Kimse dinlemiyorsa beni günlük tutmaktan başka çare kalmamıştır artık. Canım insanlar! sonunda bana bunu da yaptınız" der ve bununla birlikte kişilik öğelerinin haberciliğini yapar bir bakıma. Nedir bu öğeler; yalnızlıktır, iç çatışmadır, şüphedir, kopuşlardır. Bunları yaşamıştır ATAY, oyunun sonunu da böyle getirir. "Ülkemiz büyük bir oyun yeridir. Her sabah uyanınca, isteksiz de olsak hepimiz sahnenin bir yerinde bizi çevreleyen büyük ve uzak dünyanın sevimli bir benzerini kurmak için toplanırız."

Geleceği elinden alınan adamdır Oğuz ATAY. Oyunun sonuna kadar gidememiş, hep geri durmuştur. Tıpkı Selim, Turgut, Coşkun... gibi. Geride kalan bir paragraftır yalnızca ve yankılanır duvarlarda!!! "Ağzının, güzel dudaklarının kenarında bir gülümseme yaratmak için ne uzun yollardan geçiyorsun ve durmadan eksiliyorsun. Oysa bazı insanlar oldukları gibi kalarak elde ederler istediklerini. Ben kanımı damla damla süzerek veriyorum..."

Liseli Gençliğe Ne Oldu?

Ayşegül OĞUZ

Halkalı Toplu Konut Lisesi

Büyüklerimiz sık sık bizden, gençlerden sözedirler. Önemli günlerde "biz gençlere güveniyoruz" diye kürsüde hepsi ağız birliği etmişçesine aynı temayı vurgularlar. Sadece devlet 'büyükleri mi?' anne, babalarımız, öğretmenlerimiz kısacası bütün büyükler.

Peki nedir onların 'güven' anlayışı? Sanırım bu sorunun yanıtını bulabilmek için kendimize bazı sorular sormak gerekiyor. Örneğin:

-Gençler, politikayla ilgilendiklerinde destekleniyor mu, köstekleniyor mu?

-Gençler, kendilerini ilgilendiren bir konuda karar aldıklarında destekleniyor mu, köstekleniyor mu?

-Gençlerin, her düşünceyi öğrenmesi destekleniyor mu, köstekleniyor mu? Bu soruları çoğaltabiliriz, ama ne kadar çoğaltsak da sanırım yanıt 'köstek' olacak.

Aslında 'güven' sözcüğünü sorgularken bu güvensizliğin altında yatan tektipleştirme politikalarının yeşerdiği 19 yıl öncesini, yani 12 Eylül faşizminin sonuçlarını, 1982 anayasasının Türkiye'deki gençlik üzerindeki etkilerini araştırmak gerekir; 12 Eylül rejiminin gençlere bakışı, gençlere davranışı 'anlaşılmaz bir baba' gibi oldu. Konuşmayan, sert tavırlı, güvenmeyen, tutarsız, nezaman aşağılayacağı, nezaman yücelteceği belli olmayan bir baba. Hiçbir zaman gençlerle konuşmayı düşünmedi. Sadece buyruk verdi ve itaat edilmesini istedi.

Ama sistem bu mekanizmanın (aşağılama-yüceltme) temellerini ise eğitim, cinsellik, spor ve müzikle atmaya başlar. 68 kuşağı gençleri siyasi, sanatsal ve bilimsel faaliyetleriyle anılırken, 80'le başlayan 90'lara gelindiğinde ise X kuşağı olarak adlandırılan bir kuşağın temellerini yozlaşmış bir kültürün, bağnaz düşüncesiyle birlikte atmaya başlar. İsterler ki bütün o 'kötü şeyler'den uzak duralım, kuzu gibi olalım, herşeyden ödü kopan tavşan gibi olalım, her renge uyan bukalemun gibi, karnını doyurmadan öte derdi olmayan sığır gibi olalım. Oysa, insan olsak daha iyi değil mi? Düşünen, sorgulayan, aklıdan öte sınır tanımayan gerçek insanlar olsak...

Evet, 80'lerle başlayan tektipleştirme, apolitik yaşam tarzının benimsetilmeye başlanmasının ilk ayağı 'öğretimdir". 1973-74'lerde uygulanmasına başlanan 'modern öğretim'le başlayan gerçekten kaliteli 'modern biyoloji' ve 'PSSC fiziğinin uygulanması ama 12 Eylül'le birlikte değişen pek çok şeyle birlikte okullarda okutulan müfredat programları da büyük değişime uğradı. Örneğin; geçmişte daha çok bilimsel ağırlıklı olan dersler kaldırılırken koyulan din dersleriyle birlikte "zorunlu din ders"leri ve zorunlu olarak öğretilen dualar, namazlar geldi. Zorunlu

din derslerinin akabinde 'şanlı Türk tarihi' geldi. Tarih derslerinde Orta Asya'dan Osmanlı'ya ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar bütün savaşları hep Türklerin kazandığı, aldığı topraklarda yaşayan insanlara her zaman özgürlükler verdiğini anlattılar. Kısacası Tarih derslerini özellikle de Osmanlı devletinin haşmetini, görkemi ve hümanist yaklaşımları olan bir devletmiş gibi anlattılar ve anlatıyorlar da.

Bu yapılanmanın ikinci ayağını ise cinsellik oluşturuyor. Ergenlikçağına giren gencin henüz kendi cinsel kimliğini tanımaya başladığı ve toplum tarafından bastırılmış cinsel duygularının yoğun olduğu yıllardır. Oysa ki bir yandan kendi kültürümüzün gelenek-görenek ve ahlak anlayışı benimsetilirken, diğer bir yandan ise burjuva değerlerin cinsellik anlayışıyla gençlerde özgür birey havası yaratılır. Ama cinsel özgürlük dediğimiz sadece erkeklere sağlanan bir özgürlüktür. Erkeklere bu özgürlük verilirken, kızlara ise kutsal annelik, ev hanımlığı gibi değerler verilir. Öte yandan ise yine burjuvazinin cinsellik anlayışıyla bütünleşen bir anlayış empoze edilir. Aslında kadına ve erkeğe verilen bu düşünce ve davranış tarzı kültürümüzün önüne koyduğu tabuları yıktığımızı zannederken toplumda yeni tabular doğururuz.

Yapının en sağlam ayağı spordur. Bildiğimiz gibi gençlik deyince hepimizin aklına spor gelir. Ama ülkemizde ise sporun tek bir dalı futbolla anılıyor gençlik.

68'de gençlik siyasetle birlikte anılmaktaydı. 80'le başlayan apolitik yaşamla birlikte gençlikte öyle bir şey bulunmalıydı ki siyasetten uzak, düşünme gerektirmeyen, insanın kendini sorgulamayacağı birşey olmalıydı. Onu buldular FUTBOL! Gençlik şimdilerde Hakan Şükür olma hayaliyle okumazsam futbolcu olur köşeyi dönerim diyor. Futbolcu olmayı başaramayan ise holligan olurum, bir gün 'merhaba Televole' der yine köşeyi dönerim hesapları yapıyor.

Bu yapılanmanın en son ayağını ise müzik oluşturuyor. Ülkemizde müziğin yozlaştırılması, özellikle arabesk ve pop müzikte

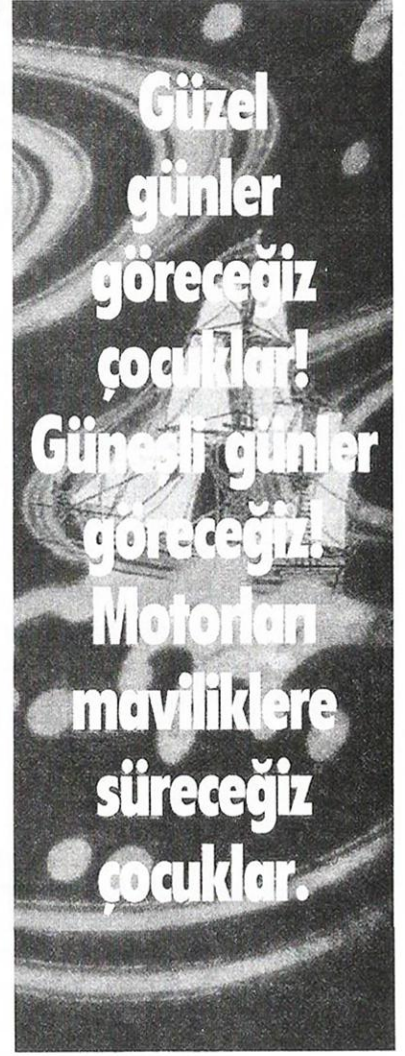
yapılan ve gençliği tamamen benzeştireci işlev sağlayan bu yapılanmanın en sağlam ayağını müzikle oluşturdular. 1970'lerde arabesk halka ait direnme ve kabullenmelerin isyan müziği iken bugün ise arabeskin belirleyicisi' acı'dır. Şarkılarda nasıl acı çekileceği, imkansız aşk ve ölüm temaları işlenir. Pop müzik ise, müzik olmaktan çıkıp bir kültür haline gelmesi pekçok kitle için kente uyum sağlama ve modernleşme aracı oldu. Pop müzik şarkıları değil, insanları da benzeştirmiş ve çeşitlilikten ayrılmıştır.

Liseli gençleri, 80 öncesinin o heyecanından, hızından, siyasi, sanatsal ve bilimsel olgulardan, yaşamı, kendimizi sorgulamamızı izin vermeyen, biz gençleri aklına öte sınır tanımayan gerçek insanlar olmaktan uzak tutmaya çalışan, bunu yaparken ise faşist, gerici eğitim ve öğretimi, cinselliği, sporu ve müziği kullanarak insan yaşamında çok önemli yerleri olan bu materyalleri kullanarak, bizleri zehirlemeye çalıştınız. Bu durum karşısında ise biz liseli gençler olarak seçtiğimiz derslerde zorunluluk olmadan, kendi irademizle, dogmatik düşüncelerin olmadığı bir eğitim-öğretim sistemiyle, cinsellikte kadın erkek eşitliğinin olduğu, sporda köşe dönme hayallerinin olmadığı, aktif dayanışmanın öne çıktığı, kolektif bir tarzla,

müzikte ise kendi kültürümüzün varetildiği, kendi ana dilinde, tüketici olmaktan çıkıp, kulağa hitap eden çok sesli bir biçimde bir sentez yaratmalıyız. Bu durumdan hareketle kendi demokratik haklarımızı savunabileceğimiz öz bir liseli örgütlülüğü yaratmalı ve kendi öğrenci birliklerimizi kurmalıyız.

Bu birliklerin genel yapısı şöyle olmalıdır; sadece aynı düşünceden (siyasetten) olan gençlerin değil, çoğunluğu kapsayıcı, esnek, geniş ve rahat yapılar olmalıdır. Her okulun özelliklerine göre, kitesine göre farklı sayılarda 'okul temsilcileri' olacağı, bununla birlikte bölgeler arasında yapılacak liseli toplantılarında bir liseliler koordinasyonu oluşturulabilir. Ama bundan önce o iletişimi sağlayabileceğimiz 'yürütme komisyonu' oluşturulmalıdır. Kurulacak olan bu yapılanmanın okullardaki ve eğitim sistemindeki ikellik, haksızlık ve baskı konularında yani kısacası liselerin gündemi ve sorunları üzerinden işleyen kendi öğrenci birliklerimizi kurmalıyız.

Belki bütün yazdıklarımız bir hayal olarak gelebilir. Ama 21.yy'a girmemize ramak kaldı ve zamanı kendi lehimize çevirmenin zamanı geldi. Bu yıl değilse ne zaman?

Ankara'dan sevgilerle

Abicim nasılsın, iyi misin? Bizi soracak olursan biraz sıkıntılıyız. Niye mi?

Hepimizin söyleyecek bir çift söz var aslında. Ama maalesef kendimizi tekrar etmekten ileriye gidemiyoruz. Son süreçte Ankara'da yaşananlar da bu tekrarın ötesine geçmemiştir.

Devrimci-demokratik gruplarla -daha önceki yıllarda olduğu gibi- çeşitli anlaşmalar yapılarak ortak pankart ve ortak sloganlar oluşturulmuş ve bir haftalık eylem birliği sağlanmıştır. Aksi taktirde her grup kendi başına ya form ya da eylem düzenlemekte bu yüzden güçlü bir karşı duruş sağlanamamaktadır. Tabii burada "Eylem neyi sağlıyor, ya da sağlamıyor? Hangi tarihsel sürecin devamı, ya da herhangi bir sürecin devamı mı? Öğrenci hareketinin örgütlenmesinin sağlanmasında birlik beraberlik için ne tür olumluluklar içeriyor bu tür kısa süreli anlaşmalar? Biz hala YÖK'e hayır derken acaba abilerimiz "Neye evet?" kısmını üretmedikleri için mi biz bir şey diyemiyoruz? Gibi sorular akla geliyor. Bu so-

ru(n)lardan bizim de pay aldığımızı ve üzerimize düşen görevlerin sorumluluğunu düşünmemiz gerekiyor. Öğrenci hareketinin ortak bir zeminde bir araya gelmesi ve bu sürecin değişmesini sağlamak için bu soru(n)ların cevaplanması ve hayata geçirilmesi basat sorun olarak karşımıza çıkıyor. Gençlik, 80 sonrası kendi iradesinin kaybetmiştir. Uygulanan sindirme politikaları sonucu iyice kendi kabuğuna çekilmiş, kitleselliğini yitirmiştir. Devrimci kesimin 80 sonrası üretimsizlikleri ve kapitalist sistemde uğradıkları değişimler gençliğin bu günlere gelmesinde önemli etkenlerden biridir.

Ayrıca gençlik her dönem kendini farklı dinamiklerle var etmiştir. 1968'lerde antiemperyalist 1980'lerde antifaşist gibi bütünlüklü dinamiklerle gençlik hareketi canlanmıştır. Bugün ise gençlik üzer,inde durabileceği bir dinamik henüz oluşamamıştır. Bunda tabii ki dönemin gençliğinin de (bizlerin) çok büyük payı olduğunu düşünüyö-

rum. Öğretim üyesinde çalışmaya, araştırma görevlisinde öğrencisine herkezi bir şekilde YÖK rahatsız etmektedir. Bütünlüklü bir birliktelik YÖK'e hayır öyleyse ne ye evet diyerek bir mücadele hattı örülebilir. Tabii bunun ön koşulu olarak gençlik, kendi iradesiyle ve kendi öz örgütlülüğüyle yapılması gerekmektedir.

Bir diğer etken de hala daha seflik mantığıyla hareket edilmesidir. Özgür birey olabilme konusunda henüz ciddi adımlar atılmamıştır. birey kavramı bile hala insanların zihninde oturmamış, içi boş kalmış; ya da farklı doldurulmuştur. Artık yığınlarla değil; özgür bireylerle hareket etmek gerekmektedir.

Bu bağlamda şu an yapılması gereken, bugüne kadar sürecin iyi bir değerlendirmesini yapmak, özeleştirisi sunmak ve emin adımlarla ilerleyerek kitlelere ulaşmak böylece güçlü bir potansiyel yaratmaktır. Artık konuşmanın değil; tartışılanların eyleme dönüştürülmesi zamanıdır.

yeni bir model

'80 sonrası öğrenci hareketindeki ilk kıpırdanışların ürünü olan derneklerin günü karşılayamadığından demokratik mücadeleden koptuğu; koordinasyon tartışmalarının üzerinde yükseldiği birim/cephe örgütlenmesinin cılızlaştığı bir dönemde: "Yeni bir umut; ÖTK'lar" diyerek bunu genelleştirmek ne kadar doğru?

ÖTK

SÜKRAN KAPLAN

NEDİR ÖTK? ÖTK'LAR... Öğrenci Temsil Kurulları 1995'den bu yana üniversitelerdeki YÖK kamburunun dayattığı bir örgütlenme biçimi. "Öğrencilerin, eğitim-öğretim ve sosyo-kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin görüş ve önerilerinden yararlanmak amacıyla..." diye tanımlanıyor ÖTK'lar. Her üniversiteli öğrenci aynı zamanda ÖTK'ların da doğal bir üyesi durumundadır.

Sınıflardan başlayarak üniversite temsilciliğine doğru uzanan, görünüşte öğrenci iradesine dayalı aşağıdan-yukarıya doğru bir örgütlenme modeli olan ÖTK'ların demokratik(?) uygulamaları işleyişe ilişkin maddelerde de hemen göze çarpıyor:

- Temsilci adaylarının alttan dersi olmaması,
- Temsilci adaylarının siyasi parti üyesi olmaması,
- Seçilen temsilci adaylarının, davetiye üzerine yönetim toplantılarına katılması, sadece kendileriyle ilgili bölümde toplantıda bulunması ve de oy hakkına sahip olmaması,
- Hazırlık sınıfı öğrencilerinin birinci sınıfa dahil edilmelerine rağmen aday olamamaları.

Temsilcilerde aranan özellikler "ÖTK'lar ne için ve kimin için?" sorularını cevaplamamızda yardımcı oluyor.

ÖTK'ların özellikle, birim/cephe ça-

lışmasını esas alan, bu yönde şekillenen "öğrenci koordinasyonu" örgütlenmesinin en kitlesel eylemlerini gerçekleştirdiği dönemlerde gündeme gelmesi ve öğrenci hareketindeki durağanlığı kullanarak son bir yıl içinde tüm üniversitelerde rektörler aracılığıyla dayatılması tesadüfi değildir. Bu dayatmaların ardından, temsilci seçimlerini-iki kez yapıp %50 katılım sağlanmadığı zaman temsilcinin yönetim tarafından atanması ve sınıf temsilcilikleri yerini bölüm temsilciliklerinin alması gelecektir.

ÖTK NASIL BİR SÜREÇ GEÇİRDİ?

ÖTK'lar, özellikle öğrenci gençlik mücadelesinin cılız genel siyasi ortamında durağan olduğu taşra üniversitelerinde gündeme gelmiştir. Ancak bunun tersi bir duruma, seçimlerde temsilciliklerin seçilebildiği en canlı örnek olarak Mersin Üniversitesinde rastlıyoruz. Mersin Üniversitesi öğrencileri, geçmiş yönetimin ve rektörün demokratik yaklaşımlarından hareketle ÖTK'ları kendi iradeleriyle örebilmiş ve dönem dönem başarılı, kitlesel eylemler örebilmişlerdir. Ancak YÖK'ün üniversiteye asker kökenli bir rektör ataması ve yönetimde yaptığı değişikliklere bağlı olarak ÖTK örgütlenmesi burada da bir tıkanma sürecine girmiştir.

Diğer üniversitelerde ise ÖTK'ların

ya adı duyulmamış ya da iki kez üst üste yapılan seçimlerde çoğunluk sağlanamadığı için temsilciler seçilememiştir. Kimi üniversitelerde ise seçimlerin sessiz sedasız, yönetimce belirlenmiş temsilciler üzerinden formalite icabı yapıldığı ve malum kadroların temsilciliklere getirildiklerini görüyoruz.

ÖĞRENCİ CEPHESİNDE ÖTK...

ÖTK'lar YÖK tarafından bir şekilde tanımlanırken üniversitelerdeki mücadele cephesi tarafından da tanımlandı. Bu tanımları iki farklı yaklaşımda özetlemek mümkün; ilki, ÖTK'ların öğrenci gençliğin öz örgütülüğü olmadığı, dağıtılması gereken bir kurum olan YÖK'ün öğrenci muhalefeti ni kuşatma altına yöntemlerinden biri olması nedeniyle seçimlerde yer alınmaması gerektiği, aksini savunanların ise "reformist, oportunist..vs." olduğunu vurgulayan yaklaşım, ikincisi; "YÖK'ün ÖTK'lar üzerindeki hedeflerine rağmen, bugün açısından ÖTK'ların işleyişini ve niteliğini daha açıkça, nasıl bir örgüt olarak şekilleneceğini belirleyecek olan öğrencilerin kendi iradesidir" diyen, bu yönde genel bir taktik olarak tüm üniversitelerde ÖTK'ları gençliğin örgütlenme modeli olarak sunan ve "Özgür ÖTK" tanımıyla "içine girerek değiştiririz" diyen yaklaşım.

Biz bu iki yaklaşımın eksikliklerine vurgu yapan, bunun yanında doğru tespitleri birleştiren bir değerlendirme yapmağa çalışacağız.

İlk yaklaşımın savunucuları tarafından ortaya konulan; ÖTK'ların öğrenci gençliğin öz örgütlülüğü olmadığı, işleyişin ise anti-demokratik olduğu tespiti yerindedir. Ancak aynı eğilimin bazı üniversitelerdeki koşulları görmezden gelen sektör yaklaşımları onları uçaştırmakta ve üniversitedeki gençlik kitlesiyle bağlarını zayıflatmaktadır. Çünkü sahip olunan zihniyet, genel öğrenci muhalefetine örgütlülüğünü değil, kendi anlayışlarının örgütlülüğünü ilk sıraya yerleştiriyor.

İkinci yaklaşımda ise, bazı üniversitelerdeki öznel koşullar göz önünde tutulurken, ülkedeki gençlik mücadelesinin içinde bulunduğu koşullar gözardı edilerek ÖTK'ların içine girmeye istenilen öğrenci gençlik örgütünün yaratabileceği savunulmaktadır.

ÖTK'LARA KARŞI DURUŞ... ÖTK'ların karşısındaki duruşu netleştirmek; öğrenci gençliğin örgütleniş biçimini ve bu örgütlenmenin önündeki sorunları doğru tespit etmekle mümkündür. Bu anlamda, 80

cuntasının çocuğu YÖK, Üniversitelerdeki demokratik tüm mücadelelerinin önünü kapatmaktadır. Öğretim elemanlarından öğrenciye, eğitim müfredatından, geçme sistemine kadar her şeyi kontrolünde tutan YÖK, ÖTK'larla bu ayrıcalıktan vazgeçmek değil, su kaynağını daha besleyecek kanallar açma peşindedir. O halde üniversitelerde yürütülecek mücadele, sadece bir sonuç olan ÖTK'lara karşı değil, doğru yöntemlerle YÖK'e karşı olmalıdır. Aksi halde ÖTK seçimlerine girilmeli mi-girilmemeli mi? ikilemine takılmak, sivrisinek bataklık örneğindeki gibi, bataklığı kurutmak yerine, sivrisinekleri öldürerek sorunun çözüleceği yanılgısına düşmemektir.

Bugün üniversitelerde yapılması gereken açıktır: Öğrenci gençliğin taleplerini karşılayacak, ihtiyaçlarına cevap verecek, sınıflardan başlayarak yukarı doğru devam eden (sınıf- bölüm-fakülte-üniversite) birim/cephe örgütlenmelerinin örülmesidir. Ancak bu şekilde taban bulmuş ve öğrenciler tarafından sahiplenilmiş bir örgütlenme, ÖTK'ları boşa çıkarıp ileri ki süreçlerde YÖK'ü dağıtabilir. Diğer yandan 95'den bu yana öznel koşulların uygun olduğu gerekçesiyle, ÖTK'lar içinde örgütlenen üniversitelerdeki gençlik (Mersin, Kocaeli, Edirne Üniversiteleri) bir an önce ÖTK'ları bir üst örgütlülüğe sıçratmaları gerektiğini görmeli, bu üniversitelerde dönemsel bir taktik olarak sahiplenilen ÖTK'ların, yerel koşulların da değişmesiyle artık ihtiyaçlara cevap veremediği iyice kavranmalıdır.

Türkiye'de 80 sonrası öğrenci hareketindeki ilk kırılma noktasının ürünü olan derneklerin günü karşılayamadığından demokratik mücadeleden koptuğu; koordinasyon tartışmalarının üzerinde yükseldiği birim/cephe örgütlenmesinin cılızlaştığı bir dönemde: "Yeni bir umut; ÖTK'lar" diyerek bunu genelleştirmek ne kadar doğru? Özellikle küçük bir çerçevede sınırlar çizili iken ve üstelik bu sınırların ihlalinin koşulları yok iken ÖTK'lar için koparılan bu gürültü, boş tencereye metal kaşığı vurmak değil midir? ÖTK sus payıdır oysa biz aslan payını isteyebilmeliyiz.

Adana'dan sevgilerle

Adana'da günler hareketli ve hararetle geçiyor der mektubumuza geçeriz.

Bilimi, özgürlüğü ve demokrasiyi yüksek öğretim kurumlarından tasfiye eden YÖK, kuruluşunun 19. yılında Türkiye'deki tüm üniversiteler gibi Ç.Ü.'de de protesto edildi.

YÖK protestolarını 6 Kasım sınırlayan anayışların aksine, YÖK'ün uygulamalarının yaşamımızın hemen hemen her alanını kışatmasına bir başkaldırı anlayışıyla bir araya gelen öğrenci örgütlenmeleri (ÇÜDER-Girişim, ÖTK, Birimler Oluşumu) Ç.Ü. YÖK'e Hayır Komitesini oluşturdu. Komite, 3 Kasım Çarşama günü, Ziraat Fakültesinden bir öğretim elemanının da katıldığı "YÖK ve Sonuçları" konulu bir söyleşi organize etti. Ardından 5 Kasım Cuma günü, Eğitim Fakültesinin önünde bir şenlik düzenledi. Şenlikte, yapılan konuşmalar ve okunan şiirlerden sonra Adana Çağdaş Sanat Atölyesi Müzik Grubu bir müzik dinletisi verdi. Halaylar ve sloganlarla biten şenliğin ardından yaklaşık bin kişilik öğrenci kitlesi, slogan ve alkışlar eşliğinde Eğitim Fakültesinin önünden rektörlük binasına kadar yürüyüş yaptı. Rektörlük inası önünde Ç.Ü. YÖK'e Hayır Komitesi adına bir basın metni okundu ve yine kortejler halinde Eğitim Fakültesine geri döndü. Geleceğimizi çalan, bizi umutlarımızı yabancılaştıran öğelerden

sadece biri YÖK. Özgürlüklerimizi talep etmeyi bilmedikçe geleceğimiz de hep YÖK olacaktır. Bu anlayıştan hareketle Ç.Ü. YÖK'e Hayır Komitesi kalıcı ve sürece yayılan etkinliklerle organize etmeyi önüne koydu. Komitenin diğer bir eylemi de 6 Kasım günü kitle örgütleri, partiler ve liseli-dershaneli gençliğin de katıldığı bir miting organize etmek oldu. Aşırı yağmura ve soğuk hava muhalefetine rağmen Mimar Sinan Açık hava Tiyatrosunun önünden yürüyüşe geçen binbeşyüz kişilik kitle, sloganlar ve alkışlarla Uğur Mumcu Meydanına yürüdü. Meydanda, Ç.Ü. YÖK'e Hayır Komitesi adına bir, liseli-dershaneli gençlik adına da bir öğrenci konuşma yaptı. Ortak talep, gençliğin eğitim-öğretim haklarını özelleştirmelerle, gerici faşist müfredatlarla ve anti-bilimsel ezberci öğretim yöntemiyle gaspeden YÖK'ün dağıtılmasıydı. Miting, AdanaÇ.S.A. müzik grubunun türküleri ve çekilen halaylarla sona erdi. Ç.Ü. YÖK'e Hayır Komitesi, önümüzdeki günlerde panel, skeç, şiir dinletisi vs şeklinde sosyal-kültürel etkinlikler örmeyi önüne koydu.

PROFİL

DERYA OKTAY

18

Her sistem kendi insan modelini yaratır. Her insan içinde yaşadığı sistemin izlerini taşır. Sosyolojik, psikolojik ve iktisadi özelliklerden etkilenmiş bir prototipi oluşturur. Sistem her bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal kategorilerinin özelliklerinde kendini somutlaştırır. Daha da önemlisi sistemlerin kendi bileşenlerinin her birinin belleklerini yapılandırıyor olmasıdır. Burada hemen belirtmek gerekir ki kapitalist çağın diğer sistemlerin çağlarından temel ayrılma noktalarından biri buradan başlamaktadır. Bizim asıl konumuz da sorunumuz da budur.

Kapitalist çağın insanı yani uygar insanı "belleksiz" olan insandır. O kendi çağının da diğer zamanlarında bilgilerinden, evriminden ve etkilerinden bir haber olarak yaşamını sürdürür. Bütün oryantasyonu bugüne ilişkindir. Çeşitli olayların ve gelişmelerin altında yatan nedenleri bilmeksizin sadece o gün gördüğü ve duyduğu üzerine yorumlar yapabilir; tüm süreçler çeşitli bağlamlarından ve diyalektik ilişkilerinden koparılmış ya çok basitleştirilmiş yada buna karşıt olarak fazla mistikleştirilmiş bu nedenle anlaşılabilir bir halde ve bu işler bize göre işler değil söylemleriyle savuşturulmuş olarak durmaktadır. Hal böyle iken bu prototipi açıklamak için insanın özünü belirleyen toplumsal ilişkiler ve kurumlar bütünü hakkında söz söyleme meşruluğu elimize geçmiş olur. Ancak sözlerimizi tarihsel ve diyalektik materyalist çerçeveden bakarak söyler isek sağlam bir zemine oturtma imkanı bulabileceğimizi burada belirtmek gerekir.

İnsanların ruhlarını şeytana teslim etme süreci tüm olgu ve olaylarda olduğu gibi kapitalist sistemin ve modern devletinde maddeci tarih anlayışına göre incelemesine dayanılarak açıklanabilir. Bunun için öncelikle modern devletlerin kararlarını dayandırdıkları teorik yapılanma sürecine yani sosyal bilimlerdeki ayrışma sürecine daha sonra bunun devletlerin örgütlenmesine ve birey devlet ve karşılıklı bireysel ilişkilere yansımalarına bakmalıyız. Yine benzer biçimde pozitif bilim ve sosyal bilim dualitesini de modern çağın atıfları bakımından varolan bilimsel hiyerarşiyi deşifre edecek biçimde göz önünde bulundurmalıyız.

18. yy. ile 1945 yılları arasında sosyal bilimlerde yeni-

den yapılanma sürecine girilmiştir. Bu dönemlerde genel olarak bilimlerde Newton modeli ve kartezyen dualitesinin egemenliği söz konusuydu. Newton modeline göre bizde herşeyi tanıyıcı gibi keskinleşebiliriz; kartezyen dualiteye göre ise madde ile akıl, doğa ile insan, fiziki dünya ile sosyal manevi dünya arasında kesin ayrımlar vardır. Ve biz bunlardan ilk sıradakileri bilebiliriz. Bu iki eğilimin önemli olmasının ve burada belirtilmesinin nedeni bunların sosyal bilimlerin yeni yapılanan uzmanlık alanlarına olan etkisi ve bilim kategorilerindeki düzenlenişini belirlemiş olmasındadır. Başka bir ifade ile belirtirsek bu eğilimler sosyal bilimlerin anlatı, nitelikleri ve içeriklerine kendisini dayatmıştır. Ve sosyal bilimlerin, pozitif bilimlerin ön kabullerini re feransla kendisini tanımlamasına neden olmuştur. Bu durumda sosyal bilimler, doğa bilimleri karşısında bilim hiyerarşisinin alt basamaklarında kalmıştır. Sosyal bilimlerin bu pozisyonunun günümüze kadar süren pratik yansımaları vardır.

Modern devletler gelişmeleri ve yayılmalarına koşut olarak doğaya olmaya ilişkin teknik ve teorik yapılanmaya ihtiyaç duyuyor idi. İktisadi ilişkiler bakımından doğayı, daha doğrusu yerküreyi tanımak ve adlandırmak kaygısı, onu sömürüp egemenlik altına almak için teknolojiyi geliştirme isteği, pozitif bilimlerin geliştirilmesinin altında yatan motive edici gücü oluşturuyordu. Felsefi boyutta amaçlanan ise ortaçağın kutsalının yerine modern çağlarda rasyonalist, pragmatist ve pozitivist düşünce stillerinin kutsanması ve modern toplum bireyine kapitalizmin değerlerini benimseten; yani çalışmayı, metayı ve parayı yücelten bir akıl yaratma isteği idi. Günümüzde de geçer-

li olan bu koşullar nedeniyle sosyal bilimlerin doğa bilimleri karşısındaki pozisyonu bu şekilde olmuştur kanımca.

Modern devletlerin kararlarını meşrulaştıracak buna karşılık hiçbir zaman güncel yada popüler olmayacak, bilgi birikimlerini sağlama ihtiyacı sosyal bilimlerin atıl kalmasına, alt alanların ise ihtiyaca göre içeriklerle yani sistem için arzulanırlığı yüksek anlatımlarla yüklü olarak oluşmasına neden olmuştur. Bu gelişmelere paralel olarak kapitalist toplumlarda bilgi elitleri oluşmuş, her türden bilim toplumun bir sınıfının hizmetine sunulmuştur. Bu grubun dışında kalan tüm bireyler yada halklar esasen tüm bağlantılarından koparılmış bilgi parçacıklarıyla donatılmış bu nedenle nesnel soyutlama ve değerlendirme yeteneklerinden yoksun bırakılmışlardır. Yine bu insanlar sanal bir demokrasi ve gerçeklik ortamında tüm bilme denetleme ve değiştirme haklarını kendilerine yerine yapacak birilerine ikame etmek davranışının rasyonelliğine ikna edilmişlerdir. Böylece insanlar hiçbir zorlamaya lüzum olmaksızın zamanla oluşturulan bu değer sisteminin ortalamalı bireyleri olarak zincire eklenmişlerdir.

Bugün bile çeşitli sınırlar içinden yükselen ulusal narsist sesler, ait oldukları ulusun kahramanlık öykülerinin anlatıldığı tarih bilgileriyle doyurularak (?) yükseltirken, dayandıkları bilgi birikimleri kadar kaba ve rahatsız edici bir haldedir. Bu nedenle "globalleşen" dünyamızda gelinen nokta açısından hem somut olmayan tarih bilgileri hem de büyüttüğü milliyetçi akımlar topyekün kafasızdır ve işgüzdardır diyebiliriz.

Sosyal bilimlerin zamanımıza kadar ideolojik etkileri sürmüş ve kapitalist sistemin ideallerini karekterize etmiş temel alanları tarih, iktisat ve sosyoloji bilimleri olmuştur. Tarih bilimi modern dönemlerden önce krallara methiye dizen bir yapıda idi, yeni dönemde ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte bu bilimde dönemin ihtiyaçları ve doğasına uygun olarak halklara methiyeler dizmeye başladı. Günümüz ortamında tüm ulusların dünyanın en iyi, özel ve kudretli ulusu olmalarının (biz dahil) kökleri bu tarih anlayışının birikimlerinden beslenmiştir. Başka bir deyişle ve kısaca söyler isek milliyetçilik teorik dayanaklarını bu yeni tarih anlayışında bulmuştur. Bugün bile çeşitli sınırlar içinden yükselen ulusal narsist sesler ait oldukları ulusun kahramanlık öykülerinin anlatıldığı tarih bilgileriyle doyurularak (?) yükseltirken, dayandıkları bilgi birikimleri kadar kaba ve rahatsız edici bir haldedir. Bu nedenle "globalleşen" dünyamızda gelinen nokta açısından hem somut olmayan tarih bilgileri hem de büyüttüğü milliyetçi akımlar topyekün kafasızdır ve işgüzdardır diyebiliriz. Somut olması bakımından salt milliyetçilik üzerine söz söylememize karşın maddeci tarih anlayışından yoksun olan bu biricik sosyal bilim alanının hali hazırda bir çok bilginin çarpıtılmış olarak muhafaza edildiği bir depo olduğunu da belirtmemiz gerekir.

En azından tarih bilimi kadar önemli etkilere sahip olan sosyal bilim dalı iktisattır. Daha önce politik iktisat adıyla ve politik davranışın iktisadi nedenlere dayalı olduğunu gözetken yerden çalışmalar yapmış olan bu alan daha sonra politika kavramını bir kenara bırakarak politik davranış iktisadi yapılanmalardan soyutlamıştır. (Daha sonraları bu boşluğu doldurma meşruluğu doğmuş fakat siyaset bilimi hukuk fakültelerinin bu boşluğu dolduruyor olması nedeniyle gecikmeli olarak bir sosyal bilim dalı olarak sahneye çıkmıştır.)

19. yy. ikinci yarısında gerçekleşen bu gelişme politik ve iktisadi davranışı sosyal örgütlenmeden bağımsız bireyci psikolojinin anlatımlarıyla açıklamaya çalışmıştır. Böylelikle rekabet, sömürme, sömürülme, iktidar hırsı ve otorite buna paralel itaat ve tüketim gibi insan tutum ve davranışları insanın doğasına atfedilmiş ve üretim ilişkilerinin değişim ve dönüşümlerinin insanın duygu, düşünce ve davranış biçimlerini belirlediği gerçeği bertaraf edilmiştir. Oysaki Marksist bilimin en önemli bulgularından biri bize hayatın bilinç tarafından değil bilincin hayat tarafından belirlendiğini göstermiştir. Tabi ki hayatı, yani iktisadi politikayı ve aşkı da belirleyen üretim araçlarının mülkiyeti yani üretim ilişkileri olmuştur.

Modern çağlarda birey devlet, birey-siyaset ilişkisini belirleyen ve yapılandıran görüşlerin çıkış noktası bu teorilerdir. Bu kesimlerin toplumdaki duruş noktasının siyasi boyuttaki formunun belirlenmesinde sosyoloji biliminin inkar edilmez katkıları olmuştur. Bu nedenle son olarak sosyal bilimlerin temel taşlarından sosyoloji biliminin etkileri üzerinde durmak gerekir. Sosyal işlevi bakımından sosyoloji 19. yy. ikinci yarısında Avrupadaki işçi sınıfı hareketinin yaratmış olduğu kargaşa ortamının düzeltilmesi için sosyal reform örgütlerinin çalışmalarıyla başlamış ve daha sonra üniversitede meydana getirdiği değişikliklerle buralarda kurumsallaşmıştır. Bu kurumsallaşmayla birlikte sosyoloji etkinliğinin reformcu taleplerinden vazgeçip sadece sıradan insanlar ve modernleşmenin sonuçlarıyla ilgilenen bir yapıya bürünmüştür. Bu yeni bilime sosyoloji adını veren ve bilimlerin kraliçesi olarak gören Comte idi. Comte ve takipçileri sosyal hayatı çözümleme işinin bilimsel bir temelde olması kaygısında idiler. Bu nedenle bilim felsefe dikotomisinin salt bilim tarafına dayalı kurallar oluşturmanın gerekliliğini savunuyorlardı. Çıkış noktaları nedeniyle vardıkları sonuç "sosyal fizik" terimiyle ifade edilen ve siyasal endişelerle canlandırılan içeriklerle yüklü idi. Comte'a göre sosyal fizik sosyal sorunların çözümünü uygun eğitim almış "sınırlı sayıda seçkin zekaya" devrederek düzen ve ilerlemenin bağdaştırılmasını sağlayacaktı. (Bu yoldan yeni bir manevi güç oluşturularak devrim sonlandırılacaktı) Görüldüğü gibi yeni sosyal fiziğin teknokratik temeli ve sosyal işlevi çok açıktı.

Bu görüşün dolaysız sonuçları sosyoloji biliminin teorik yapılanmasına ve sosyal hayatı düzenleme biçimine de yansımıştır. Bu yansıma kendi ül-

...Oysaki Marksist bilimin en önemli bulgularından biri bize hayatın bilinç tarafından değil bilincin hayat tarafından belirlendiğini göstermiştir Tabi ki hayatı, yani iktisadi politikayı ve aşkı da belirleyen üretim araçlarının mülkiyeti yani üretim ilişkileri olmuştur.

kemizin gerçekliğinde sık rastladığımız "sosyal mühendislik" kavramıyla ifade edilen "seçkin" beyinlerin sosyal iktisadi ve siyasi ortamı sürekli ve keyfi olarak yapılandırmalarında kendi ifadesini bulmaktadır. Sosyoloji bilimi ise bu manipülasyonu sürdürmesi amacıyla bilgi birikimini "seçkinlere" sunmayı sürdürmekte ve kraliçe hayata hayatın öznelereyle müdahale etmektense kendini masumiyeti ve niyeti tartışılır toplum kesimlerine emanet etmektedir.

Bu sosyal bilim dallarını anlatmamızın nedeni bunların sorunu yaratmış olmaları değil sistem tarafından yaratılmış olup daha sonra sistem ile karşılık birbirini belirleme süreci geçirmiş olmasındandır. Modern devlet aygıtı kendisine düzenin sürdürülmesini sağlayacak teorilerle belli bir hat oluşturmuş kendi kültürünü sistemini ve insan modelini yaratmıştır. Bu insan modelinin oluşmasında en önemli bilginin sosyal evrimi sürecinde felsefenin apriori önermelere sahip olması ve salt zihin etkinliği ile uğraşp nesnel alanla ilgilenmediği gerekçesiyle sosyal bilginin dışında tutulması olmuştur. Günümüze kadar nesnel ve öznel hayatın değerlendirilmesinin ve yorumlanmasının insan aklının sınırlarından uzak kalmasının nedeni de budur.

Düşünme etkinliğinin günlük hayatın bir parçası olmaktan çıkarılmasıyla birlikte insanlar sosyal ve siyasi gelişmelerle ilgili yabancılaşma yaşamışlardır. Bilgi tekelleri bilgiyi istedikleri gibi manipüle ederek bu yabancılaşmayı derinleştirmişlerdir. Kapitalizm insanlığa en acı işkencesini beyinlere sahip olarak yapmıştır. İnsanlara sosyal hafızalarını yitirmişlerdir. Kişisel ve sosyal hayatlarına egemen olabilecekleri yada onları anlamlandırabilecekleri zihinsel örgütlenme ve birikimlerden yoksun kalmışlardır.

Kapitalist çağın insanının aşıl topuğu, bu sorumsuzluk duygusunu içselleştirmiş olmasıdır. Sorumsuzluk duygusunun bir değer biçimi, bireylere empoze edilen bir ahlaki boyut olması insanlığın insan kalabilmesini engelleyen en dramatik çarpıtmalardan biridir

Bu nedenle bu çağın insanı sosyal bilgi açısından yoksunluk semptomlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Özellikle III. Dünya ülkelerinde (özelde bizim ülkemizde) bu belirsizlik koşulları altında sosyalize olmuş bireyleri insanın doğal dürtülerinden ziyade ikincil bir dürtü olan korku bunun yanı sıra güvensizlik, edilgenlik, boşluk duygusu gibi duyguların varlığıyla yada hayata içkin bir hale gelmesiyle karakterize olmaktadır.

Geçmişin bilgisinden (en azından somut tarihsel anlatımlar bakımından) bi haber olan insanlar bu günü gerektiği gibi dönüştürmek ve geleceği de kendilerinin yani çoğunluğun çıkarları doğrultusunda örgütlemek irade-

sinden mahrum kalmışlardır. Örneğin bugün kendi ülkemizin gerçekliğinde yaşadığımız bir takım siyasi ekonomik ve sosyal kararın alınması biçimi bile bu durumun böyle olduğunu bize gösterir. Ülkemizde DGM'leri "sivilleştirilen" herhangi bir sivil hareket olmamıştır. Yine hiçbir sivil çalışma ne istedik bir sosyal güvenlik yasası çıkarabilmiş, nede istenmeyeni geri çevire bilmiştir. Hayatın

bizimki gibi kurumsallaştığı ülkelerde düşünme ve yaşama müdahale etme edimleri toplumdan silinip süpürülüp sosyal hayatın çöplüğüne atılmıştır. Bunun an önemli

nedeni ise felsefenin dünyevileştirilmesi yerine raflara kaldırılması ve ayrıca Marx'ın ön gördüğü gibi felsefenin gerçek halini gelebileceği yegane bağ olan siyasetin insanların gündelik ve boş etkinlikleri arasında boğulup gitmesi olmuştur. O halde sonuç olarak kendi hayatı ile ve doğal olarak bağlı olduğu diğerlerinin hayatı ile ilgili olan herkese malum olan sorunların çözümüne ilişkin bir dizi teorik tartışmaya ek olarak pratik çalışmaya da ihtiyaç vardır. Çünkü pratik her şeyin dolayısıyla felsefi algısında çıkış noktası, temeli, amacı ve ölçütüdür. Bu teorik ve pratik çalışmalarından beklenilmesi gereken en önde gelen fayda insanların kaybettikleri sorumluluk duygusunu yeniden kazanmaları olmalarıdır.

Kapitalist çağın insanının aşıl topuğu, bu sorumsuzluk duygusunu içselleştirmiş olmasıdır. Sorumsuzluk duygusunun bir değer biçimi, bireylere empoze edilen bir ahlaki boyut olması insanlığın insan kalabilmesini engelleyen en dramatik çarpıtmalardan biridir. İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik olan düşünmenin bir kenara bırakılmasına paralel olarak gelişen bu duygu kitlelerin halk olma yerine uyruk olmalarını koşullamıştır. Bu şartlar altında insanların sorumluluğu ahlaki bir prensip olarak benimsenmiş olmaları hayatın dönüştürülmesi için temel koşuttur.

Önemli diğer bir hususta sosyal hayatın ve kurumların teorize edilme biçimidir. Dönüşümün temel noktalarından biri budur. Hatta başlangıç noktası budur diyebiliriz. Var olan teorik birikime ve yapılanma biçimine doğru olan model yani diyalektik materyalist düşünce biçimini kazandırılmamız. Diğer taraftan insanın en üstün düşünce aşaması olan soyut düşünmeyi yani felsefi düşünce stilini hayatın parçası olan her kişiye adapte edecek mekanizmalara sorma, gerektiğinde şüphelenme ve hayatı zihinsel, fiziksel düzeyde insan aklının ve yaratıcılığının sonsuz gelişme özelliğini gözetken yerden yeniden yapılandırılacak algı kalıplarını oluşturmamız.

Gelinen aşamada sorun ya da yapılması gereken şey tek cümleyle özetlemek gerekirse dünyanın şu anki durumunu ve orijinalitesini hem açıklamak hem de değiştirmektir.

Tüm bilimleri ve felsefeyi yeniden açın!

Kaynaklar

- 1-Sosyal Bilimleri Açın *Gulbenkein Komisyonu*
- 2-Karl Marx Biyografisi
- 3-İnsan davranışının kökenleri *Serol Teber*

sana sesleniyorum

MEHMET HADUROĞLU

Sen çok özelsin! niye mi? Onbinlerin girdiği haksız bir yarışta öğrencilerin adeta birer deneme tahtası yerine konularak 'modernleşme' adına dayatılan ve eğitimin aşağıdan yukarıya hiçbir kadrosu tarafından anlaşılabilen bir sınav sistemiyle boğuşarak idealindeki bölüm olmasa da üniversiteye girme şansına erişen sayılı-seçkin öğrencilerden birisin. Ama sakın işin en zor tarafını kotardım diye düşünme! Daha birilerinin çizdiği yolun başındasın.

Hayatında girdiğin bu yeni dönemi 'sana rağmen' belirleyecek birileri var.

ONLAR; Kamu üniversitelerine ayırdıkları payla özel/vakıf Üniversitelerine ayırdıkları ödenek arasında uçurumlar yaratarak paralı üniversiteleri palazlandıran, diğer bir yandan da koyduğu har(a)çlarla daha az paralıları paralı eğitim fırsatını tanıyanlardır. Yüzlerce bilim insanını, binlerce ilerici genci üniversiteden atan/atmaya devam eden, düşünce ve biçimi tek tipleştirmeye çalışarak üniversiteleri kışlaya çeviren, bilimsel çalışmaların önünde baskı aygıtı olarak 81'lerde yaratılan ve temsil ettiği zihniyetle Ortaçağ karanlığının bir kurumu olan

YÖK yine ONLARIN bir e s e r i . Meclis t e "paralı eğitime hayır" pankartını açan öğrenciler 96 yıla yargılanırken, çeteleri şerefli ilan eden, çetelere af yasasını çıkaranlardır.

ONLAR; 40 bin insanın öldüğü, yüzbinlerce insanın yaralandığı bir depremin ardından bölgede üçüncü günden sonra görülen, arama-kurtarma çalışmalarının bilfiil taşıyıcısı, gelen yardımları

koordine eden, çadırları, yemekhaneleri, sahra hastanelerini ve çocuk rehabilitasyon merkezlerini kuran sivil toplum örgütlerini, odaları, meslek örgütlerini ve sendikaları 'devletin prestijinin yıkıntıları arasında kalmaması' adına dışlayan, Kızılay'ın ikinci dünya savaşından kalma-su sızdıran, yırtık çadırları onlarca bürokratik engellerle dağıt(amay)anlardır. "Yunan kanı istemem. Ermeni yardımına da ihtiyaç yok. AKUT şov yapıyor"... gibi açıklamalarla hafızalardan hiçbir zaman silinmeyecek tanıdık bir zihniyeti, ONLAR'ın zihniyetini temsil eden bir bakanın açıklamaları...

Sendikalar, Partiler ve sivil toplum örgütleri tüm güçleriyle körfez yaralarını sarmaya yönelmişken bunu fırsat bile rek 'sosyal yıkım yasasını', 'çetelere af' yasasını alacele çıkaranlar, tanka, topa, uçağa, silaha yani savaşa milyarlarca dolar bütçe ayırmasına rağmen eğitime-sağlığa-afetlere ayırdığı bütçelerin toplamı savaş bütçesiyle karşılaştırılmayan bir 'sosyal devleti' temsil eden yine ONLAR. Enkazın faturasını koydukları zamlarla emekçi halktan çıkaran yine ONLAR.

Evet devletimiz bölünmez bütünlüğüyle toplumsal dokuları, bireyi yani SEN'in bilincini öyle bir bölmüş ve bu bölünmüş parçaları/parçacıkları birbirine ve kendine karşı öyle bir yabancılaştırmış ki; bireyin yaşadığı ortamlardaki akışı öyle kendiliğindenciliğe, amaçsızlığa, sıradanlığa ve basitliğe indirgemiş ki soluk alış-verişimiz hergün zorlaştığı gibi, niye soluk alıp verdiğimizizi de tanımlayamaz bir duruma getirildik.

SEN! üniversiteye girme şansına erişen sayılı-seçkin öğrenci arkadaş; Eğitim sürecinin bulunduğu her aşamasında karşına eğitimin ayrılmaz tek parçası haline getirilen 'para'nın çıkmasından sıkıldıysan, barındığın yurtlarda BİRİLERİ tarafından 'çömez' şakalarıyla aşağılanıyorsan, aynı birilerinin zihniyetini paylaşanlar tarafından saçına, sakalına, giyimine karışmalarından sıkıldıysan; yasaklanmış bir halkın, adil-demokratik barış çığlıklarına kulaklarını tıkıyarak savaşa daha fazla bütçe ayırmak suretiyle; araştırma yapabileceğin-kitap okuyabileceğin daha geniş donanımlı, daha refah bir kütüphane-laboratuvar olanağını ortadan kaldırıyor; eğitimin asli unsuru olarak kabul edilmene rağmen idari anlamda temsil ve oy hakkına sahip değilsen şimdi özgürlüğe yelken açma zamanıdır. Şimdi ONLARA karşı, ONLARIN sürdürdüğü saltanata karşı BİZ olma, artık yeter deme zamanıdır.

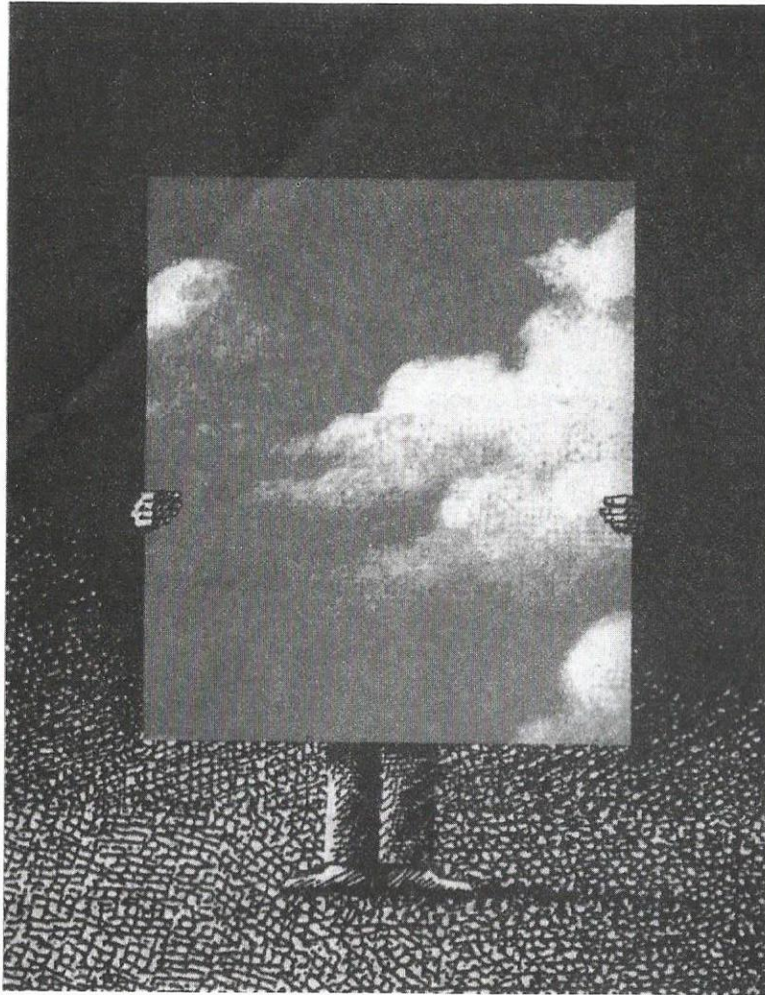
Bugüne kadar öğrenci gençlik hareketi içerisinde parasız-bilimsel-demokratik üniversite talebiyle BİZ olma iddiasıyla yola çıkan sayısız denemeler -kendisi için BİZ'e dönüştüğü için başarısızlığa uğramış durumdadır. Dili, kültürü, sanatıyla ONLAR tarafından her an ezilen, sömürülen, taciz edilen yasaklı bir halkın Kürt halkının gençliği uzun bir süreden beri Üniversiter alanda BİZ olma girişimlerini küçümsemiş durumdadır. Oysa şimdi her zamankinden daha fazla yanyana gelme, yukarıda anlatmaya çalıştığım ONLAR tarafından çizilen -insani değerlerden yoksun, iğrenç tablonun- bir ucundan tutarak yırtma; ve demokrasi, özgürlük, anadilde eşit parasız eğitim haklarını koparma sorumluluğuyla karşı karşıyayız.

“eski”ye dair ne varsa çürürken “serüven”dir artık aslolan

ERKAN GÖKBER

Özgürlük Serüveninin başlangıcı Devrimcilerin, açığa çıkan muhalif dalgayı kucaklıyamasından kaynaklı yerleşik mevziler elde edemeyip geri çekildiği ve bu başarısızlığından ötürü toplumdans güvenizlikle yalıtıldığı bir döneme rastlar. Bu geri çekilmeye devrimci, demokratlar kendi içlerinde en ağır yenilgi ve prestij kaybını devrimci öncü/irade misyonlarında yaşamışlardır ki bu misyonun yeri belleklerden kopmuş ya da çökertilmiş, boşluğunaysa öz güvenizlik ve irade olmaktan kaçış yerleşmişti. İşte bu dönemde Özgürlük Serüveni içimizi döktüğümüz, ferahladığımız, zehrimizi kustuğumuz hatta sığındığımız ama aynı zamanda ileriye dönük güç biriktirdiğimiz, geçmişin eleştirii/özeleştirisini yaptığımız,

yeni dönem mücadelesine ısındığımız, kimlik olarak dönemin görevlerine soyunmaya hazırlandığımız, özgüvenimizi ve meşruluğumuzu kazanma yolunda bir yolculuk gibi. Aşkılarımızı, ayrılıklarımızı, acılarımızı ve yine umutlarımızı ve ufak, mütevazı politik hamlelerimizi, isyankar, buruk, başkaldıran duygulara bürünen şekilde ortaya döktüğümüz, ılık meltemin dinginliğinde kendimizi bıraktığımız rahat, fakat aynı zamanda şimdinin güneşli, kamaşan yüzeyinden kendi içimize, geçmişin ağırlığıyla yüzleşmeye çıkışlarımızda yer yer kabuslarla bölünen ağır ve tehlikeli fakat açık mavi bir yolculuk. Mücadelenin renginin kızılaştığı değıl mavinin ferahlığına büründüğü yenilgi dönemlerinin kararlık, boğucu ağırlığından, daha beter yıpranmamak için

esnek ve hoş tuttuk kendimizi ve mücadeleyi bol bol özgürlük, bol bol bireysellik dedik* çoğumuzun tembellik hakkına ihtiyacı vardı. Ta ki yeni enerjilerin, içimizi kıpırdatmaya, ufuktaki kara bulutlar, uğultu ve şimşeklerin içine atılmak için göğüs kafesimizi zorlamaya başlamasına kadar işte bu -mavi-liğinden ayrı olarak tehlikeli ve zorlu süreçte yaşam pratiğimiz yenilginin ağırlığını yansıtır bir biçimde sürek-siz, açılıp kapanmalar, bir süre ajite olup geri çekilmeler biçiminde yaşandı, bazı yıpranmalar derinleşti çöküşler yaşandı, bazı kavramlara taktık ve tartışıkça muğlaklaştırdık, ufak, temkinli adımlar attık ve şimdiyse yaşam pratiğimiz varoluşumuza 'yeni' bir dönemi dayatmaktadır. Ge-

rilim bu 'yeni' perspektife soçramanın gerilimidir. Dönem irade olmayı dayatmaktadır sürecin ihtiyacı olan sorumluluğun altına girmeliyiz, tembellik hakkı, özgürlük, bireysellik kavramlarının tartışıkça öntıkayıcı olduğunu onları iyi tarif etmeli bu kavramları pratiğın akışı içerisinde yaşamda anlamlandırmalıyız. Bu ihtiyaca dönük enerjilerin açığa çıkartılması ve önümüzdeki bu yeni dönemde Özgürlük Serüveni'nin rotasını, mavi yolculuklardan açık denizlere çevirecek bir tarzda hayata geçmesi gerekmektedir. Yani tatil papmanın dinginliğine, sorsanların rahatlık, huzur ve uyusukluğun içine salması gibi, bozgunculuğun huzursuzluğunu salıp, bu huzursuzluğu bir kaşifin yaratıcı huzursuzluğuna çevirmeliyiz.

“Sürecin dayattığı irade/insiyatif olma sorumluluğu atına girmeyi, yaşam pratiğinin akışkan, netliklerden çok belirsizliklerin hakim olduğu, bireyi bilinç kamaştırıran bir şimdi duygusunda sınırlamaya çalışan karakterine rağmen başarmak özellikle yenilginin ağırlığını hala hissedenler için nasıl olacak?” sorusunu karşımıza almak gerekir.

Özgürlük Serüveni bu zorlu sürece biri kendi içimizde/kişiliğimizde diğeri dışarı/pratiğe açılan, birbirinin içinde birbirini besleyen iki boyutuyla hazırlanmalı. Bu iki boyuttan kendi içimizden dışardakine hamle yaptığımız ölçüde/geri-limlere açıldıkça yine kendi içimizdekini çelikleştiren bir bütünsellik vardır. Bu hamlelerimize karakterini verecek olan bilincimiz bütünsel bir kavrayışla donanmalı, post-modern dönem burjuva kültürünü bütünsel, birarada, katı olan herşeyi içine damıttığı parçalayıcı yabancılaştırmanın etkisinden sıyrılabilmesi, renklerin arasına sınır koymadan, bir rengin diğereye geçtiği her tonun ahenginin tadına vararak örmeliyiz gökkuşağını. Çok kimlikli kültürün bu sentezine vararak aşağıya baktığımızda görmeliyiz ki ayrımların karşıt konumlamalar biçiminde mekanikleştirildiği an bilincimizin ve toplumsal varoluşumuzun parçalandığı an olacaktır.

Bu biçimde kabalaştırma gerçekliğinin farklı nesnel olasılıkları içeren kompleks varoluşundan insan zihninin kaçma ve birbirinin ardısına zorunlu olarak çıkagelen, kaçınılmaz teklıklar olarak nesnel süreci basit bir düz çizgiye indirgeme, olasılıkları tekleştirme ve dolayısıyla mutlaklaştırma isteğidir. Bu kavrayış doğanın ve toplumsal varoluşun iç dinamiklerinden/çelişkilerinden, nesnel yasalarından kalkarak bu yasaların, geçmişten -ve en önemlisi politikanın yapıldığı an olan- şimdiye; şimdiden geleceğe mutlak bir belirlenmişliğin boyunduruğu olarak görür, değişimi de önceden belirlenmiş bir kaderin nihayet gerçekleşmesi biçiminde anlar. Bu kavrayışın yaşam ve politika pratiği içerisindeki karakteri bir özgüven eksikliğini kendi içerisinde barındırır. Çok taraflı yasa ve iradelerin boğuştuğu arenada o ancak tarafsız bir seyirci konumundadır, konumunu ancak çatışmanın belirsiz karakteri netleştikten sonra belirleyen, tavrını zamanı geçtikten sonra kayan bir ‘biz dememişmiydik’çi, bir olgucu/oldu bitmişçidir. İzlerken bile nefesi kesilir, hele bir de arenaya çıksa yer ayaklarının altından kayar gibi olur, işte bu düzeyde gerilimlere yabancı ve zayıf bir kişiliktir. Hakimiyet onunla aynı cümlede bile yer almayacak bir kavramdır. İktidarsızlık, içe kapalılık baskın karakteridir. Kendi konumundan doğru bakar yaşama enerjisini kendi ürettiği karşıtlarla saflaşmadan/çatışmadan alır; varoluşu ancak bir karşıtı olduğu sürece anlamlıdır ve onunla olan çatışması inişli çıkışlı bir eğri biçiminde

sonsuzluğa uzanır. Ne karşıtı aşmayı perspektifine alabilir ne de böyle bir enerjiyi açığa çıkarabilir.

Bu tarz bir hedefsizlik aslında içinde bulunduğumuz çağ ile de ilişkilidir. Post-modern kültürün günübürlük, anlık yaşam biçimini dayattığı dönemlerdeyiz, insanlık an içerisine sıkışmış, anlık zevkler, tüketicilik çağa damgasını vurmuş, “Devrimciler” bile ana bakmaktan başlarını kaldırmaz stratejiyi göremez olmuşlar. Gün içerisine sıkışmış, toplumsal varoluşundaki yeri ve konumundan habersiz bir köşeye çekilmişler ve Devrim’in yıkıcı içeriğini, karşıtını yerlebir etme arzusuyla tutuştuğunu unutmuşlar, hatırlamak gerek devrimin devirmekten türediğini. Bu koşullar “devrimcinin” yaşamı ve kişiliği de özgürleşmenin aksine kapalılaşmaya, paranoyak bir hal almaya yüz tutar ve gitgide arabesk bir drama dönüşür. Kendi içine gömülür ve ani patlamalarla dışa açılır, ani ajite oluşlar içe kapanma döneminin bittiği anlardır. Acının birikiminin yarattığı basınç içeride bir yırtılmayla dışa açılarak isyanı doğurur. İsyân tam da arabesk müzikteki patlama anlarıyla

benzer özellikler taşır. Bu düzensiz ve süreksiz karakterli çabalanmalar sonunda yatağını bulamayınca bir geri çekilmeye, tekrar bir derinleşmeye hatta bazen çöküntü biçimini alan buhranlara yol açar. Bunları düşünürken aklınızın bir kıyısında da Müslüm Gürses’ten bir parçanın ritmini canlandırıp, bu ikisini eşgüdümle olarak düşündüğümüzde patlama ve derinleşme/biriktirme anlarını, bunların arabesk yapısının ve süreksiz karakterini kavramak daha kolaylaşacaktır.

İşte bu süreksizlik ve arabeskleşme “eski” de ısrar edildiğinde baş gösterecek zaafaların bir özetidir. Bu tarza karşı arayış ve serüvenin huzursuzluğunun yaratıcı özünü açığa çıkartmalıyız, içe kapanma/gömülme, iç kanamanın ölümle, için için yanmanın patlamayala sonuçlanması gibi bitiricidir. “Eski” tarzın hamlesinin karşılığını hemen görmek isteyen göremeyince de geri çekilen süreksizliği karakteri yenilgi dönemi üzerine dişle tırnakla kazınarak yaratılacak/ örülecek “yeni” dönemin gerilimlerinde ayakta durmaz. Arabesk tarzın bu isyankarlığını, flamenko gitar melodisindeki canlı, yaratıcı süreklilikle “yeniye” sentezlemeliyiz. “Eski”nin çürümeye başladığı bu dönemde “yeni” bir kez kendini dayatmıştır bu noktada “yeni”ye sızramamak karşıtına dönüşmektir artık. Unutmayalım ki doğa da boşluk yoktur yani “Yeni”ye gözümüzü kapatıp , kaçarak boşluğu kendiliğindenliğine mi bırakacağız yoksa sürecin ihtiyacını mı dolduracağız.İşte bu noktada srulacak soru şudur “Bu gidişe karşı irade olmak istiyormuyuz?”

“Eski” tarzın hamlesinin karşılığını hemen görmek isteyen göremeyince de geri çekilen süreksizliği karakteri yenilgi dönemi üzerine dişle tırnakla kazınarak yaratılacak/ örülecek “yeni” dönemin gerilimlerinde ayakta durmaz. Arabesk tarzın bu isyankarlığını, flamenko gitar melodisindeki canlı, yaratıcı süreklilikle “yeniye” sentezlemeliyiz.

insanı yaşama ne bağlar ?

Açlık sınırının zorlayıcılığı, işsizlik ve yoksulluğun küreselliği altında savunmasız, yalnız kaldığı hissi -kapitalizmin ideolojik zaferi- truva atı gibi içten teslim alınışıdır gencin.

ÜMIT KARTAL

Birer bellek, belgedir fotoğraflar. Albümlerimizin güzel bir köşesine konacak aile fotoğrafları, iş başvurusu veya muhtardan alınacak belgeler için çekilmiş olanlardan değil. İşlevleri tanıklıktan öte bazen bir duvar için -Şarlo'nun ki gibi- bazende 3. sayfaya acele yetiştirilmiş ertesı gün haberi -Funda'nın ki gibi.

Cinayet olgusu taraflar arasında gelişir. Kurban ve katil. Peki insan kendinin kurbanı aynı zamanda katili olabilir mi? 22 yaşın da bir gencin katili olmadan önce kendinin "beni yaşama bağlayacak bir şey kalmadı" deyip ölüme gidisi bir tükenişin mi yoksa topyekün toplumsal tüketilişin mi habercisi?

Askıya alınmış, geçici, demokrasi kesintileriyle yönetilmeye alışmış, asker kafalı sivil vatandaş her geçen gün tarihsel ve toplumsal bilic yitiminin doruklarına tırmanmış, memleket Cumhuriyetin 75. yılını büyük coşkuyla kutlamışken "genç cumhuriyet" in "genç kuşakları" nı yaşama bağlayacak bir şeyleri kalmamışsa Cumhuriyet satıcılarına sormak gerekir.

8 yılı kesintisiz olmakla birlikte 11 yıllık ilk ve ortaöğretim dönemi boyunca kendini hep bir yarış maratonu içerisinde hisseden, üzerinde oynanan (aile, toplum) milyonlarca genç yaşamda tutunamayışın örneklerini sergilerken toplumsal baskının sonu intiharlara kadar varabiliyor.

Gazetelerin üçüncü sayfalarını bilmediğimiz yoktur. Cinayet, cinnet, intihar, trafik kazaları, dayak, taciz, tecavüz... Hiçbirşey şaşırtmaz artık beni, kanıksamadığımız ne kaldı ki derken bir yıla yakın bir zamandır aklımdan çıkmayan görüntüyle hala ürperiyorum.

Bir gazete haberi. Manşetten veril-

miş (bu kez birinci sayfa)... Funda, yaşamaktan sıkıldı... Ünal'ı eşinden ayırmak yıktı, Ahmet'in işleri bozuldu... ve onlar intihar etti. Ne var bunda diyebilirsiniz, insan yaşamının bu kadar değersizleştiği günümüzde hergün intiharlar yaşanırken bu üç örnekle şaşılacak, akıldan çıkmayacak, ürperecek ne var demeyin. Soluk alıp verişlerinizi hesaba katmadan ilerliyen zaman gerilmiş sinirlerle çevrilmiş altıncı sayfada yapıyor yapacağını. Ürperti, tiksinti, şaşkınlık, bulantı...

Koltuğun üzerine dizilmiş oyuncaklar ve üzerine dayanmış bir gitar, saç kurutma makinesi vs. duvarda Şarlo'nun o bildik resmi ve yanında Funda'nın siyahlar giymiş duvara asılı cesedi. "Funda hayat doluydu" diyen arkadaşların yanıldıklarını anlayabildiler mi belemiyorum ama bir yıldır ben kendime anlamıyorum.

Bireyin iç dünyasını körelterek kendi yaşam kültürünü -sürekli tüketen- bireye hakim kılmaya çalışan kapitalizm "Futbolla yat, futbolla kalk, coca cola iç özgürleş" diyerek özgürlüğün tanımını yaparken alttan alta yaşanan çürümeyi ifadelendiriyor.

Henüz kendi isteklerini yitirmemiş, ideal yaşam kurgulamasıyla meşgulken yani "yaşama bağlayacak şeylerini" henüz yitirmemişken Ben'i ezen gerçekler karşısında sığınılacak şey olarak intiharin seçilmesi tuhaf değil.

Açlık sınırının zorlayıcılığı, işsizlik ve yoksulluğun küreselliği altında savunmasız, yalnız kaldığı hissi -kapitalizmin ideolojik zaferi- truva atı gibi içten teslim alınışıdır gencin.

günebakanları korumak

CEYLAN HAZINEDAR

*"Bir ülkem var
ama düşlerde
bile
hep hüznü hep
ölümlü
türkülerde
bir ülkem var
düşlerimde
gördüğüm
adını
koyamadığım
yaşayamadığım
ülkem
yıldızlar kadar
uzak yine
yıldızlar kadar
yakın
ve ağlamak
kadar yakın
içimde"
DİNMEYEN*

Umutlarımızla ördüğümüz sağlam duvarlarımız var bizim. Sizler eğer anlayamıyorsanız dediklerimizi, sesimizi duyamıyorsanız umut duvarını aşamamızıdır. Bu ülkede çıktuk biz... Hep büyümemiz beklendi. Kimimizin kafası traş edildi, kimimize başörtü takıldı, biranevel büyüelim diye. İşte sonunda biz de büyüdük ve sandığınız kadar uzak olmadığımız yaşamda yerimizi aldık, birer figüran gibi. Önümüzde bir sürü engel ve dayatmaların var olduğunu bilmek, daha da kamçılıyor yapmak istediklerimizi. İşte bunlardan biri de Üniversite karmaşası...

Tek sınav sistemi, OÖBP ve son olarak yetenek sınavının kaldırılma kararı. Her biri başlı başına bir konu oluşturan bu kararlardan sonuncusu, zaten deneme tahtasına dönüştürülen sinirlerimizin daha da bozulmasına yetti sadece ve de sessiz olan haykırılarımızın lal'likten kurtulup, çığlık olmasına.

Dayatmalarla yaşamlara sınırlar çizilen Türk toplumunda sanat her ne kadar "aç kalmak" olarak görülse de bu yürekli kararı verip, Can YÜCEL'in dediği gibi "davarlara karşı günebakanları koru-

makla görevli" insanlar da var bu toplumda. Ama artık daha da zorlaştı işleri, çünkü bundan böyle yetenekleri ölçüsünde seçilmeyecekler mesleklerine. Bundan böyle tiyatro oyuncusu olmak isteyen insanlar yaptıkları aç sorularıyla konservatuvarlara girebilecekler. İşte bunca çıkmaza yolaçan bu kararın verilme gerekçesi ise; -yapılan ayırımın, torpilin engellenmesi- İşte yine Türkiye ve bu ülkenin gerçeği çıkıyor ortaya: küçük önlemlerle yapılan büyük hataları örtme çabası ve bunun etkileneceği kesimin gözardı edilmesi. Sessiz çoğunluğun koyun sürüsüne dönüştürülmesi.

Bundan sonra ne mi olacak? Ne olacağı ortada işte; Spor akademisine matematik puanıyla girilecek, -herhalde daha sonra takla atmak yerine parende üzerinde problem çözersiniz-, konservatuvara girmek istiyorsanız, bırakın tiyatroları takip edip, tiyatro tarihi okumayı da oturup biraz kimya çalışın. Başka türlü sü kaçınılmaz çünkü ve eğer susup her verilen karara evet dersek ya da hayır diyemeysek, hayatımıza daha çok karışacaklardır göbekleri büyük, beyinleri küçük insanlar.

Boğaziçi'nden

B.Ü'DEN BİR GRUP ÖĞRENCİ

Son yıllarda görülen "yeni" uygulamaların (mediko-sosyal hizmetlerin kaldırılması, kimi üniversitelerin yemekhanelerinin özelleştirilmesi, yaz okulu uygulamaları, çan eğrisi sisteminin getirilmesi vb.) yanında "Stratejik Plan Komisyonu" adı altında B.Ü.'ye dair politikaları biçimlendirmek amacıyla kurulmuş "organ"ın raporunun öğrencilerin "eline geçmesi" (komisyon çalışmalarını öğrencilerden ve öğretim görevlilerin bir bölümünden gizli yürütüyor) ve B.Ü öğrenci gazetesi "Dönüşüm"de yayımlanması ile birlikte özelde B.Ü'nün, genelde eğitimin yeni misyonunun ne olduğuna ilişkin yeni bir veri elde edildi.

Boğaziçi Öğrenci İnişiyatifi Bülteni'nin ilk sayısı çıktı; bu noktada "B.Ü.'de neler oluyor "u anlatmaya girişirken, matbaa kokulu sayfaların paralelinde ilerlemek daha uygun olabilir...

Kapitalizmin "yeni dönem"ine "yapısal uyum" amacıyla - hatta uyumdan da çok bizzat yeni dönemin üretimi- eğitim alanını yeniden yapılandırma projesi doğrultusunda üniversitelerin işlevlendirilmesi sürecinin adımları diğer ülkelerle beraber Türkiye'de de işlerlikte... Son yıllarda görülen "yeni" uygulamalar (mediko-sosyal hizmetlerin kaldırılması, kimi üniversitelerin yemekhanelerinin özelleştirilmesi, yaz okulu uygulamaları, çan eğrisi sisteminin getirilmesi vb.)ın yanında "Stratejik Plan Komisyonu" adı altında B.Ü.'ye dair politikaları biçimlendirmek amacıyla kurulmuş "organ"ın raporunun öğrencilerin "eline geçmesi" (komisyon çalışmalarını öğrencilerden ve öğretim görevlilerin bir bölümünden gizli yürütüyor) ve B.Ü öğrenci gazetesi "Dönüşüm"de yayımlanması ile birlikte özelde B.Ü'nün, genelde eğitimin yeni misyonunun ne olduğuna ilişkin yeni bir veri elde edildi. Bu veri karşı teori ve pratiğini olgunlaştıracak oranda "somut"tu da...

Üniversitenin özgüllüğü'nde okulun vakıflaştırılması-paralılaştırılması hedefi doğrultusunda bir model öneren (rektörlük sonraki "mecburi" açıklamalarında başka "model" önerileri olduğunu da ifade etmiştir-ağzından kaçırmıştır) bu "somut veri" (SPK raporu) bütüne baktığımızda üniversitelerin ticarileştirilmesi-girişimcileştirilmesi "strateji"sinin B.Ü özelinde nasıl bir kurumsal yapı üzerinden yürüyeceğinin tartışması olarak özetlenebilir² (Belli başlı noktalarını ak-

tarmak gerekirse; okulun finansal sorunlarına çözüm amacıyla "çoğulcu bir sahipler modeli ile" devri, okulun paralılaştırılması (senede 3500\$'lık bir ücret) ile beraber burs sisteminin geliştirilmesi vb. sıralanabilir). Yazının kapsamı nedeniyle kabaca olsa da burada bir noktayı vurgulamak yararlı olabilir: Yeniden yapılandırma stratejisini sadece B.Ü'ye ya da 1991 raporunda adı geçen "nitelik" açısından görece daha yetkin diğer dört üniversitenin (İTÜ, ODTÜ, Hacettepe, Ege) kurumsal yapılarına ilişkin düzenlemeleri içeren bir sorunsal üzerinden kavramak, bizi sadece "vakıflaştırma" ya da "özelleştirme" olguları ile karşı karşıya bırakır ki, "ağaçlar yüzünden ormanı görememek" gibi bir konuma düşeriz. Gerçek bütündedir; "enformasyon çağı"nda bilginin "üretim sürecine doğrudan bir girdi olarak katılması...", eğitim kanalında üretilen bilginin meta ve hizmet üretiminde belirleyici olmaya başlaması³ ve "yeni dönemde" kapitalizmin toplumsal yapıların ve dolayısıyla ilişkilerin her alanını kendi mantığına göre yeniden biçimlendirmesi, metalaştırması gibi genel öncüller üzerinden, OECD ve IMF aracılığıyla "yapısal uyum programı"nın önünde bulan Türkiye'de egemen ve yönetici sınıfın kendince de dillendirilen eğitim politikasına baktığımızda (ülke genelinde üniversitelerde misyon farklılaştırılmaları; a- bilgi üretimine yönelmiş girişimci üniversiteler (bu 5 üniversitenin işlevlendirilmesi bu doğrultudadır) ile b- üretilen bilginin uygulanımı ile "görevlendirilecek" üniversiteler) sürecin "ciddiyeti" (bütünselliği) görünür. "Evrenselleşen kapitalizm" eğitim de dahil her alanı, kendi mantığına göre biçimlendiriyor, üniversitelerin sanayi ile olan ilişkileri, "üniversiter eği-

timden" geçen bireylerin, "ekonomik ilişkiler"deki belirli boşlukları doldurması anlamında bir dolaylılık göstermiyor, dönemi tanımlayan neo liberal politikalar dahilinde "eğitim" sürecinin kendisinden bir "ekonomik alan" olarak yararlanılıyor. "Üniversiteler" AR-GE faaliyetleri yürütüp, yüksek lisans öğrencilerinin "ücretsiz emek"ini sanayice planlanan projelerde "değerlendirerek" bilginin üretimini ve kullanımını toplumsal yarıdan bağımsızlaş-

B.Ü Öğrenci İnisyatifi, YÖK'ün bugüne dek üniversiteleri toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıkarma çabasına karşı, üniversiteler alanındaki krizi bir öğrenci muhalefeti yaratma bütünlüğü içerisinde değerlendirir. Anti-demokratik ve faşizan uygulamalara, neo-liberal politikalara güçlü bir yanıt verebilecek, B.Ü'de katılımcı ve bağımsız bir öğrenci muhalefetine oluşturulması en temel hedefidir.

tırıp, "sermayenin çıkarına" göre işlevlendirmeye yöneldi. Dönüşümün yapısallığını ve kapsamını göz önüne alarak, Sermaye, "nitelikli" özel üniversite kurma girişimlerini yürütmekle birlikte (Sabancı, Koç Üniversiteleri gibi), "yapısal uyum programını hayata geçirecek üniversiteler" olarak, tüm halkın vergileriyle birikimini, alt yapısını oluşturmuş ve ayakta duran kimi nitelikli⁴ devlet üniversitelerinin hayata geçme aşamasında olan girişimcileştirilmiş-ticarileştirilmiş biçimlerine öncelik vermiştir(bu üniversitelerin cümlede geçen sıfatları seçimin "verimliliğini" nedenleyebilir!). Bu süreç "kapitalizmin evrenleşmesi" döneminde devletin "yeni misyonu"na da bir örnek teşkil ediyor: "Küreselleşme" söylemlerinin belirsizleştiriciliğinden sıyrıldığımızda yeni-dönemde ulus-devletin "yok olduğunu" değil, doğrudan kapitalizmin belirlenimine girdiği, "sermayeye alan açmak"la görevlendirildiğini görürüz. Bu sorunsal üzerinden, YÖK'ün üniversitelerin yeniden yapılandırılması sürecindeki rolüne baktığımızda kurumun, 24 ocak kararları çerçevesinde 80'li yıllar boyunca, "zemini hazırlayacak" "temizleme" işlevini gerçekleştirdikten sonra "1990'ların ortalarından itibaren"⁵ hedeflenen yapısal dönüşümü kurmaya başladığını görüyoruz ("taşeronlaştırmalar, ulaşım, temizlik işlerinin özel şirketlere verilmesi, yemekhanelerin özelleştirilmesi, üniversite vakıflarının oluşturulması"⁶; özel üniversiteler vs.). Üniversitelere biçilen bu yeni rol ile eşzamanlı olarak üniversite alandaki tüm toplumsal ilişkilerin de dönüşüme uğradığına, "meta ilişkilerinin" hegemonyasına girdiğine tanık oluyoruz, "bilgi fabrikalarındaki" öğrencilerin müşteri, öğretim elemanlarının satıcı durumuna gelmeleri, "bilgi"nin "metalaşması"yla beraber ilerliyor...

Şimdi yeniden, "karşı pratiğe", öğrencilerin tarafına dönersek; SPK Raporu'nun "sızması" ümit ediyoruz yaratılacak çok daha büyük "çatlakların" ön işareti olur: Raporun yayımlanmasından sonra üniversitede büyük ölçekli bir "karşı" öğrenciler nüfusu oluştu, ve öğrencilerce "Üniversitene Emekten Yana Sahip Çık" çağrısıyla bir toplantı düzenlendi; toplantı sonucunda Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci İnisyatifi kuruldu (aylardan mayıs). İnisyatif, okulun son haftasında 500 katılımcıyla bir basın açıklaması yaptı.⁷ Daha sonra da "sorunları doğru tarif etmek" amacıyla 3 haftalık, metne de dökülen bir tartışma toplantıları dizisi gerçekleştirildi⁸. yaz okulu devam ederken de yemekhane zammını protesto için Kuzey Kampüs'te bir oturma eylemi düzenlendi⁹... Yeni dönemle birlikte, çalışmalar hızlandı, farklı kollardan yürüyen değişik çalışma-

ların yanında İnisyatifin önünde asal olarak Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci. Kurultayını düzenleme projesi duruyor...

Bu kadar kronolojik veriden sonra, İnisyatifin "nitelik"ine bakalım: "B.Ü Öğrenci İnisyatifi, YÖK'ün bugüne dek üniversiteleri toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıkarma çabasına karşı, üniversiteler alanındaki krizi bir öğrenci muhalefeti yaratma bütünlüğü içerisinde değerlendirir. Anti-demokratik ve faşizan uygulamalara, neo-liberal politikalara güçlü bir yanıt verebilecek, B.Ü'de katılımcı ve bağımsız bir öğrenci muhalefetine oluşturulması en temel hedefidir. Üniversitenin gerçek sahipleri olan öğrencilerin, çalışanların ve öğretim görevlilerinin üniversitenin yapısını belirlemesi gerektiğini ve dolayısıyla mekanizmaların işleyişinde söz, yetki, karar ve denetleme haklarının kazanılmasına çalışır. Bunun öğrenciler nezdinde meşru temsilcisinin bir öğrenci özörgütüllüğü ile sağlanabileceği tespiti ile bu doğrultuda pratiiklerini şekillendirir".¹⁰

Burada kasım ayında gerçekleştirilecek kurultayın önemini vurgulanması gerekli olabilir: "Bu kurultayın düzenlenmesinin amacı üniversitelerde yaşanan saldırıların ayrıntılı bir biçimde tartışılmasının önünü açarak daha geniş bir zeminde öğrenci özörgütüllüğünün yaratılmasıdır"¹¹, ve "Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenecek kurultay sonrası oluşturulacak bir alan örgütlenmesiyle kampüsümüzde bütünlüklü öğrenci muhalefetine güvence altına almak amaçlanmaktadır. B.Ü. Öğrenci İnisyatifi bunu hayata geçirecek kurucu iradeyi temsil etmektedir".¹²

Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılacak kurultayın, eğer bütünü bir parçası olan B.Ü için bir "kurultay" olacaksa, platformunu diğer bütün üniversitelere açarak bir "forum" işlevini de üstleneceği söylenebilir. Kapitalizm, "her alanı" hakimiyeti altına alarak, kendi "mantık"ına göre biçimlendirirken, eşzamanlı olarak "her alanda" "kendini iç çelişkileriyle" kalarak, alanlardaki potansiyel "karşı" örgütlenmelerin zemin tariflerini-karşılarına bizatihi kendini koymak durumunda kaldığından- nesnel olarak politikleştiriyor. Bu noktada, üniversitelerin gerçek sahipleri olan öğrencilerin alanlarının özneleri sıfatıyla oluşturacakları özörgütüllükler temelinde yükselecek bir öğrenci muhalefeti düzene iyi bir "değilleme" dersi verecektir...

¹ Bkz. boğaziçi'nde Dönüşüm sayı 7

² Konuya dair çözümlene için bkz. b.ü.İten -boğaziçi öğrenci inisiyatifi bülteni sayı 1 (s.11-14)

³ Değişen Dünya ve Üniversiteler (b.ü.İten s.12)

⁴ a.g.y, s.13

⁵ b.ü.İten s.12

⁶ b.kz b.ü.İten s.13

⁷ bkz. b.ü.İten s.4-5

⁸ bkz. b.ü.İten (s.11-15)

⁹ bkz. b.ü.İten (s.8)

¹⁰ perspektif, b.ü.İten (s.10)

¹¹ b.ü.İten s.7

¹² b.ü.İten s.15

KİMLİK ÖRGÜTLENME DİYALEKTİĞİ

ZİDAN KIRIK

Birey, kendi davranış alanını belirlerken kendisinin dışındaki birçok olgudan bilerek veya bilmeyerek etkilenir. Bu etkiler, kişiliğin/bilincin oluşmasını ve toplumsal kutuplaşmadaki tercihin belirlenmesini sağlarken o anı etkileyebilecek olasılıklardan ağır basan eğilimi temsil eden bir duruşu da sergiler. Olasılıklar içerisinde üstün gelen ve davranışı sonuç olarak belirleyen etkinin özgün olan tarafı, insanları tek tek veya küme halinde farklılaştırması ve herkesi bir rota çizmeye zorlamasıdır. Birey, kendini tanımlarken çoğu kez kendi duruşunun olasılıkların kesişmesi olduğunu bilmez, kişiliğinin genetik etkilerle belirlendiğine, dolayısıyla değişmez bir yapıda olduğuna inanır. Aslında mutlak olduğunu düşündüğümüz şeyin ne kadar hassas dengeler üzerinde durduğunu farkedemeyişimizden kaynaklanan bir inanıştır bu. Bireylerin farklı karaktere, reflekse sahip olması, aynı şekilde toplumsal grupların da karakterinin, ruh halinin ve gelişen olgulara karşı refleksinin farklı olması, tamamen olasılıkların ekti gücünün bir sonucudur. Bu durum, birey veya ulus-toplum kimliklerinin farklılaşmasını sağlar. "Toplumsal" diye adlandırdığımız şey de farklı kimliklerin, güçler ilişkisi içindeki çelişki ve çatışmalarının üst yapıda sentezleşmesinin bir sonucudur.

Toplumdaki bireysel farklılıkların ve benzeşikliklerin komplike bir ilişki biçimini yarattığı, birbirini tamamlayan veya karşı karşıya getiren kimlikler oluşturduğu bilinir. Kimliklerin farklılaşması onları yaşamda bir sınıflaşmaya taşırken, toplumsal üst yapıda da birbiriyle sürekli çatışan-savaşan ezme-ezilme ilişkisini doğurur. Bu savaşımı doğuranın, egemen olma ile bu egemenliği redetmeye (güçlü olana boyun eğmeme ve yaşamda kendisinin belirleyici olma eğilimi) bağlı iktidarı ilişkisi olduğu açığa çıkar. Bu karşı karşıya geliş egemen olanı kendi pozisyonunu korumaya iterken, ezilen cephesindeki de kendini korumaya, daha çok ezdirmemeye, nihaye-

tinde ise tüm olarak ezilmeyi kaldırmak için hareketlenmeye sevk eder. Egemen olan mantık ve bunun gündelik yaşamdaki temsilcileri; devlet, grup veya birey olsun - sonuçta hepsi birbirini etkiler ve besler - bir siyasal hat oluşturur ve kendi dışında kalanı, diğer grup veya bireyleri manipüle etmeye çalışır. Kendi anlayışında olmayanları gücünü zayıflatacak bir tehlike olarak gördüğü için, onları yaşamın "doğal" akışına zarar veren birer toplumdışı nesne-varlık olarak gösterir. Dışlanmışlık kapsamında olanlar insanca yaşamlarını sürdürmek için itilmişliklerini kriter alan bir yerden yan yana gelirken bir karlı gücü örmeye başlar. Bu durum, eşitsiz gelişim koşullarında kişicil niyet ve arzuların dışında doğal bir zorlamadır. Bu böyle olduğu için de insanlık tarihi, bir sınıflar savaşı tarihidir.

İnsanlık tarihinin bir sınıflar savaşı tarihi olduğunu söylerken karşıt grupların kaçınılmaz olarak bir çıkar çatışması içinde olduğu kastedilmektedir. Bu çıkar çatışması asgari düzeyde insan ihtiyaçlarının karşılanmasıyla engellemelerden doğar basınç-hacim ilişkisi biçiminde toplumsal ilişkileri tanımlamaya çalıştığımızda; davranış alanının daraltılması yani hacmin küçültülmesi, bu daraltılmaya karşı tıpkı içten dışa basıncın artması gibi toplumsal ilişkilerde de daha sıkı bir gerilim yaratır. Bu gerilim doğal olarak bir karşıtlığı zorlar. Bunu bir soyutlama ile açıklamaya çalışalım: Hacmin azami ölçüde daraltılması gazların sıkışabilirlik faktörünü geçtiğinde gaz moleküllerinin birim yüzeye uyguladığı kuvvet, o yüzeyi yıkacak bir eşik noktaya ulaşır. Bu da o yüzeyin çatlamasına sebep olur. Bu doğal olay gibi toplumsal ilişkilerde de eşik noktasına ulaşmak, buna sebep olanları da parçalayacak bir sonuç yaratır. Yani toplum biçimi parçalanmaya uğrar ve yeniyile doğma fırsatını yakalar.

Bireysel kimlikler kendini tanımayla ve üzerlerinde oynanan oyunları açığa çıkarılmaya başlarken dışsal bir gücün yabancı-

Birey, kendini tanımlarken çoğu kez kendi duruşunun olasılıkların kesişmesi olduğunu bilmez, kişiliğinin genetik etkilerle belirlendiğine, dolayısıyla değişmez bir yapıda olduğuna inanır. Aslında mutlak olduğunu düşündüğümüz şeyin ne kadar hassas dengeler üzerinde durduğunu farkedemeyişimizden kaynaklanan bir inanıştır bu.

laştırma eğilim, bireyi kimliksizleştirmeyi önüne koyarken çeşitli aldatmacalarla kendi gücünü yeniden örmeyi amaçlar. Kimlik arayışı içinde olan birey de tam bu noktada egemen olanla bir özdeşleşmeye tabi olur. Sonuç olarak egemen olanın-yani ezenin duruşunu ezilenden tekrarlayarak içte de bir iktidarı kalıcılaştırmayı sağlar.

Adı geçen aktarımların hepsi bireylerin, siyasal kimliklerinin oluşum evresinde ne kadar etki altında olduklarını ispatlamaktadır. Burda diyalektik bir vurgu yapma ihtiyacı doğar ki bu karşıtların birliği ilkesidir. Herşeyin kendi zıdıyla varolduğu kabulüyle çelişkilerin devinim sağlama gücünü birey-ulus ölçüsünde aldığımızda bu kamplaşmaların doğallığı farkedilmiş, bu diyalektik oluşum gelişim biçimi yeni bir ürün yaratmış olur. Oluşan bu ürün tarihin bir başka evresinde yeni, farklı bir biçim kazanmış olarak terkar karşımıza çıkar.

Mevcut sistem yapısında oluşan kamplaşmanın doğallığına bağlı olarak bu kamplaşmanın oluşum zemininin teşhiri bizim için geleceği bugünden özgürleştirme imkanı sunar. Bunun için açığa çıkarmamız gereken kendimizi toplumsal kamplaşmada hangi pozisyonda olduğumuzdur. Bu pozisyonlardan biri olarak toplumdaki gençlik cephesinin bireylerini hangi tarafta tespit etmeye çalışacağız. Gençliğin henüz üretim alınna girmediği ya da bu alana yeni yeni sürüklenmeyi gözönüne alındığında, kimliğin özgürleşmesini sağlama yönünde kendimizi de özgürleştirme fırsatını yakalama şansımız olduğunu bilince çıkartmalıyız. Kendimizi ifade edemediğimiz oranda egemen olanın manipülasyonuna uğrayacağımızı görerek, dışsal olanda yanyana gelişleri zorlamak, anlayışlarımızın ve çıkarlarımızın uyduğu kişi veya kümelerin güçlenmesine ve özgürleşmesine yarayacağını, bireysel özgürlüklerle bezenmiş bir kitle kolektivizmini yaratabileceğini bilerek bir hat örme zorunluluğunu ortaya koymalıyız. Özgürleşme alnlarını görmek ve bu alanlarda yanyana geliş örgütlemek, bunun için de araçlarımızı yaratmanın güçlüğünden

hareketle siyasal kimlikleri doğru tespit etmekle yükümlüyüz. Burada özgürleşmeyi tartışırken ve bunu örerken, benzer sorunlardan muzdarip olduğumuzu bildiğimiz kişi veya gruplara aynı sebeplerden itilmiş olduklarını teşhir etmek ihtiyacı karşımıza çıkar. Bireyler veya kümeler/gruplar, aynı sebeplerden kaynaklanan itilmişliklerin ayırıcılığına vardıklarında kaçınılmaz olarak bir yanyana gelişin mihenk taşların örülmeye başlanır. Bunları doğru yere oturtmak, özgürleşmenin önünü açabilecek ve kalıcı bir "mücadele direnme hattı" oluşturabilecektir.

Siyasal kimliklere birey bazında bakıldığında, bireyin tüm arzu ve ihtiyaçlarına özgürce ulaşabileceğine bireyi inandırmak gerekmektedir. Bu inandırma olayı sahtecilik değildir. İnsanın, doğayla ve kendisiyle barışık bir tutum içinde olması hepimiz için acil bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç bilinerek davranılmalı, bunu yaparken örgütsel normların, geleneksel kalıpların yıkılabileceği bir tutum ve motivasyon alanı açılmalıdır. Oluşan özgür ortamların, bireylerin kendilerini ifade edebilecekleri, enerjilerini akıtabilecekleri yeni alanlara dönüşebilecekleri bilinmelidir. Gençliğin samimi ve özgür bir ortamda kendini ifade edebildiği, "örgüt korkusunun" olmadığı yanyana gelişler, gençliğin çekim merkezleri haline gelebilecektir.

Bu alnlar tanımlanırken, bu tanımlamanın ön yürütücüleri, bu alanların sürekli değişebileceğini ve yeni dengelerle farklı hatta öncekine zıt olabileceğini gören bir yerden bakış açılarını geniş tutmalıdır. Bu bakış açısı, gençlik mücadelesinde farklı bir siyasallaşmayı yaratabilecek ve açığa çıkan enerjiler sahiplenildiği oranda büyüyecektir. Tüm gençliği içerisine alabilecek bir örgütlenme modeli, oluşan siyasal ortamda, gençliğin yeni bir muhalif siyasal kimliğe bürünmesini beraberinde getirecektir. Oluşan muhalif siyasal kimlik, yeniyi (kendini) yaşama arzusu taşıyan tüm itilmişleri özgürleşmeye doğru kanalize edecektir.

Amasya'dan sevgilerle

Mektubumuza başlamadan önce büyüklerin ellerinden küçüklerin gözlerinden öperiz.

Amsasya'da 1999-2000 öğretim yılında özgürleşme eğilimindeki tüm serüvenci arkadaşlara özgürlük tutkusuna bağlı inancımızla tekrar merhaba diyoruz. Yen öğretim yılında Amasya'da önceki sene oluşturulan BGÖ hattı korunarak zenginleştirme yönünde çalışmaları başlatmaya, buna bağlı olarak da gençliği motive edecek yeni alanları da tartışmayı önüne koymaktadır. Amasya'nın taşra bölge oluşu ve demokrasi güçlerinin zayıflığı burada baskıların çok rahat ve keyfi olmasını beraberinde getirmiştir. Bu bölgelerde kırsallarda yaşanan bazı çatışmalar devletin bölgeye askeri yığınak yapmasını ve burada fiili OHAL uygulaması için gerekçe olmuştur. Bu arenada öğrenciler de herşekilde payını almaktadır. Geçtiğimiz öğretim yılında moral, hava değişimi ve kaynaşma için öğrencilerin düzenlediği piknik, güvenlik güçlerince basılıp dayak ve zorla tüm öğrencilerin gözaltına alınmasına sebep olmuştur. Yapılan dayanışma-kaynaşma pikniğine bile tahammül edemeyecek kadar keyfi davranışlar "piknik görüntüsü altında örgüt toplantısı yapmak", "dağa çıkarken yakalanan teröristler" gibi ithamlarla yap-

tıkları baskıları maskeleyerek çalıştılar. Bütün bunlar aslı olmayan suçlamalar olup, tek amacı öğrencileri sindirmek ve her çeşit moral kaynağını yoketmektir. TÖDEF'li arkadaşların çağrısıyla düzenlenen bu pikniğe giden yaklaşık 50 öğrenci gözaltına alınmış ve 6 gün boyunca sistemli uygulanan işkenceyle örgüt suçunu kabul ettirmeye çalışmışlardır.

Pikniğe gittikleri için bile işkenceye maruz kalan öğrencilerin durumu, devlet erkanının Türkiye'de işkence yapılmıyor yalanını terkar tekrar açığa çıkarmıştır. 'Piknik yapma suçu'nu işleyen 50 öğrenciden 9'u tutuklanarak cezaevine konuldu.

Anlatmaya çalıştığımız bu olay devletin aslında öğrencileri potansiyel tehlike olarak gördüğünü ve aydınlanmaya-insanlaşmaya tahammül edemediğini kör göze batırırçasına göstermiştir. Biz bu sene Bağımsız Gençlik Birimleri ve içindeki serüvenciler olarak inadına aydınlanma, insanlaşma suçunu işlemeye devam edeceğiz. Oluşturulacak çalışmalarla gençlik yeniden soluklanarak yaratılmaya çalışılan sinikleşmiş yığın olmayı rededeceğiz...

çalışmak yorar

Bu metin "Oblomovluğun" askıya alındığı bir dönemde zorundalıkların verdiği sıkıntı ve yorgunluğa rağmen büyük bir şevkle hazırlanmış bir ödevin özetidir. özetidir. özetidir.

MERT

"Çalışmak Yorar" adlı ödevi hazırlamayı üstlendiğimde duyduğum heyecanı anımsıyorum. Bu heyecan, yıllardır kendime sorduğum bir sorunun; "yaşamak için çalışmak zorunda mıyım? Sorusunun yanıtını bulabilmenin bir yolu gibi görünmüştü. Ancak bu soruyu yanıtlamak için pek çok kitap okumak, okuduklarını özetlemek, özetlediklerini çalışma, çalışma hakkı işsizlik, tembellik, tembellik hakkı gibi kavramlar gündelik dilde sıklıkla kullanılmasına rağmen içerikleri üzerine pek de fazla düşünülmemektedir. Hatta çoğu zaman bu kavramlar birbirlerinin zıttı olarak kullanılırlar, tıpkı gülmek ve ağlamak da olduğu gibi. Oysa bu kavramların tarihsel süreç içerisinde tek ve nesnel bir anlamı olmadığı gibi; zihnimizdeki biçimlerinde de değişen ekonomik, toplumsal ve siyasi koşulların etkili olduğunu söylemek zorundayız. Değişen koşulların etkisini görebilmek için insanlık tarihinde geçmişten başlayarak bugüne doğru bir gezinti yapmak yerinde olacaktır.

Derlemek, bütün bunları kısa bir sürede sınıfta aktarmak, aktardıklarımı metinleştirmek, metinleştiren de "Türk Dil Kurumu'na inat bir Türkçe" kullanmamak zorunda kaldım. Bu sürecin sonunda başta sorduğum soru kocaman bir yanıt haline geldi: "yaşamak ve Sosyal Psikolojide Çağdaş Gelişmeler dersinden geçmek için çalışmak zorundaydım."

Kısaca bu metin "Oblomovluğun" askıya alındığı bir dönemde zorundalıkların verdiği sıkıntı ve yorgunluğa rağmen büyük bir şevkle hazırlanmış bir ödevin özetidir.

Bu gezintiye öncelikle zaman kavramını tanımlayarak başlamanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Böylelikle çalışma ve çalışma dışı ya da boş zamana

atfedilen değerleri görebilmek daha mümkün hale gelecektir. E.Durkheim, 1930'larda yayınlanan Din Hayatının İlkel Biçimleri adlı çalışmasında zaman kavramı için şunları söylemiştir:

"...Zaman kavramı toplumdan gelmiştir. Bir zaman tasarlayalım ki; böldüğümüz, ölçtüğümüz yöntemlerden, nesnel işaret araçlarından sıyrılmış olsun; yılların, ayların, haftaların, günlerin, saatlerin birbirini izlediği sayılmasın, böyle bir şeyi akıl kabul edebilir mi? Zaman ancak farklı anları birbirinden ayırmak koşuluyla tasarlanabilir(...) Zaman öyle bir soyut, kişilik dışı bir çerçevedir ki, yalnız bireysel varlığımız değil, insanlığı da sarar. Bu öyle sınırsız bir levhadır ki orada bütün zihnin önüne serilmiş, mümkün olabilen bütün olgular da belirli işaret noktalarına göre yerleşmişlerdir. Böyle örgütlenen bu zaman, benim zamanım değildir; bu aynı uygarlığa bağlı bütün insanların düşündükleri bir zamandır(...) Gerçekten gözlemler gösteriyor ki zamana göre sıralanan bu işaret noktaları toplum hayatından alınmıştır. Gün, hafta, ay, yıl bölümleri, hep belirli aralıklarla kullanılan dinsel törenleri bayramları, çeşitli toplum törenlerini karşılar. Takvim hem kolektif eylemlerin ritmini bildirir, hem de bu eylemlerin düzenini sağlar.

Durkheim ve diğer sosyologların zaman üzerine ileri sürdükleri görüşlerini "Boş Zamanın Toplumsal Anlamı Üzerine Notlar" adlı makalesinde özetleyen Ş.Argin ise, Durkheim'in zamanın soyut ve kişilik dışı bir çerçeve olduğu görüşünden hareketle toplumsal zaman(lar)ın tarihsel, kültürel ve sınıfsal kuruluşlar olduğunu bu nedenle de bunların tanımlanması, sınıflandırılması ve hiyerarşik bir yapı içinde düzenlenmesinin son derece ciddi, politik/ideolojik içermelere sahip işlemler

olduğunu söyler ve şöyle devam eder: "...Toplumsal zaman(lar) üzerindeki tartışmalar, sadece tarafsız bilimsel faaliyetler olarak görülemezler; bu faaliyetler hemen her zaman belli bir zaman politikasının tercihini içereceğinden, yine hemen her zaman belli bir tarafta olmayı gerektiren mücadele alanlarıdır da".

Zaman üzerine ileri sürülen bu görüşlerden hareketle, artık çalışma zamanını tanımlayarak tarihsel süreçlerde bu kavrama atfedilen değerlerin "zaman politikası" gereği nasıl değiştiğini görebiliriz.

Antik Çağ ve Orta Çağda çalışmaya verilen değer her ne kadar farklılaşıyor ise de bu iki dönemi kapsayan şöyle bir tanımlama yapmak mümkün görünür: Çalışmanın bu zamanlardaki anlamı "misliyle mukabele" teorisi gereğidir. Bu teori, kişinin canlı kalmak ve mutlu olmak için başkalarının değerli bulduğu bir şeyi yapması gerektiği şeklinde de ifade edilebilir.

Antik çağda çalışmak kölenin işiydi. Bunu Herodotos'un şu sözlerinde görmek mümkün: "Yunanlıların çalışmaya karşı duydukları tiksintinin Mısırlılardan geçtiğini söyleyemem. Çünkü aynı tiksintiye, Trakyalılar,İskitler, Persler ve Lidyalılar'da da rastlıyorum. Kısacası, barbarların çoğunda, mekanik sanatları öğrenenlerle, onların çocuklarına ikinci derecede yurttaş gözüyle bakılmaktadır... Bütün Yunanlılar, özellikle Lakodomyalılar, bu ilkelerle yetiştirilmişlerdir".

Ksenophon, Dikonomiks adlı yapıtında şöyle yazıyor: "kendilerini kol işlerine adayanlar hiçbir zaman devlet işlerine getirilemeyeceklerdir, bu da yerinde bir şeydir. Çoğu bütün gün oturmaya, kimileri de sürekli acı çekmeye mahkum eden bu insanların bedenleri ister

istemez bozulacak, ruhları da bundan etkilenecektir.

Orta Çağ'da ise çalışma, Antik Çağda olanın tersine renkli ve şenlikli ritüellerle birleştirilmişti. Çalışma, genelde aile ve topluluklar içinde yapılan faaliyetlerden ibaretti. Orta Çağ'da bir iş sahibi olmak demek neredeyse o işe uygun bir yaşam sürdürmekle eşdeğerti. Örneğin bu çağda bir marangoz için marangozluk yalnızca para kazandığı bir iş değil aynı zamanda onun ve ailesinin yaşamını da tanımlayan bir şeydi.

Çalışma, başlı başına bir değer haline, Endüstri Devrimi sonrasında gelmiştir. Modernizmin öncüleri, sanayileşme için gerekli işgücünü sağlayabilmek için insanları daha fazla çalışmaya ikna etmek zorundaydı. Bu da yeni bir çalışma etiği üretmekle mümkün görünüyordu.

Çalışmanın anlamı: Çalışma etiği üretmek

K. Lafargue, "Tembellik Hakkı" adlı eserinde Napoleon'un şu sözlerini aktarır: "Halklarım ne kadar çok çalışırsa, kötülükler o kadar azalır. Ben bir buyuranım (...) ve pazar günleri dua saatinde sonra, dükkanların açık tutulmasını ve işçilerin işlerine gitmelerini buyurmaya hazırım.

Napoleon'un çalışma üzerine söyledikleri sanki endüstri devrimi sonrasında hedeflenen sanayileşmenin temelini oluşturuyor gibidir. Modernleşmenin öncüleri sanayileşme için gerekli işgücünü sağlayabilmek için insanları seri üretimin yapıldığı fabrikalarda çalışmaya ikna etmek zorundaydı. Lafargue'ya göre, günde 12 saat çalışmak 18.yy. filozof ve ahlakçıların idealiydi. Bunu gerçekleştirebilmek içinse Werneri Sombart'ın yorumuyla, yeni fabrika düzeninin 'kısmi-insanlara' ihtiyacı vardı. Z.Bauman'a göre, "modernleşmenin öncülerinin karşılaştığı asıl sorun, yaptıkları işin amacını belirleyerek ve akışını kontrol ederek bir işte anlam bulmaya alışmış insanları, hünerlerini ve çalışma kapasitelerini, şimdi başkaları tarafından tayin ve kontrol edilen ve yerine getirenler için artık hiçbir şey ifade etmeyen görevlerin yürütülmesinde harcamaya zorlama gereksinimiydi." (Bauman, 1999)

Bunu mümkün kılmak içinse çalışmanın önceki dönemlerden farklı bir anlam ifade etmesi gerekiyordu. Kapitalizmle birlikte çalışmanın kazandığı yeni anlamı Z.Bauman şöyle ifade eder: "...kişinin sahip olduğuyla yetinmesinin ve böylece daha fazla yerine daha aza

razi olmasının yanlış, aptalca ve ahlaki açıdan zararlı olduğudur; kişinin tatmin olduğunda kendini aşırı derecede yormayı ve germeyi bırakmasının değersiz ve mantıksız olduğudur; daha fazla çalışmak için güç toplamak şartıyla değilse dinlenmenin yakışık almayan bir davranış olduğudur. Bir başka deyişle çalışmak, başlı başına bir değer, asil ve asalet verici bir faaliyettir." (Bauman, 1999)

Kapitalizmle birlikte çalışmaya atfedilen bu değer sistemiyle bir çok yazar kapitalizmin antik köleciliğin zaman politikasını tersine çevirdiğini söyler. Çünkü kapitalizm çalışmayı yüceltirken, boş zaman değerlerini aşağılayarak insanların daha fazla çalışmasını mümkün hale getirmiştir. Ş. Arğin, antik çağdaki çalışma anlayışını kapitalizmle karşılaştırarak antik çağdaki tavrın son derece "dürüst" bir tavır olarak görülebileceğini söyler ve şöyle devam eder: "...Çünkü kapitalizmde, gerçekte çalışmayanlar çalıştıkları için yüceltilirken; gerçekte çalışanlar ise, çalışmadıkları için aşağılandı ve aşağılanıyor. Başka bir deyişle, eğer varsa "kapitalizmin ruhu", "çalışma etik"i maskesine bürünmüş bir "çalıştırma etiği"di.(Arğin)

Çalışmazsan mahvolursun

Çalışma etiğinin tek amacı sanayinin süratle büyüyen işgücü sorununu çözmek değildi. Bunun yanısıra fabrikada çalıştıramayacağı kesimlerden (yaşlılar, hastalar, güçsüzlüler, sakatlar) kurtulmayı da amaçlıyordu. Thomas Carlyle'in 1837 tarihli, Chartizm üzerine denemesinde bu açıkça öyle ifade edilmektedir: "Eğer yoksullar sefil bir duruma düşürülürlerse büyük ölçüde azalacaklardır. Tüm fare avcıları şu sırrı bilir: Tahıl ambarının deliklerini tıkayın, devamlı miyavlamalarla panik ve patlayan tuzaklarla başlarına bela olun, "suçlanabilir" emekçileriniz ortadan kaybolacaklar ve binayı terk edeceklerdir. Aksi

çok yorar

takdirde caiz olan, daha kısa, belki de daha az sorun çıkarıcı metot arseniktir." (Bauman, 1999)

Gertrude Himmelfard yoksulluğu incelediği muazzam çalışmasında bu görüşü şöyle açıklıyor: yoksullar fareler gibi, bu metotla gerçekten ortadan kaldırılı-

biliyor ya da en azından görüş menzili-nin dışına itilebiliyordu. Gereken tek şey, "yoksullar ve talihsizlerin sadece yok edilmesi gereken bir bela" olduğunu farz ederek onlara fareler gibi davranma kararlılığıydı. (Bauman, 1999)

Çalışma etiğinin yaygınlaşması ve Jeremy Bentham'ın deyişleriyle nüfusun süprüntü ya da döküntü kısmından yani yoksul kesimden kurtulabilme gayesiyle reformcular, yoksulluk yasasını gündeme getirdiler. Bu yasa gereği yoksullara yapılacak tüm yardımlar "düşkünler evinin içerisi" ile sınırlandırıldı. Böylelikle gerçek yoksullar ile çalışmadan kaçınmak için yoksul gibi görünenler birbirlerinden ayrılabilirlerdi. Ve düşkünler eviyle sınırlı tutulan yardım ne kadar yetersiz olursa, fabrikalarda düşük ücretlerle zor koşullar altında çalışanların buralarda zapt edilmeleri de o kadar kolaylaşacaktı.

Reformcular tarafından düşkünler evi ile oluşturulan bu yeni ve kötü koşullar Bauman'ın ifadesiyle "belki aylıklık tehdidinin önüne geçti ama aynı zamanda onlara sefalet bulaştırarak ve bir zamanlar çalışma etiğinin başarılı bir şekilde ortadan kaldırmaya amaçladığı aynı felaketin devam etmesine katkıda bulundu" (Bauman, 1999)

"Düşkünler evi dışında yardım yok!" kuralı çalışanlar için bir seçenezsizlik durumu yaratmayı amaçlıyordu ki; bu işverenler açısından başarıyla sonuçlandı. Düşük ücretler karşılığında uzun süreler çalışmak artık işçiler için zorunlu bir tercihti.

"Daha iyi" den "Daha fazla"ya

Çalışma çabasının sürekli desteklenmesi için bu çabaya ahlaki açıdan atfedilen değer ve düşkün evleri uygulamaları süreç içerisinde anlamını yitirmeye başladı. Bauman'ın ifadesiyle, "Çalışma çabasının, ahlaki açıdan üstün bir hayata giden yol olduğunu iddia etmek yerine artık bunun daha fazla para kazanmak için bir vasıta olduğu şeklinde reklam yapılıyordu. 'Daha iyi'ye boşverin, geçerli olan tek şey 'daha fazla'dır." Çalışmanın maddi olarak teşvik

"Eğer yoksullar sefil bir duruma düşürülürlerse büyük ölçüde azalacaklardır. Tüm fare avcıları şu sırrı bilir: Tahıl ambarının deliklerini tıkayın, devamlı miyavlamalarla panik ve patlayan tuzaklarla başlarına bela olun, "suçlanabilir" emekçileriniz ortadan kaybolacaklar ve binayı terk edeceklerdir."

edilmesi, çalışanların statü ve prestijlerinin belirlenmesinde de etkili oldu. Artık statü ve prestij referans noktası ücret farklılığıydı. Başlangıçta çalışma etiğiyle amaçlanan çalışmanın sürekliliği bu çabanın parayla desteklenmesiyle istenilen davranış biçimlerini de ortaya çıkardı. Artık insani arzuyla tatmin arasında para, bir aracı gibi işlev görmeye başladı. Daha fazla paranın daha iyiye sahip olmada gerekli araç olduğu inancı kemikleşince, insanlığın önünde yepyeni bir yol belirdi. Bu yol ki; çalışma etiğinden tüketim estetiğine doğru ilerlemeyi zorunlu kılıyordu.

Günümüz toplumlarında çalışma ve boş zaman

Endüstri Devrimi sonrasında hem daha fazla işçiye hem de daha fazla çalışma saatine ihtiyaç duyan emek-yoğun sanayi; artık gelişen teknoloji ile yerini modernize edilmiş, küçültülmüş, sermaye ve bilgi-yoğun sanayiye bırakmış durumdadır.

Çalışma sürelerindeki belirgin azalma bir başka değişle serbest zamanın çalışmadan daha uzun bir süreyi kapsar hale gelmesi, ister istemez çalışma dışı zamanın niteliğinde de önemli değişikliklere neden olmuştur.

Çalışmanın, daha doğrusu bağımlı çalışmanın modern toplumlarda ortadan kalkacağını iddia eden A.Gorz, günümüz toplumlarında "gerçek yaşamın" işin dışında başladığını, işin iş-olmayanın alanını genişletmek için bir araç ve insanların asıl etkinliklerini sürdürme olanağına sahip olmak için yaptıkları geçici bir uğraş haline geldiğini söylemektedir.(Argın) Çalışma dışı zaman etkinlikleri olarak görülen turizm, spor ve eğlence vb. gibi faaliyetlere ayrılan zaman ve harcanan para A.Gorz'un iddialarını doğrular görünmektedir.

Argın'a göre, "ekonomik açıdan boş zaman, giderek daha fazla bir tüketim toplumu haline gelen kapitalizmin asla vazgeçemeyeceği bir zaman dilimidir. Çünkü ilkin, ekonominin şimdi tüketim her zamankinden daha fazla ihtiyacı var ve tüketimde insanların daha fazla serbest zamana sahip olmasını gerektiren bir yaşam biçimi yaratıyor: Metalleri satın almak ve tüketmek yada sadece seyretmek için insanların boş zamana ihtiyacı var. İkincisi yaratılan her toplumsal serbest zaman, ekonominin özellikle hizmet ve eğlence sektörüne yeni kazanç alanı açıyor. İdeolojik açıdan ise, boş zaman süreçleri kitleleri her türlü toplumsal sorun karşısında kayıtsızlaştıranın, apolitikleştir-

çok yorar

menin en önemli ve en etkili araçlarından biri olarak görülüyor. (Argın) Başka bir ifadeyle, herkes için daha fazla boş zaman isteyen kapitalizm, bir yandan da ekonomik çıkarları nedeniyle hiç kimseye boş zaman bırakmamayı amaçlamaktadır.

Son dönem sosyolojik çalışmalarda, modern toplumlarda geleneksel "çalışma- boş zaman" karşıtlığının giderek daha yetersiz hale geldiği ve bu nedenle de bu iki zaman dilimi arasındaki ilişkilerin daha dikkatli bir biçimde tanımlanması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Örneğin, Samuel ve Romer üç temel modern zaman tipi ayırt etmeyi önerirler."Bunlardan birincisi işe gidip gelmeyi de içeren çalışma zamanı; ikincisi, insanların ailevi yükümlülükler için ayırmak durumunda oldukları toplumsal olarak yükümlenen zaman ve nihayet üçüncüsü, ücretli çalışma ve ailevi yükümlülüklerden muaf kalan serbest zamandır. Görülebileceği gibi Samuel ve Romer, "boş zaman"ı herhangi bir maddi karşılık beklemeden gerçekleştirilen doğrudan kişisel yapıp etmelere ayrılan bir serbest zaman parçası olarak tanımlamaktadır. (Argın) Görüldüğü gibi Samuel ve Romer tarafından çalışma dışı zamanın tümünü boş zaman olarak görmeye eğilimli geleneksel görüşe karşı, daha ayrıntılı bir boş zaman tanımlaması da yapılmış bulunuyor. Ancak hala tartışmalı zaman dilimleri de mevcut. Örneğin okul yıllarının da çalışma yaşamının bir parçası olarak görülmesi gerektiğini savunanlar karşısında geleneksel yaklaşım hala öğrencileri-hatta ev kadınları ve işsizler gibi toplumsal kategorileri de- boş zaman sınıfları içerisinde değerlendirmeye devam etmektedir.

Sonsöz

Çalışma ve çalışma dışı zaman üzerine yürütülen tartışmalar halen sürmekte. Bu tartışmaların nasıl sonuçlanacağı bir yandan toplumsal mücadelenin seyrine bağlıyken diğer yandan da teknolojideki ilerlemeler de çalışma ve çalışma dışı zamanın süreç içerisinde kazanacağı yeni içerikleri belirleyecek gibi görünmekte.

Bense bu tartışmalardan uzak kalmaksızın son olarak Lafargue'nun kendi yy.da yerinde ve haklı olarak ifade et-

Tembellik, Lafargue'nin ifade ettiği üzere "sınıfsal bir hak" olmaktan ziyade bence bir "tercihtir." Tembelliğin baş yapıtı olarak görülen Oblomov'un karakterlerine baktığımızda bunu görmek daha mümkün hale geliyor. Romanın baş kahramanı Oblomov bir derebeyi olarak Oblomov'luğunu sınıfsal konumuna borçlu ise, uşağı olan Zahar Oblomov'luğunu neye borçlu?

tiği "tembellik hakkı üzerinde durmak istiyorum.

Tembellik, Lafargue'nin ifade ettiği üzere "sınıfsal bir hak" olmaktan ziyade bence bir "tercihtir." Tembelliğin baş yapıtı olarak görülen Oblomov'un karakterlerine baktığımızda bunu görmek daha mümkün hale geliyor. Romanın baş kahramanı Oblomov bir derebeyi olarak Oblomov'luğunu sınıfsal konumuna borçlu ise, uşağı olan Zahar Oblomov'luğunu neye borçlu? Bunu onların sınıfsal konumlarına bağlamaktan ziyade yaşamda bir duruş, bir tercih olarak adlandırmak bana daha doğru gibi görünüyor. Çünkü tembellik, -sözlüklerdeki tanımlarından farklı olarak istediğini yapmakla tanımlanabilir; ancak buna hiçbir şey yapmak istemediğinde hiçbir şey yapmama da dahildir.

"Yaşamak için çalışmak zorundayım" la desteklenen bir hayatı yaşamaktan- sa Cornelius Castoriadis'in bir röportaj sırasında verdiği yanıtı bir umuda dönüştürmek benim için tercih edilir görünmekte. Castoriadis'a ne istiyorsunuz peki? İnsanlığı değiştirmek mi? Diye sorulduğunda, o bu soruyu şöyle yanıtlar: "Hayır, çok daha mütevazı bir şey: İnsanlığın değişmesini istiyorum, daha önce iki yada üç kez yaptığı gibi(Bauman, 1999).

Kaynakça

Argın, Ş. "Boş zamanın Toplumsal anlamı üzerine notlar": Birikim s

Bauman, Z.Çalışma, Tüketiciilik ve Yeni Yoksullar (1999): Sarmal Yayınevi s.13-39, 144

Lafargue, P.Tembellik Hakkı. Telos yayınları s. 17-35, 61-64

NEDEN BEYAZIT?

6 Kasım'da neden Beyazıt" sorusunun cevabı, üniversite ve öğrenci muhalefete bakışın da bir ifadesidir. Fakat her 6 Kasım sonrası değerlendirmelerde, bütünlüğü öğrenci muhalefetine bakıştan daha çok, devrimciliği ve reformizmi 6 Kasım eyleminin yer ve biçimine indirgiyerek militanlık üzerinden yapılan kısır, tıkayıcı tartışmalar ağırlık taşır. Bu, tıkanmanın bir dışavurumudur.

CAN DENİZ

Her eylemlilik, yol açıklığı ve geleceği ifade etmez; aynı zamanda bazı eylemliler tıkanmanın ve boğuntunun yoğunlaşmış bir hali de olabilir. Bu bağlamda militanlık doğrudan devrimciliğin kriteri değildir.

Teori, var olanı tarihselliği içerisinde çözümleyen bütünlüğü bir bakışı ifade eder. Devrimcilik, teoriyi, politikanın diline çevirerek toplumsal bir gü haline getiren, teoriyi felsefe alanından kurtarıp emekten yana toplumsal ve politik güç haline getirme sanatıdır. 6 Kasım tartışmaları, farklı görüşlerin sınıandığı bir deneyimin açığa çıkarılmasından uzak, gereksiz bir kördöşüne neden olmaktadır.

199 6 Kasım'ının iki farklı biçimde protesto edilmesi savunulmuştur. Birincisi, Beyazıt, ikincisi, miting... Beyazıt'a giden öğrenciler, evlerde, kampüslerde başlayan polis terörü ve toplu gözaltılara rağmen merkez kampüste basın açıklamalarını yapmışlar ve mahkemede haklarını savunmuşlardır. Mitinge izin verilmediğinden dolayı mitingci arkadaşlar Tüyap'ın önünde basın açıklaması yapmaya çalışırken polis terörü ile toplu göz altına alınmışlardır.

Bizim için, her iki yaklaşım arasındaki fark, alan ve eylem içi mi üzerinden devrimcilik reformistlik, militanlık-pasifistlik, delikanlılık vb. değil, üniversite ve öğrenci muhalefetine farklı bakışların birer dışavurumudur. 6 Kasım da bu görüşleri sınıamıştır.

Öğrenci kimliği, bir başka deyişle öğrenci muhalefeti iki muhalefet alanının önünü açmakta; bundan dolayı ikili karakter taşımaktadır. Birincisi, öğrenci muhalefeti toplumsal muhalefetin bir parçası olarak üniversite muhalefetinin dinamiği

olma misyonunu taşıırken; ikincisi, siyasal muhalefetin dinamiği olarak ençliğin de misyonunu taşımaktadır. Öğrenci kimliğinin bu iki karakteri birbirlerini etkileyip belirlemelerine rağmen, öğrenci muhalefetine bakışı farklılaştırmaktadır.

Türkiye gerçeğinde öğrenci muhalefetine, gençliğin siyasal muhalefeti ekseninde bakma, toplumsal muhalefetin bir parçası olan üniversite muhalefeti üzerinden bakmaktan, daha baskındır. Sorun, gençliğin siyasal muhalefeti ekseninde bir öğrenci muhalefeti yapılandırmak mı; yoksa, üniversite muhalefetinin dinamiği olarak öğrenci muhalefeti yapılandırıp bunun üzerinden öğrenci muhalefeti gençliğin siyasal muhalefetiyle buluşturmak mı? Problemin özü buradan kaynaklanmaktadır. Bu iki yaklaşım değişik bakış açıları, buna bağlı olarak değişik örgütlenme ve mücadeleleri de beraberinde getirmektedir. Bu problemin çözüm anahtarı, ülkemizin toplumsal-siyasal yapılanma süreçlerinde kurucu irade olarak üniversitelerin işlevine ve üniversitelerin buna bağlı siyasal değişim tarihine bakmaktır.

KURUCU İRADE OLARAK ÜNİVERSİTELERİN İŞLEVİ Her ülke toplumsal-siyasal tarihinin belirlenmesinde kendine özgü kurumsal ve toplumsal dinamiklere sahiptir. Ülkemizin toplumsal-siyasal yapılandırılmasında iki temel kurum ve bir toplumsal dinamik işlevlendirilmektedir: ordu, üniversiteler ve iki kurumu da keen gençlik. Osmanlı döneminde ilk reformlar orduda gerçekleşmiştir. İlk yüksek öğrenim ordunun yapılanması ihtiyacıyla kurulmuştur. Meşrutiyet önderleri Jön Türkler ve İttihatçılar, ordu eğitiminden gelen gençliktir. Top-

lumsal tarihimizin siyasal sürecin müdahalede bu tarihsel gelenek yani ordu, üniversite ve gençlik kurtuluş savaşından sonra da geleneksel işlevini devam ettirmiştir.

1923-61 yıllarında laik, ulusal bir cumhuriyet devletinin kuruluşu ve modern bir toplumsal yapının ihtiyacı, şoven ve ati demokratik bir tarzla şekillendirilmiştir. Üniversiteler bu politikalara uygun olarak toplumsal-siyasal yapıya şekil verecek kurucu kadroların yetiştirileceği temel kurumlardan biri olarak işlev görmüştür. Üniversite ve gençlik, toplumsal-siyasal sisemin güvencesi ve bekçisi olarak görülmüştür. Bu süreçte üniversiteler ve toplumsal ilişkilerin kurucu kadroları olarak yetiştirilen öğrenciler, siyasal ve toplumsal sürece duyarlı ve politiktir.

DP iktidarını yıpratran 61 Darbesinin arkasında en önemli toplumsal destek üniversite muhalefettir. Toplumsal karizmaya sahip aydın muhalefeti üniversite muhalefeti temsil etmektedir. Üniversiteler bu bağlamda devrim ilkeleri temelinde aydın üreten tek toplumsal ilişki alanıdır; fakat seçkin, modernist ve evletçidir. 61 Anayasası, bu seçkin, modernist ve devletçi aydın kurumu olan üniversitenin eseridir.

61-71 döneminde de üniversiteler siyasal süreç üzerinde karizmasını korumuş ve devam ettirmiştir. Emperyalizm ve yeni sömürgecilik ilişkilerine uygun larak kapitalizmin yapılandırılması sürecinin sancılarına göre üniversite muhalefeti şekillenmiştir. Doğu sorunu, toprak sorunu, sendikalaşma ve işçi hareketleri, göçler, çarpık kentleşme, gecekondulaşma vb. sorunların tek bir politik sloganda siyasallaştığını söylemek yanlış olmayacaktır: "Kahrolsun emperyalizm! Bağımsız Türkiye". Bu dönemde öğrenci muhalefeti gençliğin siyasal muhalefetine dönüşmüş, siyasal sürecin politik devrimci iradesini politik örgütlenmelerle üstlenmiştir.

71 sonrasında bütününcü bağımsız öğrenci hareketinden, bağımsız gençlik örgütlenmesinden bahsedilemez. Her politik örgütlenmenin gençlik örgütlenmesi ideolojik ve politik hattına uygun devrim kuramını toplumsal ilişki alanına taşımıştır. Gençlik, sorunlarından daha çok politik sürecin kadrosal işlevini üstlenmiştir. Bu bağlamda "politik örgütlenmelerin kadrolarını üstlenen temel toplumsal dinamik kimdi" sorusuna yanıt, gençliktir. Bu dönemin temel sloganı anti-emperyalizm yanında anti faşizmdir. En sert anti faşist mücadelenin geçtiği önemli alanlardan birisi de üniversitelerdir. Anti faşist mücadelelerin ilk cepheleri üniversiteler olmuştur. Buralardan sokaklara mahallelere, maraşlara, çorumlara taşınmıştır. Üniversitelerin toplumsal muhalefetin ötesinde siyasal muhaleftin kaleleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Hiçbir ülkenin gençliği ülkemizin gençliği kadar siyasal sürecin bedellerini cezaevlerinde, işkencelerde, daracıklarında üstlenmemiştir ve bu bedellerden anının aklıyla çıkmamıştır. Gençlik bu ülkenin kaderinde söz hakkını devrimci tarihe verdiği katkıyla almaktadır. Hiçbir öğretmene ve öncüye ihtiyacı yoktur, tarihi bu görevi yerine ge-

tirecektir.

12 Eylül sonrası tıkanıklığın en önemli nedenlerinden biri siyasal sürecin önünü açacak, üniversitelerin dışında siyasal muhalefetin kaleleri olmayı üstlenecek başka bir toplumsal ilişki alanın çıkmayışı, gençliğin dışında başka bir toplumsal dinamiğin siyasal sürecin politik kadrolarını üstlenemeyişidir.

12 Eylül kurumu YÖK'ün iki işlevi üstlendiği söylenebilir: toplumsal-siyasal muhalefetin en önemli mevzisi üniversiteleri muhalefet odağı olmaktan çıkarmak ve toplumsal yapının yeniden şekillendirilmesinde üniversitelerin kurucu irade işlevini değiştirip, bu işleve uygun üniversiteleri yapılandırmak.

12 Eylül hukuku ve YÖK, üniversitelerde bilimi tasfiye etti. Üniversiteleri liseye çevirdi. Üniversiteler kışla, öğretim üyeleri asker rolünü, YÖK yüksek öğrenimin genel kurmaylığını üstlendi. Devlet toplumsal sisteminin kurucu irade kurumu olan üniversiteleri, ordu kurumunu korur gibi korudu; 90'a kadar bu operasyonu tamamladı. Eğitim sisteminin işlevini değiştirmek ve yeniden yapılandırmak için arka plan hazırlandı. Neo-liberal politikalara göre bütün toplumsal ilişki alanları pazar niteliğindedir. Neo-liberal dönemde, ilk öğretimden yüksek öğrenime kadar bütün eğitim zinciri ticarileştirilmeye açıldı. Önce, sınav sistemi ve orta öğrenimde yapılandırma oturtulmalıydı. Özel liseler, kolejler, anadolu liseleri furusu başladı. Orta öğrenim başarı puanlaması, liselerin başarı puanlaması ÖSYM sınavı için demoklesin kılıcı gibi durmaktaydı. Artık kolejlerde, özel liselerde, anadolu liselerinde okumayan öğrencilerin üniversiteli olma şansı yoktu. Bir de özel üniversiteler açıldı. Orta öğrenim sürecinde parası olup iyi liselerin eğitimine yetenekli olanlar devlet üniversitelerine, parası olup iyi liselerde eğitim görmesine karşın diğerleri 7000, 8000 \$'a özel üniversitelere girmeye başladı. Artık bir burjuva çocuğu için eğitimsiz kalmak diye birşey sözkonusu değildi. Fakat bir emekçi çocuğu için eğitim şansa kaldı. Üniversitelerde öğrenci tipolojisi değişti. Üniversitelere gelen öğrenciler artık paralı potansiyelindeydi. Üniversitelerde eğitimin toplumsal yararı ve işlevi terk edilerek bireysel çıkarı endekslendi. Üniversiteler ticarileştirilerek piyasalaştırılırsa bilgi, toplumsal hizmetten bireysel hizmete dönüştürülerek metalaştırıldı. Ticarete hizmetin karşılığı paradır, öğrenci kendisine verilen bu hizmetin karşılığını ödemelidir. Harçlarla bu mantık turtuldu.

YÖK için herşey hazır, son bir stratejik operasyona ihtiyaç var: devlet üniversitelerinin ticarileştirilerek piyasalaştırılması ve buna uygun olarak yapılandırılması. Yüksek öğrenimde stratejik yapılandırma planının programı 94'te Dünya Bankası ve OECD'nin de önerileriyle TÜSİAD tarafından rapor edildi. Bu program doğrultusunda kimi öneriler uygulamaya geçmiş, kimisi de yüksek öğrenim yasa tasarısı şeklinde mecliste yasalaşmayı bekliyor. Uluslararası kapitalist emperyalizmin yeniden yapılanmasını bağıntılı olarak ülkemizin yeniden yapılandırma stratejisinin birer parçası olan tahkim, mezarda emeklilik adımlarıyla Devlet Üniversitelerinin ticarileştirilerek piyasalaştırılması bir bütünün parçaları olarak karşımızda duruyor.

Üniversitelerin işlevi değişti; değişen bu işleve göre devlet üniversiteleri yeniden yapılandırılıyor. Gençliğin siyasal muhalefeti ekseninde gelişen öğrenci muhalefeti nesnel zemin 80 öncesi toplumsal yarar üzerine kurulu, toplumsal ilişkilerin kurucu kadrolarını yetiştiren bu bağlamda toplumsal-siyasal sürece potansiyel olarak duyarlı üniversite ve öğrencilerdi. Bunun olmaması üniversitelerin toplumsal muhalefet

alanı olmaktan çıktığı anlamını taşıyor. Bundan sonra Öğrenci muhalefetinin öğrenci kimliğinin ikili karakterinden yalnızca biri olan gençliğin siyasal muhalefeti ekseninde gelişmeyeceği anlamına geliyor.

ÜNİVERSİTELER TOPLUMSAL MUHALEFET

ALANI OLMAKTAN ÇIKMIŞ MIDIR? Öğrenci muhalefetine bakışta kilit soru budur. Üniversitelerin işlevi yapısı ve buna bağlı olarak toplumsal ilişkilerinin değişmesi üniversiteleri toplumsal muhalefetin bir parçası olmaktan çıkarmıştır. Tersine, tam zamanıdır: Üniversitelerin ticarileştiği, piyasalaştığı, kapitalizmin eğitim alanında toplumsal ilişki haline geldiği yeni sürete üniversitelerin toplumsal muhalefet alanı olarak yeniden yapılandırılması devrimci bir ihtiyaç olarak önümüzde duruyor. Üniversite muhalefetinin yeniden kurulması gerekiyor. Bugünkü üniversite muhalefeti, buna bağlı olarak öğrenci muhalefeti üniversitelerin ticarileştirilmesi karşıtı bir eksene oturuyor. Akademik-demokratik politikalar, üniversitelerin ticarileştirilmesine ve bilginin meta olmasına karşı üretilmediği sürece, üniversitelerde anti-faşist, anti-polis vb. mücadeleler yetersiz kalacaktır.

ÖĞRENCİ MUHALEFETİNE BAKIŞTA FARKLI YAKLAŞIMLAR.

Batı marksizmi ekseninde bakan bir kesim başından itibaren üniversiteleri toplumsal muhalefet alanı olarak görmüyor ve bu alanın toplumsal ilişkilerini ideolojik ve politik teşhir ve propoganda alanı olarak değerlendirerek, kazanımı örgütsel güçlenme olarak görüyor. Öğrenci muhalefetine doğrudan politik öğrenci muhalefeti olarak bakıyor. Bir başka kesim ise üniversite toplumsal ilişki alanlarının kapitalistleşip niteliği değiştikçe, alanının toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıktığını bundan dolayı öğrenci muhalefetine yalnızca gençliğin siyasal muhalefeti olarak bakmak gerektiğini ima ediyor. Alışılmış akademik demokratik kitle mücadeleleri üniversite mücadelesinde tutmayınca, bunu besleyen anti-faşist mücadele de bir türlü kitleliliği üretmeyince, üniversitelerdeki toplumsal ilişkinin niteliği kapitalistleştikçe, tikanıklığı yaşıyor. Çıkışı "artık üniversite alanının toplumsal ilişki niteliği değişmiştir, üniversiteler toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıkmaktadır, öğrenci muhalefetine gençliğin siyasal muhalefeti olarak bakmak gerekir" de görüyor.

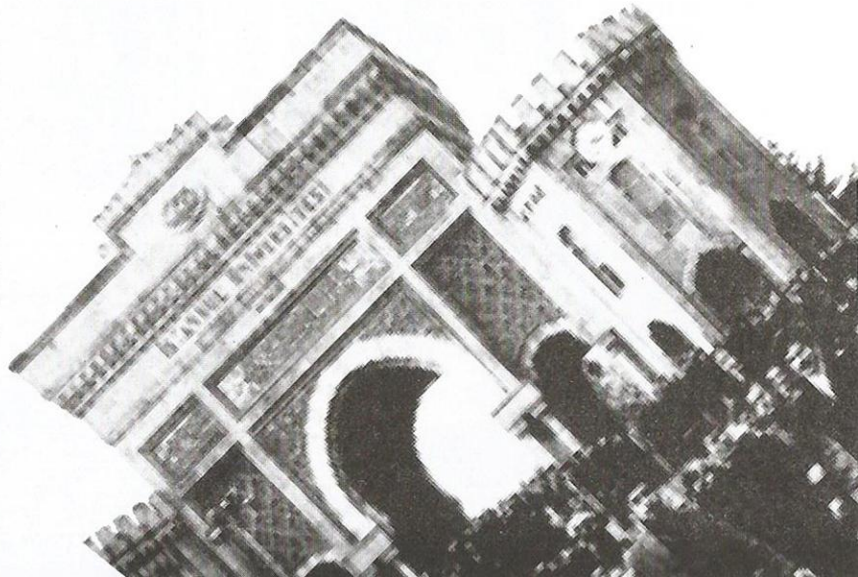
Yukarıda belirtilen her iki yaklaşım da Öğrenci muhalefetine, üniversite muhalefetinin yeniden yapılandırılması olarak bakmıyor, siyasal sürecin sorunlarını üniversite alanına taşımak olarak bakıyor. Üniversite alanına ilişkin bütünlükcü politikalar üretilmiyor. Öğrenci muhalefetine apolitik mücadele olarak baktıklarından dolayı niyeti aşan bir gerçeklik olarak her iki kesim için de kazanım, sitemle mesafesini açan üniversite muhalefeti olmayıp, örgütsel ve kadrosal kazanım olarak görünüyor. Doğal olarak üniversitelerin toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıktığı tespiti, üniversite muhalefetinin bir alan örgütlenmesi üzerinden güvenceye alınacağı tezini reddederek, alan örgütlenmesi ekseninde öğrenci muhalefetini reddediyor. Bunun uzantısı olarak öğrenci muhalefetinin örgütsel güvencesini gençlik örgütlenmesine indirgediğinden bağımsız öğrenci örgütlenmesini doğru görmüyor ve inanmıyor.

NEDEN MİTING DEĞİL, NEDEN BEYAZIT?

Mitingi savunan arkadaşlar, üniversitelerin toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıktığını savunuyorlar. Beyazıtı savunan arkadaşlar, üniversitelerin toplumsal muhalefet alanı olmaktan çıkmadığını tam tersi toplumsal muhalefet alanı olarak üniversite muhalefetinin yeniden yapılandırılması gerektiğini savunuyorlar. Miting diyen arkadaşlar, öğrenci muhalefetini gençliğin siyasal muhalefeti ekseninde görüyorlar. Beyazıt diyen arkadaşlar, öğrenci muhalefetine üniversite muhalefetinin yeniden yapılandırılması ekseninde bakıyorlar. Alan örgütlenmesini reddettikleri için mitingci arkadaşlarca öğrenci muhalefeti apolitiktir, bu bağlamda öğrenci muhalefetinin politiklığı gençliğin siyasal muhalefetini güvenceye alacak gençlik örgütlenmesinden geçer. Beyazıt diyenler, öğrenci muhalefeti politiktir, bağımsız öğrenci örgütlenmesi gereklidir; bir alan örgütlenmesi olarak bağımsız öğrenci örgütlenmesi, öğrenci hareketini gençliğin bütünlükcü siyasal muhalefetiyle, aynı zamanda bağımsız gençlik örgütlenmesiyle bütünlüştürmede güvence kanalı olacaktır diyorlar. Mitingçi arkadaşlar öğrenci muhalefetine apolitik dedikleri için kampüslerde yoklar, çalışmıyorlar; Beyazıt diyenler kampüs çalışmalarının besleniyorlar. Mitingçi arkadaşlar öğrenci muhalefetini siyasal kimliklerin hegemonyası altına alırken, Beyazıt diyenler bağımsız öğrenci hareketinin iradesini temel alarak öz güçlerine güveniyorlar. Mitingciler ülkenin genel eğitim politikasının kınanması adı altında 6 Kasım'ın içeriğini ve dinamiklerini değiştirirken, Beyazıt diyenler üniversite ve öğrenci muhalefetinin yeniden yapılandırılması bağlamında 6 Kasım'ın içeriğini koruyarak özgüçlerini üniversitelerin gerçek sahibi öğretim elemanlarına, çalışanlara ve öğrencilere dayandırıyorlar.

Bilinçlerdeki bulanıklığı gidermek için tekrar belirtmek gerekli görüyoruz: "Bizim için, her iki yaklaşım arasındaki fark, alan ve eylem biçimi üzerinden devrimcilik reformistlik, militanlık-pasifistlik, delikanlık vb. değil, üniversite ve öğrenci muhalefetine farklı bakışların birer dışı vurumudur."

6 Kasım öğrencileridir. 6 Kasım'da öğrenciler Beyazıt'ta meşru ve haklıydılar. Kampüslerine ve öğrenciliklerine yabancılaşanlar, Üniversiteler toplumsal ilişkialanlarının çatışkılarında beslenmeyenler, öğrenci hareketini gençliğin siyasal muhalefetine kazandıramazlar. Bu ülkede, gençlik siyasal bir dinamik ise, gençliğin siyasal muhalefeti bağımsız gençlik örgütlenmesi ile güvence altına alınması gerekiyorsa gençliğin en birikimli bileşeni öğrenci hareketine önem verilmelidir. Bunun yolu üniversite alanındaki gerçekçi çatışkılardan beslenmektir. Biz kampüslerdeyiz ve Beyazıt'tayız. Yolumuz açıktır.

sanat ne için?

MURAT GECCİN

Acaba sanat gerçekten de "yetenekli" "üstün" insanların tekeline mi? Bizim gibi insanlar sanat yapma yetisine sahip değil mi? Konuyu biraz daha netleştirmek için sanatın anlamı tanımı ve tarihini çerçeveleyelim. Tüm literatürlerde kavramların sınırlarını çizmek pek kolay değildir. Örneğin siyasi literatürde terörist kavramının birden çok tanımı olduğu gibi sanat alanında da sanat kavramının birçok tanımı vardır.

Genel ve kabaca bir tanımla sanat; bir duygu yada düşünceyi, ifade etmek amacıyla nesnelere yardımıyla ve çeşitli yöntemler kullanarak "yapma yaratma eylemidir" diyebiliriz. Yöntemler çeşitli sanat dallarını, nesnelere de sanat dallarının enstrümanlarını oluştururlar.

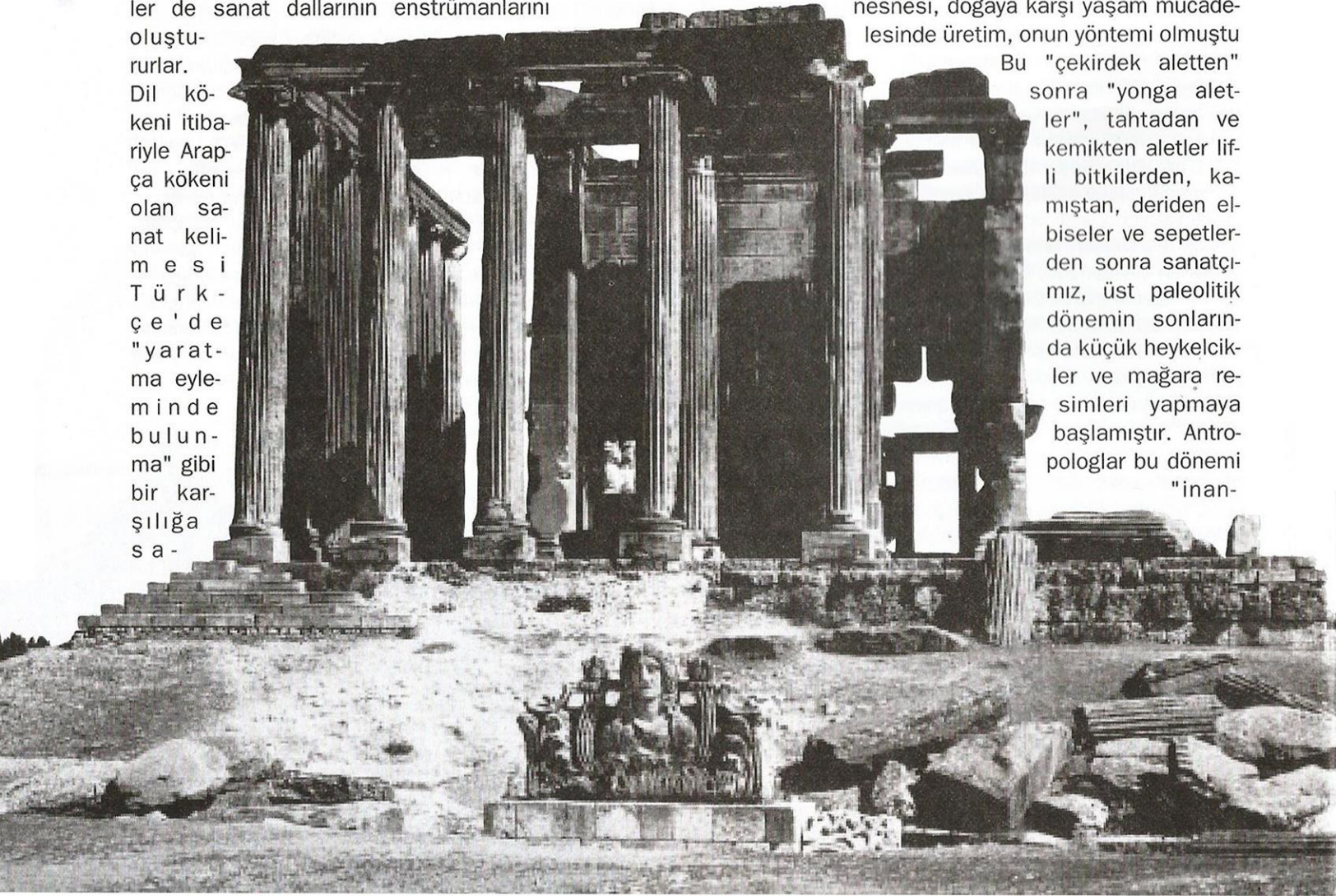
Dil kökeni itibarıyla Arapça kökeni olan sanat kelimesi Türkçe'de "yaratma eyleminde bulunma" gibi bir karşılığa sahiptir.

hiptir. Kimi akademisyenler tarafından sanat sözcüğü yerine "yapım" sözcüğünün kullanılması önerilse de biz, kullanımının yerleşik olması sebebiyle sanat sözcüğünü yapım anlamında kullanacağız.

"Kültürleşmeye", "insanlaşmaya" başlamasıyla beraber, doğayı reforme eden, üretimde bulunan insan, bir değneği kırmakla, ateş yakmakla, hayvanları evcilleştirip ekin ekmeyle sanat icra etmeye başlamıştır. İnsan, insan olmasıyla sanat yapmaya başlamış, sanat yapmaya başlamasıyla insanlaşmıştır.

Alt paleolitik dönemde yapmaya başladığı baltalar ilk sanat eserleriydi insanın. Artık doğa, onun sanatının nesnesi, doğaya karşı yaşam mücadelesinde üretim, onun yöntemi olmuştu

Bu "çekirdek aletten" sonra "yonga aletler", tahtadan ve kemikten aletler lifli bitkilerden, kamıştan, deriden elbiseler ve sepetlerden sonra sanatçımız, üst paleolitik dönemin sonlarında küçük heykelcikler ve mağara resimleri yapmaya başlamıştır. Antropologlar bu dönemi "inan-

cın başlangıcı" olarak tanımlar.

Figüratif çalışmalar, korkuların, isteklerin tekeline çıkıp duygu ve düşüncelerin dışı vurumunu tariflemiştir. Sınıflı ve yüreksiz bir dünyanın atan tek yüreği "din", insanların özlemlerinin savunuculuğuna bürünmüştür. Sanat, nice uygarlıklarda ve toplumlarda mitolojik dinsel öğelerle bütünleşmiş, kimi zamanlar sadece dinsel sıkıntılarının anlatımını şekline dönüştürmüştür.

Resmi ideolojiler ve dini politikaların çevresinde yüzyıllarca egemenlerin tekelinde kalmıştır sanat. Tıpkı din gibi siyasi otoritenin gücünü arttırmak üzere, egemen ideolojinin hizmetine girmiştir. Özellikle Urartular, Asurlular ve Yakın Doğu'nun eski medeniyetleri için sanat her zaman, bir iktidar aracı ve güç gösterisi olmuştur. Bu amaca ulaşmanın en kestirme yolu, ihtişamıyla göz kamaştıran anıtsal yapılardır. Bunun için sanat, gözünü dinden ayırmamalı ve ikisi elele verip krallığı yüceltmelidir.

İşlevsel olarak sanat anlayışının fayda ve güzellik arasındaki ayrımın günümüzün sanat anlayışından ve sanata bakış açısından farklı olduğunu söyleyebiliriz. Avrupa'da bir düzine müze vardır ki baştan başa günlük yunan hayatının ince çeyizleriyle, vazolar, kaşıklar, taraklar, küpler ve kalkanlarla doludur. Bunların hepsi kullanılmak üzere, bir işe yarasın diye yapılmıştır. Fakat zamanımızın insanın geçmişini özlemle arayan bakışları, bunların işlevlerine değil her şeyden önce süs bakımından kusursuz olmalarına takılmaktadır. Eski Yunanlıların günlük yaşayışlarında kullanmak üzere yaptıkları nesnelere, biz, hemen hemen yalnızca güzellik için yapılmış eserler gibi bakıyoruz.

Bunun gibi, Rönesans çağının belli başlı yapıları, kiliseler, bakanlık binaları, saraylar kullanılmak üzere yapılmıştır. Orta Çağ'da hem sanat eseri hem de tapınak olan kiliseler meydana getirilmiştir. Şimdi turistlerin hayranlıkla izlediği bu yapılar, bir zamanlar insan ihtiyaçlarını karşılıyordu.

Üretim araçlarının ve ilişkilerinin değişmesiyle beraber yeni üretim formasyonu yeni sınıflar yaratmış, ortaya çıkan artı ürün sayesinde

karşımıza " entelektüel, aristokrat" ve var olmasının ön koşulu olması sebebiyle sisteme göbekten bağlı, yaşamını idame ettirebilmek için çalışmak zorunda olmayan, asalak bir sanatçı zümresi yaratmıştır. Bu sınıfın sanatta fayda ve güzellik arasındaki ayrımı da değişmekte ve bu değişim rahatlıkla izlenebilmektedir. Bile bile ve ısrarla yapılan bu ayrımın belki en somut örneği geçen yüzyılın sonlarında yaygınlaşan " sanat için sanat" adı verilen harekettir.

Sanatın herhangi sosyal, ahlaki veya pratik zorunluluklarla ilgisi olmadığı düşüncesi, ince ince ayrılmış bir şekilde özentili bir cümlede; yada müziğin kaçamak ve sorumsuz kusursuzluğunda, hemen o anlık bir huzura kavuşuyor, gelip geçici bir haz bulabiliyordu. Sorumluktan yoksun bir güzellik düşkünlüğü, sorumlu bir hayata karşı melodramca bir kaçıştır. Çünkü "edebiyat, zamanımız dünyasının haşhaşı ve esrarıdır". (Anatole France)

Sanat, yalnızca heykel, resim sentezi değildir.

Sanat, hayatı anlayan zekanın, hayatı en ilgi çekici, en

güzel biçimlere sokması demektir. Nasıl oluyor da sanatçı, yaşamı hem durgun hem taşkın bir hale getiriyor? Dünyayı çekici bir hale getirmek için sanatçı ne yapıyor?

Günümüz sanatı/sanatçısı, tamamen insana ait düşünme ve yaratma yetisini, insandan alıp tekelinde kilitlemiştir. Bizim anlayamayacağımız; halktan kopuk, sadece bir avuç insana hitap eden ürünler ortaya koymaktadırlar. Hiçbir sınıfsal kaygı ve çelişki taşımayan bu aydın tebaa, güzellik budalasının lüks eşyasını, kolaya kaçmayan bir zevkle yapılmış küçük küçük süs eşyasını meydana getirir. Bütün bu süslü püslü şeylerin ve bunlardan alınan zevkin hayatla hiçbir ilişkisi yoktur.

Moda olan o dar sanat grupları, düzensiz müzik düşkünlüğü, sanatın sağlam ve geniş bir uygarlığın hayatta çiçeklenmiş ifadeleri olmaktan çok, bir toplumdaki kültürel yozlaşmanın geldiği boyutun göstergesidir.

Özellikle Urartular, Asurlular ve Yakın Doğu'nun eski medeniyetleri için sanat her zaman, bir iktidar aracı ve güç gösterisi olmuştur. Bu amaca ulaşmanın en kestirme yolu, ihtişamıyla göz kamaştıran anıtsal yapılardır. Bunun için sanat, gözünü dinden ayırmamalı ve ikisi elele verip krallığı yüceltmelidir.

Şiir getirenlerin çok olsun Can Baba

CEYLAN HAZINEDAR

Gecenin şeytanları dans ederken araba farlarında, boş sokaktaki sessizlik soluğumu acıtıyor. "Bitişik odadaki televizyon hastalıktan, ürtikerden bahsediyor bana/ lavantalı çarşaf gibi katlanıyor soluğum/ Paşa çayı gibi ayağıma geliyor ecel" nereden geldiği belirsiz bu üç dize ve beraberinde artık güçsüzlükten kaldıramadığım başımın içinde dolanıp duran düşünceler. Ölümü düşünmek beraberindeki korkuyu yadsımaktır bir bakıma. "Ölüm bu ara çok oldun sen" diyebilen insanları da unutmamak gerekir aslında. Can Baba da bunlardan biriydi: Ölümü toprakla yıkanmak olarak gördüysen, sıhhatler olsun sana! Öldüğün gün bütün televizyonlar senden bahsetti, senden ve peşini bırakmayan her defasında varlığını hissettiren illetten, kanserinden. Her zaman gittiğin çınaraltı kahvesi öksüz bir çocuk gibi titriyormuş son gördüklerinde, masada ise

bir sap karanfil serili duruyormuş öylecesine, düşlere yer verircesine... Gözlerindeki umutlu çocuk, babasının teftişten dönmesi için hasta numarası yapan çocuk, ölümüne kadar hep yanındaydı, belki de bu yüzden sakallarınla kapatmaya çalıştın çocuk yüzünü ve bu yüzden sakallarını kestiklerinde ardındaki küçük yüz çok şaşırtmamıştı beni. Tabutunu dört kişinin taşımaya ise şaşırtmamıştı beni. Daha ağır olmalıydı, hem o kadar şiir, bir tabuta sığarmıydı?

Cama bir dal çarpıyor; Tezer, demiştin ya, işte ondan bir cümle takıldı aklıma lal duvarlara bağırarak istediğim ama çaresizce söyleyemediğim. "Biz çok yaşadık bu kentte. İçimizde ömrü bitenler oldu. Oldukça eğlenceli törenlerle gömdük onları!"

Senin de gidişin böyleydi: İşte, çok yaşadığımız, anılarımızı der top edip yüreğimize sakladığımız bu kentten gidişin, ama bu gidişi istemeyişin...

**"Kovlamayın beni yatağa hiç uykum yok
Daha lafımıza karışacağım
Ortalığı dağıtacağım televizyonu kapatacağım
Ayçiçeği resmi yapacağım daha
Baş parmağımla şiir okuyacağım
Isık çalacağım
Daha çok isim var
Gecenizi karartacağım
Kütahya vazouzu kıracağım
Vakitsiz yatırmayın beni
Daha çok erken."**

şarap dökülmeden
önce kızaran yapraklar
ki onlar şarap verdiler
ortalığa bütün bir
sonbahar mevsim
dönüp de yeniden
yeşermeye başlayınca
rüzgar çıplığında o
atın yine onlar
koşacaklar o çocuklar
o yapraklar o sarabi
eskiyalar onlar da
olmasa benim
gayri kimim var?

Can YÜCEL

BİR GÜN, BİR GÜN

Ne yani hep mi paylaşılacak bu dünya
İğrenç pazarlıklarla bu caniler arasında?
O caniler ki, panterleri bile korkuturlar
Ve bıçaklar tir tir titrer onlar dokunduğunda

Ne yani hep mi kavga dövüş, hep mi savaşlar
Hep mi kralların azameti ve eğilmiş başlar
Kadınlar boş yere mi doğuracak çocukları
Ve hep mi çekirgeler yağmalayacak başakları?

Ne yani, hep mi zindanlar, askıya alınmış insanlar
Putlarla mı savunulacak hep katliamlar
Kelimelerden bir örtü mü gizleyecek cesetleri
Ağızlara birer tikaç ellere birer çivi.

Bir gün gelecek ama, bir gün portakal rengi
Bir gün, palmiye ağaçlarının günü, alınlarda yaprak çiçek
Bir gün, çıplak omuzların günü, insanlar sevişecek
Bir gün, en yüksek dala tünemiş bir kuş gibi

Louis Aragon

